

**«Аграрлық несие корпорациясы»
акционерлік қоғамы**

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілік

2024 жылғы

МАЗМҰНЫ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есеп 8

Пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есеп 9

Жиынтық табыс туралы шоғырландырылмаған есеп 10

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылмаған есеп 11

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылмаған есеп..... 12

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікке түсіндірме ескертпелер 13-74

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі
шектеулі серіктестік
Қазақстан, А25D6Т5, Алматы,
Достық д-лы, 180,
+7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной
ответственностью «КПМГ Аудит»
Казахстан, А25D6Т5, Алматы,
пр. Достық, 180

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

**«Аграрлық несие корпорациясы» Акционерлік қоғамының
акционеріне және Директорлар кеңесіне**

Пікір

Біз 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есебінен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал, жиынтық табыс, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылмаған есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының елеулі тұжырымдамалары мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын «Аграрлық несие корпорация» АҚ (әрі қарай – «Компания») шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, шоғырландырылмаған қаржылық есептілік Қаржылық есептілігінің халықаралық стандарттары жөніндегі Комитеті шығарған ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттарына (ҚЕХС қаржылық есептілігінің стандарттары) сәйкес барлық елеулі қатынастарда Компанияның 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы шоғырландырылмаған қаржылық жағдайын және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша шоғырландырылмаған қаржылық нәтижелерін және шоғырландырылмаған ақша қаражаттарының қозғалысын әділ көрсетеді.

Пікір білдіруге негіздеме

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің жауапкершілігіміз одан әрі есебіміздің *«Шоғырландырылмаған қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі»* бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық өдеп стандарттары Кеңесінің кәсіби бухгалтерлерге арналған өдеп кодексіне («БАХӘСК кодексі») және біздің шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын өдептілік талаптарға сәйкес Компанияға қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз басқа да өдептілік міндеттемелерді аталған талаптар мен БАХӘСК кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері біздің кәсіби пайымдауымыз бойынша, ағымдағы кезеңнің шоғырландырылмаған қаржылық есептілігінің аудитінде ең маңызды болған мәселелер. Бұл мәселелер толығымен біздің шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің аудитінің мәнмәтіні мен осы есептілік туралы біздің пікіріміздің қалыптасуында қарастырылды және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдар (ККЗ)

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілігіндегі 3, 4, 7, 18 және 22 Ескертулерді қараңыз.

Аудиттің негізгі мәселесі	Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты аудиторлық рәсімдер
Клиенттерге берілген кредиттер активтердің жалпы шамасының 55%-ын құрайды, және тұрақты түрде есептелетін және пайдаланылатын жорамалдарға сезімтал күтілетін кредиттік залалдарға (ККЗ) арналған резервтің шегерілуімен ұсынылған. Компания басшылықтан кәсіби пайымдауды қолдануды және келесі негізгі аспектілерге жататын жорамалдарды пайдалануды талап ететін ККЗ бағалау моделін пайдаланады: — кредиттік тәуекел мен дефолт оқиғаларының елеулі ұлғаюын уақтылы анықтау (9-шы ҚЕХС (IFRS) «Қаржы құралдарына» сәйкес 1, 2 және 3-сатыны анықтау); — дефолт ықтималдығын (PD) және дефолт болған жағдайда шығын мөлшерін (LGD) бағалау; — түрлі сценарийлер мен болжамды ақпаратты есепке алу үшін түзетуді бағалау; — кредиттік-құнсызданған болып табылатын жеке тұлғаларға берілген кредиттер үшін күтілетін ақша ағындарының болжамы. Клиенттерге берілген кредиттер көлемінің елеулі болуы және олар бойынша күтілетін кредиттік залалдарды бағалаудың белгісіздігі салдарынан сала аудиттің негізгі мәселесі ретінде қаралады.	Біз ККЗ бағалауға қатысты Компанияның әдістемесі мен саясатының негізгі аспектілеріне 9 ҚЕХС (IFRS) талаптарына сәйкестігі мәнине, оның ішінде талдауға қаржылық тәуекелдерді басқару саласындағы біздің мамандарды тарта отырып талдау жүргіздік. Біз Компания қолданатын тиісті модельдердің жұмыс принциптерін тексердік. ККЗ резервін бағалауға қатысты басшылық жасаған кәсіби пайымдаулар мен жорамалдарды талдау үшін біздің аудиторлық рәсімдеріміз мыналарды қамтыды: — Біз клиенттерге берілген кредиттер бойынша кешіктірулерді дер кезінде қамтып көрсетуге қатысты бақылаулардың әрленімі мен енгізілуін бағалап, олардың операциялық тиімділігіне тестілеуді жүргіздік. — ККЗ бағалаудың әлеуетті өзгерістері шоғырландырылмаған қаржылық есептілікке елеулі әсер етуі мүмкін клиенттерге берілген кредиттерді іріктеуге қатысты Компанияның қаржылық және қаржылық емес ақпаратты, сондай-ақ Компания пайдаланған жорамалдар мен кәсіби пайымдарды талдау арқылы сатылар бойынша бөлуді дұрыс жүзеге асырғанына тестілеу жүргіздік. — Клиенттерге берілген несиелерді іріктеу бойынша біз алғашқы құжаттармен және көпшілікке қолжетімді нарықтық ақпаратпен салыстырып тексеру арқылы PD, LGD және EAD есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы деректердің дұрыстығын тексердік.

	— Сондай-ақ біз ағымдағы және болашақ экономикалық жағдайды және қарыз алушылардың тиісті санаттарының қызмет жағдайларын ескеретін өзіндік бағалаумен салыстыру арқылы өртүрлі сценарийлер мен болжамды ақпаратты есепке алу үшін түзетудің жалпы баламалығын талдадық. — Біз ККЗ-ны есептеуде пайдаланылатын формулалардың математикалық дәлдігін тексердік, сондай-ақ жалпы алғанда, ККЗ-ны қайта есептеудің рәсімдерін жүргіздік. Біз сондай-ақ шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктегі ақпаратты ашу Компанияның кредиттік тәуекелге ұшырағыштығын тиісті түрде көрсете ме, жоқ па соған бағалау жүргіздік.
--	---

Басқа ақпарат

Басшылық басқа ақпарат үшін жауапты. Басқа ақпарат 2024 жылғы Жылдық есепке енетін ақпаратты қамтиды, бірақ басқа ақпаратқа шоғырландырылмаған қаржылық есептілік пен шоғырландырылмаған қаржылық есептілік туралы біздің аудиторлардың есебі енбейді. 2024 жылғы Жылдық есеп бізге, болжаммен, осы аудиторлардың есебінің күнінен кейін ұсынылады.

Біздің шоғырландырылмаған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратты қамтымайды және біз басқа ақпаратқа қатысты қандай да бір нысандағы сенімділік қорытындысын білдірмейміз.

Біздің шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің аудитіне байланысты біздің жауапкершілігіміз мүмкін болған жағдайда жоғарыда анықталған басқа ақпаратты оқу және басқа ақпаратты оқу барысында оның шоғырландырылмаған қаржылық есептілікпен немесе аудит барысында алған біздің білімімізбен елеулі дәйексіздігін немесе елеулі бұрмаланған болып көрінуін қарастыру.

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілік үшін Компания басшылығы мен басқару өкілеттілігіне ие тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің дайындауы мен әділ ұсынылуына және де алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті дайындауда басшылық Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Компанияны жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған немесе одан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдану үшін жауапты.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғалар Компанияның шоғырландырылмаған қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы ақылға қонымды сенімділік алу және де біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Ақылға қонымды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды әрқашан табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы шоғырландырылмаған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді өзірлейміз және өткіземіз және де біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді өзірлеу мақсатымен, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылықпен дайындалған ашып көрсетілген ақпаратты бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Компанияның үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін;
- шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ашып көрсетілген ақпараты енетін бүтіндей ұсынылуын, құрылымы мен мазмұнын, және де шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды әділ ұсынылуын қамтамасыз етілетіндей көрсетуін бағалаймыз.

Біз басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға, тым болмағанда, аудиттің жоспарланған көлемі мен уақытын, сондай-ақ, біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері енетін аудиттің елеулі табуларын айтып білдіре отырамыз.

«Аграрлық несие корпорациясы» АҚ

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

5-бет

Біз, сонымен қатар, басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты сәйкес әдептілік талаптарын орындағанымыз туралы мәлімдеме береміз және барлық қарым қатынастар мен біздің тәуелсіздігімізге ықпал етеді деп негізді түрде санауға болатын өзге мәселелер және де сәйкес жағдайларда соған қатысты қорғау шаралары туралы айтып білдіре отырамыз.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға айтып білдірген мәселелер арасынан біз ағымдағы кезеңнің шоғырландырылмаған қаржылық есептілігінің аудитінде ең маңызды болған және сәйкесінше негізгі аудит мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты көпшілікке ашып көрсету заңмен немесе нормативтік актілермен тыйым салынған немесе қандай да бір мәселенің біздің есебімізде хабарлануының жағымсыз салдарлары қоғамдық маңызды пайдадан асып түседі деп негізді түрде жорамалданғандықтан мұндай мәселе біздің есепте хабарланбауы тиіс деп анықтаған өте сирек жағдайлардан басқа кезде осы мәселелерді біздің аудиторлардың есебінде сипаттаймыз.

Аудиттің нәтижесі болып табылатын тәуелсіз аудиторлардың есебінің келісім партнері:

Урдабаева А. А.
Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудитору
2012 жылдың 27 тамызында берілген
№ МФ-0000096 аудитордың біліктілік куәлігі

«КПМГ Аудит» ЖШС

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызмет жүргізу үшін
2006 жылдың 6 желтоқсанында берген мемлекеттік лицензияның №0000021

Дементьев С. А.
«КПМГ Аудит» ЖШС Жарғы негізінде
өрекет ететін Бас директоры

2025 жылдың 30 сәуірі

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ЕСЕП**2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша**

мың теңгемен

	Ескерт- не	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Ақшалай қаражат және оның баламалары	5	377,152,699	125,187,941
Банктерге берілген кредиттер	6	78,341,329	29,575,908
Клиенттерге берілген кредиттер	7	837,571,562	726,810,986
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		3,467,292	9,040,648
Еншілес кәсіпорынға инвестициялар	8	167,470,014	167,470,014
Қазақстан Республикасы Үкіметінен дебиторлық берешек	13,16	37,615,232	—
Сатуға арналған деп жіктелетін активтер		977,094	726,309
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		—	2,599,511
Негізгі құралдар		1,183,946	1,476,063
Материалдық емес активтер		429,927	462,081
Корпоративтік табыс салығы бойынша қысқа мерзімді активтер	15	—	2,136,597
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақыны алдын ала төлеу	13	15,897,984	—
Өзге активтер	9	6,147,583	7,264,603
Активтер жиыны		1,526,254,662	1,072,750,661
Міндеттемелер			
Акционер алдындағы берешек	10	71,196,018	81,093,012
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	11	66,496,346	80,502,822
Үкімет алдындағы берешек	12	62,631,531	77,340,798
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	13	633,507,168	170,157,456
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	14	169,595,336	188,524,346
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері		2,497,881	1,719,345
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы міндеттемелер	15	2,364,381	—
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	15	5,906,315	12,030,660
Мемлекеттік субсидиялар	16	44,045,383	22,734,825
Өзге міндеттемелер		3,852,257	7,055,711
Міндеттемелер жиыны		1,062,092,616	641,158,975
Меншікті капитал			
Акционерлік капитал	17	428,284,724	428,284,724
Резервтік капитал	17	28,568,552	19,704,422
Бөлінбеген пайда/(жинақталған залалдар)		7,308,770	(16,397,460)
Меншікті капиталдың жиыны		464,162,046	431,591,686
Міндеттемелер мен меншікті капиталдың жиыны		1,526,254,662	1,072,750,661
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	17	1,085.87	1,009.53

Компания Басқармасының атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді:

Сапулатов Кайрат Каертарович

Басқарма Төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі

Кусаинова Галия Даировна

Бас бухгалтердің м.а.

2025 жылғы 30 сәуір

Қоса беріліп отырған 13-тен 74-ке дейінгі беттердегі таңдалған түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ПАЙДА НЕМЕСЕ ЗАЛАЛ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ЕСЕП**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

	<i>Ескерт- не</i>	<i>2024 жыл</i>	<i>2023 жыл</i>
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер			
Ақшалай қаражат және оның баламалары		34,756,480	17,547,205
Банктерге берілген кредиттер		7,541,383	7,047,156
Клиенттерге берілген кредиттер		147,584,501	122,047,616
Инвестициялық бағалы қағаздар		14	54,833
		189,882,378	146,696,810
Өзге де пайыздық кірістер			
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		732,904	787,076
		190,615,282	147,483,886
Пайыздық шығындар			
Акционер алдындағы берешек		(7,152,630)	(7,711,933)
Қазақстан Республикасы Үкіметінің алдындағы берешек		(25,266,956)	(27,286,933)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек		(16,816,884)	(17,489,341)
Кредиттік ұйымдардың қаражаты		(14,272,026)	(8,766,065)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар		(41,816,376)	(18,752,994)
		(105,324,872)	(80,007,266)
Таза пайыздық табыс		85,290,410	67,476,620
Кредиттік залалдар бойынша шығындар	18	(31,752,624)	(39,305,353)
Кредиттік залалдар бойынша шығындарды шегергендегі таза пайыздық табыс		53,537,786	28,171,267
Дивидендтер бойынша кіріс	8	13,249,722	10,309,687
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза табыс		542	379
Персоналға арналған шығындар	19	(10,444,380)	(8,623,822)
Өзге де әкімшілік шығындар	19	(6,661,313)	(5,281,257)
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтерді түрлендіру нәтижесінде таза шығындар		(1,048,812)	(3,662,934)
Өзге кірістер, нетто	20	15,837,478	11,509,399
Пайыздық емес шығын		10,933,237	4,251,452
Салық салуға дейінгі пайда		64,471,023	32,422,719
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	15	(11,209,651)	(11,486,065)
Бір жылдағы пайда		53,261,372	20,936,654

Компания Басқармасының атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді:

Сапулатов Кайрат Каертарович

Басқарма Төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі

Кусаинова Галия Даировна

Бас бухгалтердің м.а.

2025 жылғы 30 сәуір

ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ЕСЕП**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

	<i>2024 жыл</i>	<i>2023 жыл</i>
Бір жылдағы пайда	53,261,372	20,936,654
Бір жылдағы өзге де жиынтық табыс	—	—
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны	53,261,372	20,936,654

Компания Басқармасының атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді:

Сапулатов Кайрат Каертарович

Басқарма Төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі

Кусаинова Галия Даировна

Бас бухгалтердің м.а.

2025 жылғы 30 сәуір

МЕНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ЕСЕП

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Ескерт- пе	Акционерлік капитал	Резервтік капитал	Бөлінбеген пайда/ (жинақталған залалдар)		Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға					
	408,284,724	13,846,278	(17,798,785)		404,332,217
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны	—	—	20,936,654		20,936,654
Акционерлік капиталды ұлғайту	20,000,000	—	—		20,000,000
Резервтік капиталды ұлғайту	—	5,858,144	(5,858,144)		—
Төленген дивидендтер	—	—	(13,677,185)		(13,677,185)
2023 жылғы 31 желтоқсанға					
	428,284,724	19,704,422	(16,397,460)		431,591,686
2024 жылғы 1 қаңтарға					
	428,284,724	19,704,422	(16,397,460)		431,591,686
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны	—	—	53,261,372		53,261,372
Акционерлік капиталды ұлғайту	—	—	—		—
Резервтік капиталды ұлғайту	—	8,864,130	(8,864,130)		—
Төленген дивидендтер	—	—	(20,691,012)		(20,691,012)
2024 жылғы 31 желтоқсанға					
	428,284,724	28,568,552	7,308,770		464,162,046

Компания Басқармасының атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді:

Сапулатов Кайрат Каертарович

Басқарма Төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі

Қусаинова Галия Даировна

Бас бухгалтердің м.а.

2025 жылғы 30 сәуір

Қоса беріліп отырған 13-тен 74-ке дейінгі беттердегі таңдалған түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ЕСЕП**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

	2024 жыл	2023 жыл
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы		
Алынған пайыздар	127,459,911	89,470,275
Төленген пайыздар	(59,403,527)	(27,848,660)
Персоналға төленген шығындар	(9,872,066)	(8,497,624)
Өзге де операциялық шығындар, нетто	(7,136,265)	(3,058,700)
Операциялық қызметтен операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі ақша ағындары	51,048,053	50,065,291
<i>Операциялық активтерді таза ұлғайту/(азайту)</i>		
Банктерге берілген кредиттер	(53,243,146)	(19,510,208)
Клиенттерге берілген кредиттер	(131,220,741)	(23,982,790)
Қаржылық жалдау	468,622	188,939
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақыны алдын ала төлеу	(15,897,984)	—
Өзге де активтер	35,439,947	1,007,206
<i>Операциялық міндеттемелерді таза ұлғайту/(азайту)</i>		
Мемлекеттік субсидиялар	(665,835)	(24,702)
Өзге де міндеттемелер	(2,051,901)	841,353
Корпоративтік табыс салығын төлегенге дейін операциялық қызметте ақша қаражатының таза (пайдаланылуы)/түсуі	(116,122,985)	8,585,089
Төленген корпоративтік табыс салығы	(12,836,268)	(4,510,063)
Операциялық қызметте ақша қаражатының таза (пайдаланылуы)/түсуі	(128,959,253)	4,075,026
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы		
Негізгі құралдарды сатып алу	(498,244)	(259,974)
Материалдық емес активтерді сатып алу	(121,158)	(28,290)
Инвестициялық мүлкті өткізуден түсетін түсімдер (20-ескертпе)	9,355,862	—
Инвестициялық бағалы қағаздарды өтеуден түсетін түсімдер	54,825	582,705
Еншілес кәсіпорынға инвестициялар (8-ескертпе)	—	(20,000,000)
Алынған дивидендтер (8-ескертпе)	13,249,722	10,309,687
Инвестициялық қызметтен ақша қаражатының таза түсімі/(пайдаланылуы)	22,041,007	(9,395,872)
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы		
Акциялар мен басқа да қаржы құралдарының эмиссиясы	—	20,000,000
Қазақстан Республикасының Үкіметінен қарыздар тартудан түсетін түсімдер (23-ескертпе)	140,000,000	140,000,000
Қазақстан Республикасы Үкіметінен қарыздарды өтеу (23-ескертпе)	(160,000,000)	(120,000,000)
Сыртқы қарыздардың түсуі (23-ескертпе)	12,100,000	55,967,000
Сыртқы қарыздарды өтеу (23-ескертпе)	(26,083,333)	(24,244,000)
Акциялардан қарыздарды өтеу (23-ескертпе)	(15,480,923)	(14,314,148)
Борыштық бағалы қағаздарды шығару (23-ескертпе)	464,533,580	—
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды өтеу (23-ескертпе)	—	(10,000,000)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан қарыздар тартудан түсетін түсімдер (23-ескертпе)	480,000	1,500,000
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан қарыз қаражатын өтеу (23-ескертпе)	(35,969,449)	(12,442,228)
Төленген дивидендтер (17-ескертпе)	(20,691,012)	(13,677,185)
Қаржы қызметінен ақша қаражатының таза түсімі	358,888,863	22,789,439
Күтілетін кредиттік залалдардың ақша қаражатына және олардың баламаларына әсері	(5,859)	(935)
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының таза өзгеруі	251,964,758	17,467,658
Жыл басындағы ақша қаражаты және олардың баламалары	125,187,941	107,720,283
Жыл соңындағы ақша қаражаты және олардың баламалары (5-ескертпе)	377,152,699	125,187,941

Компания Басқармасының атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді:

Сапулатов Кайрат Каертарович

Кусаинова Галия Даировна

2025 жылғы 30 сәуір

Басқарма Төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі

Бас бухгалтердің м.а.

Қоса беріліп отырған 13-тен 74-ке дейінгі беттердегі таңдалған түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***1. Есеп беретін кәсіпорын**

«Аграрлық несие корпорациясы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Қоғам» не «Компания») *«Аграрлық секторға несие беру мәселелері туралы»* Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 25 қаңтардағы № 137 қаулысымен Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлік қоғам нысанында құрылды. Қоғам қызметін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі – «ҚРҰБ») жанындағы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау комитеті берген Қазақстан Республикасының банк заңнамасында көзделген операцияларды жүргізуге арналған 2013 жылғы 5 қарашадағы № 5.2.24 лицензияның негізінде жүзеге асырады. Қоғамның қызметін Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі реттейді.

Қоғамның негізгі қызметі – агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне қолжетімді кредит беру жүйесін дамыту жолымен аграрлық саланы индустрияландыруға және әртараптандыруға жәрдемдесу, тиісті лицензия негізінде банктік қарыз операцияларын жүзеге асыру, кредит беру жолымен ауыл шаруашылығы секторын қолдау жөніндегі бағдарламаларды іске асыруға қатысу, отандық және шетелдік инвестицияларды тарту, агроөнеркәсіптік кешенде инвестициялық жобаларды әзірлеуге және іске асыруға қатысу, лизингтік қызметті, қаржы институттарын қорландыру, агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін исламдық қағидаттар бойынша қаржыландыру мақсаттары үшін исламдық қаржы құралдарын пайдалана отырып заңды тұлғаларды қаржыландыру және заңнамалық актілермен тыйым салынбаған және Жарғыда көзделген Қоғамның мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келетін өзге де қызмет түрлерін жүзеге асыру.

Компанияның қаржыландыру қызметі қаражатты пайдалану бойынша ерекше талаптар мен шектеулерді көздейді. Клиенттерге кредиттер Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығын дамыту бағдарламаларын іске асыруға байланысты нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеме бойынша беріледі.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Компанияның Қазақстан Республикасының аумағында тіркелген 19 филиалы бар.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғам «ҚазАгроҚаржы» АҚ-да 100% иелік үлесіне ие болды, оның негізгі қызметі: агроөнеркәсіптік кешендегі лизингтік қызметті, агроөнеркәсіптік кешенге кредит беруді, агроөнеркәсіптік кешенді дамытуға бағытталған республикалық бюджеттік және өзге де бағдарламаларды іске асыруға қатысуды қамтиды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ (бұдан әрі – «Бәйтерек» немесе «Акционер») Қоғамның 100% акциясына иелік етеді.

Қоғамның түпкі меншік иесі Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

Қоғамның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қ., Иманов к-сі, 11.

Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Қоғамның қызметі Қазақстанда жүзеге асырылады. Тиісінше, дамушы нарықтың ерекшеліктері тән Қазақстанның экономикасы мен қаржы нарықтары Қоғамның бизнесіне әсер етеді. Құқықтық, салықтық және әкімшілік жүйелер дамуын жалғастыруда, алайда олардың талаптарын түсіндірудің екіұштылығы тәуекелімен ұштасады, олар сондай-ақ жиі өзгерістерге ұшырайды, бұл басқа заңдық және фискалдық кедергілермен бірге Қазақстанда бизнес жүргізетін кәсіпорындар үшін қосымша проблемалар туғызады. Қазақстандық теңге бағамының құбылмалылығы, әлемдік нарықтардағы мұнай бағасының тұрақсыздығы және Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы жалғасып жатқан әскери қақтығыс та шаруашылық қызметті жүзеге асыру жағдайларының белгісіздік деңгейін арттырады.

Сонымен қатар, 2025 жылдың сәуірінде Америка Құрама Штаттарының (Трамп әкімшілігінің) тауарлардың белгілі бір санаттарын импорттауға жаңа тарифтерді енгізуі жаһандық экономика мен халықаралық сауда қызметінің жай-күйіне қосымша тәуекелдер туғызды. Сыртқы сауда саясатындағы аталған өзгерістер Қазақстандағы макроэкономикалық жағдайға және Қоғамның қызметіне макроэкономикалық әсерін тигізуі мүмкін.

Ұсынылған шоғырландырылмаған қаржылық есептілік Қазақстанда бизнесті жүргізу жағдайларының Қоғамның қызметі мен қаржылық жағдайына қалай әсер ететініне басшылықтың көзқарасын көрсетеді. Болашақ шаруашылық жүргізу жағдайларының нақты әсері олардың басшылығының бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***2. Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті дайындаудың негізгі қағидаттары**

Осы шоғырландырылмаған қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – «ХҚЕС») сәйкес дайындалды.

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілік «Есеп саясатының елеулі ережелері» бөлімінде белгіленгенді қоспағанда, нақты шығындар бойынша бағалауды есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды.

Осы шоғырландырылмаған қаржылық есептілік бір жай акцияға есептегендегі деректерді қоспағанда немесе егер өзгеше көрсетілмесе, мың қазақстандық теңгемен (бұдан әрі мәтін бойынша – «мың теңге») ұсынылған.

Сондай-ақ, Қоғам 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындады, оны Қоғамның тіркелген кеңсесінен алуға болады.

Қоса беріліп отырған шоғырландырылмаған қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздігі қағидаты негізінде жасалды, бұл қалыпты қызмет барысында активтерді өткізуді және міндеттемелерді өтеуді білдіреді. Қоғамның өз активтерін өткізу қабілеті, сондай-ақ оның болашақтағы қызметі Қазақстандағы ағымдағы және болашақ экономикалық жағдайлардың елеулі ықпалына тап болуы мүмкін.

3. Есеп саясатының елеулі ережелері

Төменде сипатталған есеп саясатының елеулі ережелері осы шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте ұсынылған барлық есепті кезеңдерде жүйелі түрде қолданылды.

Әділ құнды бағалау

Әділ құн – бұл активті сату кезінде алынған немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасындағы әдеттегі мәміле кезінде міндеттемені беру кезінде төленген баға. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру мақсатында мәмілені:

- осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі болып табылатын нарықта; немесе
- негізгі нарық болмаған кезде осы активке немесе міндеттемеге қатысты ең тиімді нарықта жүзеге асырылады деп болжайды.

Қоғам негізгі немесе ең тиімді нарыққа қол жеткізе алуы керек. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарыққа қатысушылар өздерінің ең жақсы экономикалық мүдделерінде әрекет еткен жағдайда активке немесе міндеттемеге баға белгілеу кезінде нарыққа қатысушылар пайдаланатын жорамалдарды пайдалана отырып бағаланады. Қаржылай емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының активті ең жақсы және ең тиімді түрде пайдалану арқылы не оны осы активті ең жақсы және ең тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату арқылы экономикалық пайда алу қабілетін ескереді.

Қоғам осы мән-жайларда орынды және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті деректер қолжетімді болатын бағалау модельдерін пайдаланады және бұл ретте релевантты бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдалануға және бақыланбайтын бастапқы деректерді пайдалануды барынша азайтуға мүмкіндік береді. Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте әділ құны бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде төменде сипатталған әділ құн иерархиясы шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда баға белгілеу (түзетілмейтін).
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды, иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама түрде бақыланатын бағалау модельдері.
- 3-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды, иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта бақыланбайтын бағалау модельдері.

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте қайталанатын негізде танылатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Қоғам әр есепті кезеңнің соңына жіктеуді (жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) қайта талдай отырып, оларды иерархия деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін айқындайды.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***Қаржылық активтер мен міндеттемелер*****Бастапқы тану****Тану күні*

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді стандартты шарттармен сатып алу немесе сату мәміле жасасу күніне, яғни Қоғамның активті немесе міндеттемені сатып алу бойынша міндеттемені алған күніне көрсетіледі. Стандартты шарттармен сатып алуға немесе сатуға талаптары бойынша нарықта қабылданған қағидаларда немесе келісімдерде белгіленген мерзім шегінде активтер мен міндеттемелерді жеткізу талап етілетін шарт шеңберінде қаржылық активтер мен міндеттемелерді сатып алу немесе сату жатады.

Бастапқы тану кезінде қаржы құралдарының жіктелуі келісімшарттық талаптарға және құралдарды басқару үшін қолданылатын бизнес–модельге байланысты. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын жағдайларды қоспағанда, қаржы құралдары бастапқыда мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, әділ құн бойынша бағаланады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары

Қоғам өзінің барлық қаржылық активтерін активтерді басқару үшін пайдаланылатын бизнес–модель және активтердің шарттық талаптары негізінде:

- амортизацияланған құн;
- өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн (ӨЖКӨҚ);
- пайда немесе залал арқылы әділ құн (ПШӨҚ) бойынша бағаланатын ретінде жіктейді.

Қоғам туынды құралдар мен саудаға арналған құралдарды ПШӨҚ бойынша жіктейді және бағалайды. Егер мұндай жіктеу бағалау немесе тану қағидаларын қолданудың дәйексіздігін жоюға немесе айтарлықтай азайтуға мүмкіндік берсе, Қоғам өз қалауы бойынша қаржы құралдарын ПШӨҚ бойынша бағаланатын ретінде жіктей алады.

Қарыздар мен қаржылық кепілдіктер беру жөніндегі міндеттемелерден басқа қаржылық міндеттемелер, егер олар саудаға арналған және туынды құралдар болса не ұйымның қалауы бойынша әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелсе, амортизацияланған құн бойынша немесе ПШӨҚ бойынша бағаланады.

Банктердегі қаражат, клиенттерге берілген кредиттер, амортизацияланған құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

Қоғам банктердегі қаражатты, клиенттерге берілетін кредиттерді және өзге де қаржылық инвестицияларды, егер келесі екі шарт орындалса ғана:

- қаржылық актив мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржылық активтерді ұстап қалу болып табылатын бизнес–модель шеңберінде ұсталатын;
- қаржылық активтің шарттық талаптары тек қана борыштың негізгі сомасы мен борыштың негізгі сомасының (SPPI) өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер болып табылатын ақша ағындарын көрсетілген күндері алумен байланысты болатын жағдайда ғана амортизацияланған құн бойынша бағалайды.

Бұл шарттар төменде барынша егжей-тегжейлі қарастырылады.

Бизнес–модельді бағалау

Қоғам белгілі бір бизнес мақсатына қол жеткізу үшін топтарға біріктірілген қаржылық активтерді басқару қалай жүзеге асырылатынын бәрінен жақсы көрсететін деңгейде бизнес–модельді айқындайды.

Қоғамның бизнес–модельі жеке құралдар деңгейінде емес, портфельдерді біріктірудің неғұрлым жоғары деңгейінде бағаланады және мынадай бақыланатын факторларға негізделген:

- бизнес–модельдің нәтижелілігі мен осы бизнес–модель шеңберінде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігі қалай бағаланады және бұл ақпарат ұйымның негізгі басқарушы персоналына қалай хабарланады;
- бизнес–модельдің нәтижелілігіне әсер ететін тәуекелдер (және осы бизнес–модель шеңберінде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігі) және, атап айтқанда, осы тәуекелдерді басқару тәсілі;
- бизнесті басқаратын менеджерлер қалай сыйақы беріледі (мысалы, сыйақы басқарылатын активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген алынған ақша ағындарына негізделген бе);

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

- сатудың күтілетін жиілігі, көлемі және мерзімі де Қоғамның бизнес–моделін бағалаудың маңызды аспектілері болып табылады.

Бизнес–модельді бағалау «ең нашар» немесе «стресстік» сценарийлерді ескермей, туындауы негізді түрде күтілетін сценарийлерге негізделген. Егер бастапқы танудан кейінгі ақша ағындары Қоғамның күткенінен өзгеше тәсілмен өткізілсе, Қоғам осы бизнес–модель шеңберінде ұсталатын қалған қаржылық активтердің жіктелуін өзгертпейді, бірақ әрі қарай жаңадан құрылған немесе жаңадан сатып алынған қаржылық активтерді бағалау кезінде осындай ақпаратты назарға алады.

«Тек борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер» тесті (SPPI тесті)

Жіктеу процесінің екінші кезеңі шеңберінде Қоғам актив бойынша шартта көзделген ақша ағындары тек борыштың негізгі сомасы және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер (SPPI тесті) болып табылатынын анықтау үшін қаржылық активтің шарттық талаптарын бағалайды.

Осы тесттің мақсаттары үшін «борыштың негізгі сомасы» бастапқы тану кезінде қаржылық активтің әділ құнын білдіреді және ол осы қаржылық активтің қолданылу мерзімі ішінде өзгеруі мүмкін (мысалы, егер борыштың негізгі сомасын өтеу есебіне төлемдер немесе сыйлықақы/дисконт амортизациясы болса).

Кредиттік шарт шеңберінде пайыздардың ең маңызды элементтері, әдетте, ақшаның уақытша құнын өтеу және кредиттік тәуекелді өтеу болып табылады. SPPI тестін өткізу үшін Қоғам пайымдауды қолданады және тиісті факторларды, мысалы, қаржылық актив қандай валютамен көрсетілгенін және пайыздық мөлшерлеме белгіленген кезеңді талдайды.

Сонымен бірге, базалық кредиттік келісімге байланысты емес, шартта көзделген ақша ағындарының тәуекелдерге бейілділігіне немесе құбылмалылығына елеусіз аз әсер ететін шарттық талаптар тек борыштың негізгі сомасы мен борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер болып табылатын шартта көзделген ақша ағындарының туындауымен байланысты емес. Мұндай жағдайларда қаржылық активті ПШӘҚ бойынша бағалау қажет.

Егер мерзімінен бұрын өтеу кезінде төленген сома мәні бойынша негізгі соманың өтелмеген бөлігін және өтелмеген бөлікке пайыздарды білдірсе және шарттың мерзімінен бұрын тоқтатылғаны үшін орынды қосымша өтемақыны қамтуы мүмкін болса, мерзімінен бұрын өтеу туралы талап SPPI өлшемшартына сәйкес келеді. Бұдан өзге, мерзімінен бұрын өтеу туралы талап, егер қаржылық актив шартта көрсетілген номиналды сомаға қатысты сыйлықақымен немесе дисконтпен сатып алынса немесе жасалса, мерзімінен бұрын өтеу кезінде төленуге жататын сома мәні бойынша шартта көрсетілген номиналды соманы және шартта көзделген есептелген (бірақ төленбеген) пайыздарды білдіретін (сондай-ақ шартты мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін орынды қосымша өтемақыны қамтуы мүмкін) жағдайда, осы өлшемшартқа сәйкес ретінде қаралады; және бұл ретте қаржылық активті бастапқы тану кезінде оның мерзімінен бұрын өтеу туралы талабының әділ құны шамалы болады.

Кредит беру жөніндегі міндеттемелер

Кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер шарттық міндеттемелер болып табылады, олардың талаптары бойынша міндеттеменің қолданылу мерзімі ішінде Қоғам клиентке алдын ала келісілген шарттармен кредит беруге міндетті. Мұндай міндеттемелерге қатысты ККЗ бағалауға қойылатын талаптар қолданылады.

Қоғам кейде нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелермен кредит беру жөніндегі міндеттемелерді шығарады. Мұндай міндеттемелер бастапқыда әділ құн бойынша танылады және кейіннен ККЗ-ға арналған бағалау резерві сомасының ең үлкен шамасы және қажет болған жағдайда, кірістің танылған жинақталған сомасы шегеріле отырып бастапқыда танылған сома бойынша бағаланады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді қайта жіктеу

Қоғам қаржылық активтерді басқарудың бизнес–моделін өзгертетін ерекше жағдайларды қоспағанда, Қоғам қаржылық активтерді бастапқы танылғаннан кейін қайта жіктемейді. Қаржылық міндеттемелер ешқашан қайта жіктелмейді.

Ақшалай қаражат және оның баламалары

Ақша қаражаты мен олардың баламаларына қандай да бір шарттық міндеттемелермен ауыртпалық түсірілмеген, туындау күнінен бастап тоқсан күн ішінде өтеу мерзімі бар қолма-қол ақша қаражаты мен кредиттік ұйымдардағы қаражат жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Қарыз қаражаты

Егер шарттық келісімнің нәтижесінде Қоғамда не ақша қаражатын немесе өзге де қаржылық активтерді жеткізуге не міндеттемені ақша қаражатының немесе басқа қаржылық активтердің тіркелген сомасын меншікті үлестік құралдардың тіркелген санына айырбастау арқылы емес өзгеше түрде орындауға міндеттеме болса, шығарылған қаржы құралдары немесе олардың компоненттері міндеттемелер ретінде жіктеледі. Мұндай құралдарға Акционер алдындағы берешек, кредиттік ұйымдардың қаражаты, шығарылған борыштық бағалы қағаздар, мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек жатады. Бастапқы танудан кейін қарыз қаражаты тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Пайда мен залал міндеттемелерді тану тоқтатылған кезде, сондай-ақ амортизация процесінде пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Қаржы құралдарын өзара есепке жатқызу

Қаржылық актив пен қаржылық міндеттеме танылған сомаларды есепке жатқызуды жүзеге асыруға заңды қорғалатын құқық болған кезде және нетто–негізде есеп айырысуды жүзеге асыруға не активті өткізуге және міндеттемені бір мезгілде орындауға ниет болған кезде нетто–шаманың қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылмаған есепте ұсыныла отырып өзара есепке жатқызылуға жатады. Есепке жатқызуды жүзеге асыру құқығы келешектегі оқиғаға негізделмеуге тиіс және мынадай жағдайлардың барлығында:

- әдеттегі қызмет барысында;
- дефолт жағдайында; және
- ұйымның немесе контрагенттердің біреуінің дәрменсіздігі немесе банкроттығы жағдайында заңды қорғалуға тиіс.

Бұл талаптар, әдетте, өзара есеп айырысу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте толық сомада көрсетіледі.

Кредиттерді қайта құрылымдау

Қоғам мүмкіндігінше кепілге өндіріп алудың орнына кредиттер бойынша шарттарды қайта қарауға, мысалы, төлемдердің шарттық мерзімдерін ұзартуға және кредит берудің жаңа шарттарын келісуге тырысады.

Егер шарттың талаптары іс жүзінде жаңа кредитке айналатындай қайта қаралса және айырмашылық құнсызданудан болған залал танылғанға дейін тануды тоқтатудан болған пайда немесе залал ретінде танылса, Қоғам қаржылық активті, мысалы, клиентке берілген кредитті тануды тоқтатады. Бастапқы тану кезінде кредиттер құрылған кредит СҚКҚ актив болып саналатын жағдайлардан басқа, ККЗ бағалау мақсаттары үшін 1-кезеңге жатады. Клиентке берілетін кредитті тануды тоқтату керек пе, жоқ па, соны бағалау кезінде Қоғам, басқалармен қатар, келесі факторларды қарастырады:

- кредит валютасын өзгерту;
- контрагентті өзгерту;
- түрлендіру құралдың енді SPPI тестінің өлшемшарттарына сәйкес келмеуіне әкеле ме.

Егер түрлендіру ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, түрлендіру тануды тоқтатуға әкелмейді. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде Қоғам пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте өзге шығыстардың құрамында ұсынылатын түрлендіруден болған пайданы немесе залалды таниды.

Тануды тоқтатуға әкелмейтін түрлендіру жағдайында Қоғам кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуінің болуын немесе активтерді кредиттік–құнсызданған ретінде жіктеу қажеттілігін де қайта бағалайды.

Қаржылық міндеттемелердің шарттарын түрлендіру

Қоғам қаржылық міндеттемені оның шарттары түрлендірілген міндеттеме бойынша ақша ағындарының шамасы айтарлықтай өзгертіндей етіп өзгертілген кезде тануды тоқтатады. Бұл жағдайда түрлендірілген шарттары бар жаңа қаржылық міндеттеме әділ құны бойынша танылады. Бұрынғы қаржылық міндеттеменің баланстық құны мен түрлендірілген шарттары бар жаңа қаржылық міндеттеменің құны арасындағы айырмашылық пайда немесе залал құрамында танылады.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

Егер шарттарды түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, Қоғам шарттарды түрлендіру қаржылық активті тануды тоқтатуға әкеп соқпайтын жағдайларда қаржылық активтің жалпы баланстық құнын түзетуге қатысты тәсілге сәйкес келетін есеп саясатын қолданады, – яғни Қоғам шарттарды түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) күніне пайда немесе залал құрамында осындай түрлендірудің (немесе қаржылық міндеттемені ауыстырудың) нәтижесінде туындайтын қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құнын кез келген түзетуді мойындайды.

Қолда бар қаржылық міндеттемелер бойынша ақша қаражаты ағындарының шамасын өзгерту, егер олар шарттың ағымдағы талаптарының салдары болса, шарттарды түрлендіру болып саналмайды.

Қоғам сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық және сандық факторлардың жиынтық әсерін талдай отырып, шарттарды түрлендірудің маңыздылығы мәніне сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Қоғам келесі сапалық факторлар:

- қаржылық міндеттеме валютасын өзгерту;
- камтамасыз ету түрін немесе міндеттеменің сапасын арттырудың басқа құралдарын өзгерту;
- айырбастау шарттарын қосу;
- қаржылық міндеттеменің субординациясын өзгерту негізінде шарттарды түрлендіру елеулі деген қорытындыға келеді.

Сандық бағалауды жүргізу мақсаттары үшін, егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегергендегі комиссиялық сыйақыны төлеуді қоса алғанда, жаңа шарттарға сәйкес ақша қаражаты ағындарының келтірілген құны бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша қаражаты ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кемінде 10%-ға өзгеше болса, шарттар айтарлықтай өзгеше болып есептеледі. Егер бір борыштық құралды екіншісіне ауыстыру немесе оның шарттарын түрлендіру есепте өтеу ретінде көрсетілсе, онда келтірілген шығындар немесе комиссиялар тиісті борыштық міндеттемені өтеуден болған пайданың немесе залалдың бөлігі ретінде танылады. Егер бір борыштық құралды екіншісіне ауыстыру немесе оның шарттарын түрлендіру есепте өтеу ретінде көрсетілмесе, онда келтірілген шығындар немесе комиссиялар сомасына тиісті міндеттеменің баланстық құны түзетіледі және бұл түзету түрлендірілген міндеттеменің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді тануды тоқтату***Қаржылық активтер***

Қаржылық актив (немесе қолданылатын жерде – қаржылық активтің бір бөлігі немесе ұқсас қаржылық активтер тобының бір бөлігі) қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының мерзімі өтіп кетсе танылуын тоқтатады;
- Қоғам активтен ақша ағындарын алу құқығын берді немесе алынған ақша ағындарын «транзиттік» келісім талаптарында үшінші тарапқа айтарлықтай кідіріссіз толығымен аудару міндеттемесін қабылдады; сондай-ақ
- Қоғам не (а) активтен іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы берді, не (б) берген жоқ, бірақ активтен барлық тәуекелдер мен пайданы өзінде сақтап қалмайды, бірақ осы активке бақылауды тапсырды.

Егер Қоғам өзінің активтен ақша ағындарын алу құқығын берсе, бұл ретте оған байланысты іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, өзінде сақтап қалмаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, мұндай актив Қоғамның осы активке үздіксіз қатысуы шегінде есепте көрсетіледі. Берілген актив бойынша кепілдік нысаны бар активке қатысуды жалғастыру активтің бастапқы баланстық құнының ең аз мәндері және Қоғамға төлеуге ұсынылуы мүмкін өтемнің ең жоғары мөлшері бойынша бағаланады.

Есептен шығару

Қаржылық активтер, Қоғам бұдан былай олардың құнын өтетуді күтпеген кезде ғана ішінара не тұтастай есептен шығарылады. Егер есептен шығаруға жататын сома құнсыздануға арналған жинақталған резервтің шамасынан жоғары болса, онда айырмашылық алдымен резервтің ұлғаюы ретінде ескеріледі, содан кейін ол жалпы баланстық құнға қолданылады. Кез келген кейінгі қалпына келтіру кредиттік залалдар бойынша шығындарға жатады. Есептен шығару тануды тоқтатуға жатады.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен****Қаржылық міндеттемелер***

Қаржылық міндеттемені тану тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе оның қолданылу мерзімі өткен жағдайда тоқтатылады.

Қолданыстағы бір қаржылық міндеттемені бір кредитор алдындағы басқа міндеттемемен айтарлықтай өзгеше шарттармен ауыстырған кезде немесе қолданыстағы міндеттеме шарттары елеулі түрде түрлендірілген жағдайда бастапқы міндеттемені тану тоқтатылады, ал жаңа міндеттеме пайда немесе залал құрамында міндеттемелердің баланстық құнындағы айырманы тани отырып, есепте көрсетіледі.

Құнсыздану***Туынды емес қаржылық активтер***

4 және 24-ескертпелерді де қараңыз.

Қоғам пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын мынадай қаржы құралдары бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған бағалау резервін таниды:

- борыштық құралдар болып табылатын қаржылық активтер;
- шығарылған қаржылық кепілдік шарттары.

Үлестік құралдарға салынған инвестициялар бойынша құнсызданудан болған залал танылмайды.

Қоғам резерв сомасы 12 айлық күтілетін кредиттік залалдарға тең болатын мынадай құралдарды қоспағанда, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада күтілетін кредиттік залалдарға арналған бағалау резервтерін таниды:

есепті күндегі жағдай бойынша орташа кредиттік тәуекелі бар борыштық инвестициялық бағалы қағаздар;

- кредиттік тәуекелі бастапқы танылған сәтінен бастап айтарлықтай өспеген өзге де қаржы құралдары.

12 айлық күтілетін кредиттік залалдар («12 айлық ККЗ») – есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолт оқиғалары салдарынан күтілетін кредиттік залалдардың бір бөлігі. 12 айлық ККЗ танылған қаржы құралдары «1-кезең» қаржы құралдарына жатады.

Барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар («барлық мерзім ішінде ККЗ») оның бүкіл күтілетін қолданылу мерзімі ішінде қаржы құралы бойынша барлық ықтимал дефолт оқиғаларының нәтижесінде ККЗ ретінде айқындалады. Барлық мерзім ішінде ККЗ танылатын қаржы құралдары «2-кезең» (егер қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел бастапқы тану кезінен бастап айтарлықтай артса, бірақ қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болып табылмаса) және «3-кезең» (егер қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болып табылса) қаржы құралдарына жатады.

Күтілетін кредиттік залалдарды (ККЗ) бағалау

Күтілетін кредиттік залалдар бұл дефолттың басталу ықтималдығы бойынша өлшенген кредиттік залалдарды есептік бағалауды білдіреді. Олар былайша бағаланады:

- *есепті күнгі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын қаржылық активтерге қатысты* барлық күтілетін ақша қаражаты жеткіліксіздігінің келтірілген құны ретінде (яғни шартқа сәйкес Қоғамға есептелетін ақша қаражатының ағындары мен Қоғам алуды күтетін ақша қаражатының ағындары арасындағы айырмашылық);
- *есепті күнгі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылатын қаржылық активтерге қатысты:* активтердің жалпы баланстық құны мен ақша қаражатының есепті болашақ ағындарының келтірілген құны арасындағы айырмашылық ретінде;
- *қаржылық кепілдік шарттарына қатысты:* Қоғам өтелуін күтетін сомаларды шегергенде, ол шеккен кредиттік залалды өтеу үшін шарт ұстаушысына күтілетін төлемдердің келтірілген құны ретінде.

Қайта құрылымдалған қаржылық активтер

Тараптардың келісімі бойынша қаржылық активтің шарттары қайта қаралған немесе қаржылық активтің шарттары түрлендірілген немесе қарыз алушының қаржылық қиындықтары себебінен қолданыстағы қаржылық актив жаңасымен ауыстырылған жағдайда, осы қаржылық активті тануды тоқтату қажеттілігі тұрғысынан бағалау жүргізіледі және күтілетін кредиттік залалдар былайша бағаланады:

- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда түрлендірілген қаржылық актив бойынша күтілетін ақша қаражатының ағындары қолданыстағы актив бойынша ақша қаражаты жеткіліксіздігі сомаларының есебіне қосылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті тануды тоқтатуға әкеп соқтырса, онда жаңа активтің күтілетін әділ құны оны тану тоқтатылған сәтте қолданыстағы актив бойынша ақша қаражатының түпкілікті ағыны ретінде қарастырылады. Бұл сома қолданыстағы қаржылық актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, тануды тоқтатудың күтілетін күнінен бастап есепті күнге дейінгі кезең үшін дисконтталатын қолданыстағы қаржылық актив бойынша ақша қаражаты жеткіліксіздігі сомаларының есебіне қосылады.

Кредиттік–құнсызданған қаржылық активтер

Әрбір есепті күнге Қоғам амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын қаржылық активтерді және әділ құн бойынша өзге жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын борыштық қаржылық активтерді олардың кредиттік құнсыздануы мәніне бағалауды жүргізеді. Осындай қаржылық актив бойынша болашақ ақша қаражаты ағындарына теріс әсер ететін бір немесе бірнеше оқиға орын алған кезде қаржылық актив «кредиттік–құнсызданған» болып табылады.

Қаржылық активтің кредиттік құнсыздануының дәлелі, атап айтқанда, мынадай бақыланатын деректер болып табылады:

- қарыз алушының немесе эмитенттің айтарлықтай қаржылық қиындықтары;
- дефолт немесе төлем мерзімін өткізу сияқты шарт талаптарын бұзу;
- Қоғамның қарызды немесе аванстық төлемді өзге мән-жайларда қарастырмайтын шарттармен қайта құрылымдауы;
- қарыз алушының банкроттық немесе өзге де қаржылық қайта ұйымдастырылу ықтималдығының туындауы; немесе
- қаржылық қиындықтардың салдарынан бағалы қағаз үшін белсенді нарықтың жоғалуы.

Қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауы салдарынан шарттары қайта қаралған кредит, әдетте, егер шартта көзделген ақша қаражатының ағындарының жеткіліксіздігі тәуекелі айтарлықтай төмендегені және құнсызданудың басқа белгілері жоқ екендігі туралы дәлел болмаса, кредиттік–құнсызданған болып есептеледі.

Салық салу

Табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері баланстық міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, барлық уақыт айырмаларына қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған табыс салығы қаржылық есептілік мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақыт айырмалары бойынша көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері оған қарсы салық базасын төмендететін осы уақыт айырмалары есепке жатқызылуы мүмкін болашақта салық салынатын пайда алу ықтималдығы бар шамада ғана көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері есепті күнге күшіне енген немесе іс жүзінде күшіне енген заңнамаға сүйеніп отырып, активті өткізу немесе міндеттемені реттеу кезеңі ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Қоғам кейінге қалдырылған салық талаптары мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің өзара есебін жүргізеді және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте нетто негізде, егер:

- Қоғамның ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы ағымдағы салық талаптарын есепке жатқызуды жүргізуге заңды түрде бекітілген құқығы болса; және
- кейінге қалдырылған салық талаптары мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері бір салық субъектісінен бір салық органы өндіріп алатын корпоративтік табыс салығына жатса, көрсетеді.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасында Қоғамның қызметіне қатысты түрлі операциялық салықтар қолданылады. Бұл салықтар өзге операциялық шығыстардың құрамында көрсетіледі.

Акционерлік капитал

Жарғылық капитал

Жарғылық капиталға жарналар тікелей шығару шығындарын шегере отырып тарихи құны бойынша танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Резервтік капитал

Резервтік капитал Қоғам Акционерінің шешімі негізінде бөлінбеген пайдадан қаражат аудару арқылы ұлғайтылуы мүмкін. Қоғамның саясатына сәйкес, резервтік капитал болашақ залалдарды және өзге де күтпеген тәуекелдер мен мән-жайларды қоса алғанда, жалпы тәуекелдерді жабу үшін қалыптастырылады. Резервтік капитал Акционердің шешімі негізінде бөлінуге жатады.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және олар есепті күнге дейін қоса алғанда, жарияланған жағдайда ғана есепті күнге капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте ашылады.

Шартты міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетілмейді, бұл ретте ресурстардың өтелуіне байланысты шығуы екіталай болып табылатын жағдайларды қоспағанда, олар туралы ақпарат шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте ашылады.

Қарыздар беру жөніндегі міндеттемелер

Қарыздар беру жөніндегі міндеттеме – бұл алдын ала келісілген шарттармен және белгіленген мерзімдерде қарыз берудің қатаң міндеттемесі.

Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша қарыздар беру жөнінде шығарылған міндеттемелер бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады. Кейіннен олар мынадай екі шаманың ең үлкені бойынша бағаланады: ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес анықталған залалдарға арналған бағалау резервінің сомасы және тиісті жағдайларда ХҚЕС (IFRS) 15 қағидаттарына сәйкес танылған жинақталған кіріс сомасын шегере отырып бастапқыда танылған сома.

Қоғамда пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қарыздар беру жөніндегі шығарылған міндеттемелер жоқ. Қарыз беру жөніндегі өзге де міндеттемелерге қатысты Қоғам бағалау резервін залалдарға арналған деп таниды. Қарыздар беру жөніндегі міндеттемелерге қатысты танылған қаржылық міндеттемелер өзге міндеттемелердің құрамына енгізілген.

Кірістер мен шығыстарды тану

Егер Қоғамның экономикалық пайда алу ықтималдығы жоғары болса және түсімді сенімді түрде бағалауға болатын болса, түсім танылады. Қаржылық есептіліктегі түсімді тану үшін келесі өлшемшарттар да орындалуы керек:

Пайыздық және ұқсас түсім мен шығыстар

Қоғам кредиттік–құнсызданған қаржылық активтерден басқа қаржылық активтердің жалпы баланстық құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы амортизацияланған құн бойынша немесе ӨЖКӨҚ бойынша бағаланатын борыштық қаржылық активтер бойынша пайыздық түсімді есептейді. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл ол бойынша дисконттау кезінде болашақ ақшалай төлемдер немесе түсімдер қаржы құралын пайдаланудың болжалды мерзімі ішінде немесе қолданылатын болса, қысқа мерзім ішінде қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнына дәлме-дәл келтірілетін мөлшерлеме. Есептеу кезінде қаржы құралы бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын құралмен тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығыстар ескеріледі, бірақ болашақ кредиттік залалдар ескерілмейді. Қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің баланстық құны Қоғам төлемдерді немесе түсімдерді бағалауды қайта қараған жағдайда түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде есептеледі, ал баланстық құнның өзгеруі пайыздық түсім немесе шығыстар ретінде көрсетіледі.

Кредиттік–құнсызданатын қаржылық актив жағдайында Қоғам пайыздық түсімді осы қаржылық активтің таза амортизацияланған құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептейді. Егер қаржылық актив бойынша дефолт жойылса және ол енді кредиттік–құнсызданған болмаса, Қоғам жалпы құнның негізінде пайыздық түсімді есептеуге оралады.

Сатып алынған немесе құрылған кредиттік–құнсызданған (СҚКҚ) қаржылық активтер жағдайында Қоғам пайыздық түсімді кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, қаржылық активтің амортизацияланған құнына есептейді. Кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл бастапқы тану кезінде есептік болашақ ақша ағындарын (кредиттік залалдарды қоса алғанда) СҚКҚ активтердің амортизацияланған құнына дейін дисконттайтын мөлшерлеме.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен**Ақпаратты ұсыну*

Пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте ұсынылған тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістерге амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша пайыздық кірістер жатады.

Пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есептің «өзге де пайыздық кірістер» бабы қаржылық жалдау жөніндегі дебиторлық берешек бойынша пайыздық кірістерді қамтиды.

Пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте ұсынылған пайыздық шығыстарға амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер бойынша пайыздық шығыстар жатады.

Мемлекеттік субсидиялар

Мемлекеттік субсидиялар - бұл Қоғамның операциялық қызметіне қатысты өткен немесе болашақтағы белгілі бір шарттарды орындаудың орнына Үкіметтің, мемлекеттік агенттіктердің және мемлекеттік ұйымдардың Қоғамға ресурстарды аудару нысанында беретін көмегі. Егер Қоғамның мемлекеттік субсидиялармен байланысты барлық шарттарды орындайтынына және аталған субсидияларды алатынына негізделген сенімділік болмаса, мемлекеттік субсидиялар танылмайды. Өтеуді талап етуі мүмкін шарттар болған кезде субсидиялар міндеттемелердің құрамында танылады.

Мемлекет акционер ретінде әрекет етпейтін жағдайларда нарықтық мөлшерлемеден төмен сыйақы мөлшерлемесі бойынша мемлекеттік қарызды алудан түсетін пайда мемлекеттік субсидия ретінде есепке алынады. Нарықтық мөлшерлемеден төмен сыйақы мөлшерлемесінен түсетін пайда қарыздың бастапқы баланстық құны мен түсімдер сомасы арасындағы айырма ретінде бағаланады.

Мемлекеттік субсидиялар субсидиялар қаражаты өтемақысына арналған тиісті шығындарды Қоғам шығыстар ретінде танитын кезеңдер ішінде жүйелі негізде пайда немесе залал құрамында танылады.

Еншілес кәсіпорынға инвестициялар

Қоғамның еншілес ұйымдарға салған инвестициялары Қоғам дауыс беретін акциялардың немесе жарғылық капиталға қатысу үлестерінің жартысынан астамын тікелей немесе жанама түрде иеленетін және бұл ретте Қоғам бақылайтын ұйымдар болып табылады.

Бас ұйым бақылаудың барлық компоненттеріне ие болған жағдайларда, дауыс беретін акциялардың жартысынан азына иелік еткен жағдайда да бақылау болуы мүмкін.

Осы шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте Қоғам еншілес ұйымдарға инвестицияларды құнсызданудан болған залалдарды шегере отырып бастапқы құн бойынша ескереді.

Бастапқы құны бойынша есепке алынатын еншілес ұйымдарға инвестициялардың баланстық құны шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте әділ құнның өзгеруіне кейіннен түзетуге жатпайды, алайда кейінгі кезеңдерде еншілес компанияларға инвестициялар құнының құнсыздануына тестіленеді.

Сегменттік есептілік

Қоғамның бизнесі және географиялық сегменттері осы қаржылық есептілікте бөлек ұсынылмаған, өйткені Қоғамның басшылығы кредиттер берудің басты операциялық сегменті Қазақстан Республикасындағы ауыл шаруашылығы ұйымдары болып табылады деп есептейді, олар бойынша тәуекелдер мен қайтару дәрежесі бүкіл ел бойынша ұқсас болып саналады. Қоғамның ресурстарын бөлу туралы шешімдер қабылдау және операциялық шешімдер қабылдайтын Қоғам басшылығының оның қызметінің нәтижелерін бағалауы ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған қаржылық есептілікке негізделеді.

Пайдалануға әлі қабылданбаған жаңа стандарттар мен түсіндірмелер

Бірқатар жаңа стандарттар мен түсіндірмелер 2025 жылдың 1 қаңтарынан басталатын жылдық кезеңдер үшін мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді. Алайда, Қоғам осы шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті дайындау кезінде жаңа және өзгертілген стандарттарға мерзімінен бұрын көшуді жүзеге асырмады.

ХҚЕС (IFRS) 18 «Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу»

ХҚЕС (IFRS) 18 ХҚЕС (IAS) 1 «Қаржылық есептілікті ұсыну» ауыстырады және 2027 жылдың 1 қаңтарынан немесе бұл күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қолданылады. Жаңа стандарт келесі негізгі жаңа талаптарды енгізеді.

- Ұйымдар пайда мен залалдар туралы есепте барлық кірістер мен шығыстарды бес санат бойынша жіктеуге тиіс, атап айтқанда: операциялық қызмет, инвестициялық қызмет, қаржылық қызмет, тоқтатылған қызмет және табыс салығы. Ұйымдар сонымен қатар стандартпен айқындалған жаңа «операциялық пайда» аралық жиынтығын ұсынуға тиіс. Ұйымдардың таза пайдасы өзгермейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

- Басшылық айқындайтын тиімділік көрсеткіштері (MPM) қаржылық есептіліктегі бір жалпы ескертпеде ашылады.
- Қаржылық есептілікте ақпаратты топтастыру бойынша кеңейтілген ұсынымдар берілді.

Бұдан өзге, барлық ұйымдар операциялық қызметтен түсетін ақша ағындарын жанама әдіспен ұсынған кезде ақша қаражатының қозғалысы туралы есепте операциялық пайданың аралық жиынтығын бастапқы нүкте ретінде пайдалануға тиіс.

Қоғам әлі де, атап айтқанда, Қоғамның пайдасы немесе залалы және басқа жиынтық кірісі туралы шоғырландырылмаған есептің құрылымына, ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылмаған есепке және басшылық айқындайтын тиімділік көрсеткіштеріне байланысты талап етілетін қосымша ашуларға қатысты жаңа стандарттың әсерін бағалау процесінде. Қоғам сонымен қатар ақпараттың шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте қалай топтастырылатынына, оның ішінде қазіргі кезде «басқалар» деп белгіленген баптарға әсерін бағалайды.

Стандарттарға келесі түзетулер мен түсіндірмелер Қоғамның шоғырландырылмаған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде:

- Айырбастау мүмкіндігінің болмауы (ХҚЕС (IAS) 21-ге түзетулер).
- Қаржы құралдарын жіктеу және бағалау (ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 7-ге түзетулер).

4. Елеулі есептік пайымдаулар мен бағалаулар**Бағалау мен пайымдаудың белгісіздігі**

Есеп саясатын қолдану процесінде Қоғамның басшылығы есептік бағалаудан басқа, қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға барынша елеулі әсер ететін келесі пайымдаулар мен бағалауларды жасады. Төменде пайымдаулар мен бағалауларды қолданудың барынша елеулі жағдайлары келтірілген:

Қаржы құралдарының әділ құны

Егер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетілген қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнын белсенді нарықтағы бағалардың негізінде айқындау мүмкін болмаса, ол математикалық модельдерді қамтитын әртүрлі бағалау модельдерін пайдалана отырып айқындалады. Мұндай модельдердің бастапқы деректері, егер мүмкін болса, бақыланатын нарық негізінде анықталады; әйтпесе, әділ құнды анықтау үшін пайымдауды қолдану қажет. Қосымша ақпарат 24-ескертпеде берілген.

Қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік залалдар

Қаржылық активтердің барлық санаттары бойынша ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес залалдарды бағалау пайымдауды қолдануды талап етеді, атап айтқанда, ККЗ-ны анықтау және кредиттік тәуекелдің едәуір артуын бағалау кезінде болашақ ақша ағындарының шамасы мен туындау мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалау өзгерістері құнсыздануға арналған бағалау резервтерінің әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін бірқатар факторларға байланысты. Қоғамның ККЗ есептеулері бастапқы деректердің айнымалыларын және олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар базалық жорамалдарды қамтитын күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есептеулер деп саналатын ККЗ есептеу модельдерінің элементтеріне мыналар жатады:

- нәтижесінде қаржылық активтер бойынша құнсыздануға арналған бағалау резерві бүкіл мерзімдегі ККЗ-ға тең сомада бағалануға тиіс кредиттік тәуекелдің едәуір артуы болғанын бағалау үшін Қоғам пайдаланатын өлшемшарттар және сапалық бағалау;
- олар бойынша ККЗ топтық негізде бағаланатын кезде қаржылық активтерді топтарға біріктіру;
- әртүрлі формулаларды және бастапқы деректерді таңдауды қоса алғанда, ККЗ есептеу модельдерін әзірлеу;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланысты айқындау, сондай-ақ дефолт ықтималдығы көрсеткіштеріне (PD), дефолт қаупіне ұшыраған шамаға (EAD) және дефолт кезіндегі шығындар деңгейіне (LGD) әсері;
- болжамды макроэкономикалық сценарийлерді таңдау және ККЗ бағалау модельдері үшін экономикалық бастапқы деректерді алу ықтималдығын ескере отырып оларды өлшеу.

Қосымша ақпарат 22-ескертпеде берілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Кепілмен қамтамасыз етуді бағалау

Қоғамның басшылығы нарықтағы ағымдағы жағдайды ескере отырып, кепілмен қамтамасыз ету құнын түзету үшін тәжірибеге негізделген пайымдауларды немесе тәуелсіз бағалауды пайдалана отырып, кепілмен қамтамасыз ету мониторингін тұрақты негізде жүзеге асырады. Кепілмен қамтамасыз ету туралы қосымша ақпарат 7 және 22-ескертпелерде берілген.

Мемлекеттік субсидиялар

Қоғамның басшылығы Қазақстан Республикасының Үкіметінен және жергілікті атқарушы органдардан, сондай-ақ мемлекетпен байланысты өзге де ұйымдардан түпкілікті қарыз алушыларға белгілі бір номиналды мөлшерлемен, белгілі бір мерзімге, қарыз алушылардың белгілі бір сегментіне қарыз беру сияқты орындауға қойылатын талаптардың болуы мәніне нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша қарыз алу жөніндегі барлық шарттарға талдауды жүзеге асырады. Мұндай жағдайлар болған кезде Қоғам мемлекеттік субсидия бойынша міндеттемені таниды. Қосымша ақпарат 6, 7, 10, 12, 13, 14 және 16-ескертпелерде берілген.

Салық салу

Қазіргі кезде Қазақстанда негізгі салық мәселелерін реттейтін бірыңғай Салық кодексі қолданылады. Қолданыстағы салықтарға қосылған құн салығы, корпоративті табыс салығы, әлеуметтік және басқа да салықтар жатады. Көбінесе нормативтік құқықтық актілерді қолдану жөніндегі атқарушылық бұйрықтар түсініксіз немесе мүлдем жоқ және прецеденттердің шамалы саны анықталды. Ведомстволар арасында да, бір ведомствоның ішінде де ережелерді заң тұрғысынан түсіндіруге қатысты әртүрлі пікірлер жиі кездеседі, бұл кейбір белгісіздік пен шиеленісті жағдайларды тудырады. Салық декларациялары, сондай-ақ басқа да заңдық реттеу салалары (мысалы, кедендік және валюталық бақылау мәселелері) заң бойынша елеулі айыппұлдар, өсімпұлдар мен тұрақсыздық айыбын салуға құқығы бар бірнеше ведомствоның бақылауында. Мұндай жағдай, мысалы, салық заңнамасының неғұрлым дамыған жүйелері бар басқа елдерге қарағанда, Қазақстанда салық тәуекелдерінің жоғары ықтималдық дәрежесін қалыптастырады.

Басшылық Қоғам оның қызметін реттейтін Қазақстан Республикасы салық заңнамасының ережелерін ұстанады деп есептейді. Алайда, тиісті органдар даулы салық мәселелеріне қатысты өзге ұстанымдарды ұстануы мүмкін деген қауіп сақталып отыр.

Бағалау базасы

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілік нақты шығындар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды.

5. Ақшалай қаражат және оның баламалары

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
«Кері репо» операциялары	329,137,238	72,478,190
Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	48,004,940	48,850,260
«ҚР Қаржы министрлігінің Қазынашылық комитеті» республикалық мемлекеттік мекемесіндегі (бұдан әрі – «РММ») ағымдағы шоттағы ақша қаражаты	19,652	3,862,244
Басқа банктердегі «овернайт» депозиттері	230	749
	377,162,060	125,191,443
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(9,361)	(3,502)
Ақшалай қаражат және оның баламалары	377,152,699	125,187,941

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен олардың баламалары мерзімі өткен болып табылмайды және кредиттік тәуекел деңгейінің 1-кезеңіне жатады (2023 жылғы 31 желтоқсан: мерзімі өткен болып табылмайды және кредиттік тәуекел деңгейінің 1-кезеңіне жатады).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

мың теңгемен

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен олардың баламалары қалдықтарының кредиттік сапасы «Standard & Poor's» шәкілі бойынша айырбасталған «Standard & Poor's» рейтингтік агенттігінің немесе басқа агенттіктердің рейтингтері негізінде ұсынылуы мүмкін:

	2024 жылғы 31 желтоқсан				
	«ҚР Қаржы министрлігінің Қазынашылық комитеті» РММ ағымдағы шоттар	РММ ағымдағы шоты	Басқа банктердегі «овернайт» депозиттері	«Кері репо» операциялары	Жиыны
Мерзімі өтпеген					
- «ҚР Қаржы министрлігінің Қазынашылық комитеті» РММ ағымдағы шотындағы ақша қаражаты (берілген кредиттік рейтингі жоқ)	—	19,652	—	—	19,652
- BBB– тан BBB+ ке дейінгі кредиттік рейтингі бар	4,642,572	—	—	—	4,642,572
- BB– тан BB+ ке дейінгі кредиттік рейтингі бар	39,857,529	—	—	—	39,857,529
- B– тен B+ ке дейінгі кредиттік рейтингі бар	1,740	—	—	—	1,740
- берілген кредиттік рейтингі жоқ	3,503,099	—	230	329,137,238	332,640,567
Құнсыздануға арналған резерв шегерілгенге дейін қолма-қол ақша қаражатын қоспағанда, ақша қаражаты мен олардың баламаларының жиыны	48,004,940	19,652	230	329,137,238	377,162,060
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(2,453)	—	—	(6,908)	(9,361)
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының жиыны	48,002,487	19,652	230	329,130,330	377,152,699
2023 жылғы 31 желтоқсан					
	«ҚР Қаржы министрлігінің Қазынашылық комитеті» РММ ағымдағы шоттар	РММ ағымдағы шоты	Басқа банктердегі «овернайт» депозиттері	«Кері репо» операциялары	Жиыны
Мерзімі өтпеген					
- «ҚР Қаржы министрлігінің Қазынашылық комитеті» РММ ағымдағы шотындағы ақша қаражаты (берілген кредиттік рейтингі жоқ)	—	3,862,244	—	—	3,862,244
- BBB– тан BBB+ ке дейінгі кредиттік рейтингі бар	8,801,313	—	—	—	8,801,313
- BB– тан BB+ ке дейінгі кредиттік рейтингі бар	40,048,483	—	—	—	40,048,483
- берілген кредиттік рейтингі жоқ	464	—	749	72,478,190	72,479,403
Құнсыздануға арналған резерв шегерілгенге дейін қолма-қол ақша қаражатын қоспағанда, ақша қаражаты мен олардың баламаларының жиыны	48,850,260	3,862,244	749	72,478,190	125,191,443
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(2,017)	(42)	—	(1,443)	(3,502)
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының жиыны	48,848,243	3,862,202	749	72,476,747	125,187,941

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген кредиттік рейтингі жоқ ағымдағы шоттардағы ақша қаражатының қалдығы «Ситибанк Қазақстан» АҚ мен «Қазпошта» АҚ-дағы қалдықтарды қамтиды.

2024 жылғы 31 желтоқсанда Қоғам Қазақстан кор биржасында «кері репо» мәмілелерін жасасты, осы мәмілелер бойынша қамтамасыз ету Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің қазынашылық вексельдері, «Қазақстандық орнықтылық қоры» АҚ мен Еуразиялық Даму банкінің борыштық облигациялары, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноталары болды, олардың әділ құны 329,057,642 мың теңгені құрады. «Кері репо» шарттары бойынша баланстық құн есепті күнге 329,130,330 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн 72,467,012 мың теңге; баланстық құн – 72,476,747 мың теңге). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы мәмілелердің баланстық құны Қоғамның меншікті капиталының 10.00%-ынан астамын құрайды.

Қоғамның банкте ақша қаражаты мен олардың баламалары қалдықтарының жалпы сомасы меншікті капиталдың 10.00%-ынан астамын құрайтын шоттары жоқ (2023 жылғы 31 желтоқсан: болған жоқ).

6. Банктерге берілген кредиттер

	<i>2024 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2023 жылғы 31 желтоқсан</i>
Екінші деңгейдегі банктерге берілген кредиттер	78,507,796	29,586,359
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(166,467)	(10,451)
Банктердегі қаражат	78,341,329	29,575,908

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша екінші деңгейдегі банктерге берілген кредиттер мерзімі өткен болып табылмайды және кредиттік тәуекел деңгейінің 1-кезеңіне жатады (2023 жылғы 31 желтоқсан: мерзімі өткен болып табылмайды және кредиттік тәуекел деңгейінің 1-кезеңіне жатады).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктерге берілген кредиттердің кредиттік сапасы «Standard & Poor's» шәкілі бойынша айырбасталған «Standard & Poor's» рейтингтік агенттігінің немесе басқа агенттіктердің рейтингтері негізінде ұсынылуы мүмкін:

	<i>2024 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2023 жылғы 31 желтоқсан</i>
Мерзімі өтпеген:		
- BBB– тан BBB+ ке дейінгі кредиттік рейтингі бар	61,164,090	27,209,261
- BB– тан BB+ ке дейінгі кредиттік рейтингі бар	7,939,818	2,377,098
- B– тен B+ ке дейінгі кредиттік рейтингі бар	9,403,888	–
	78,507,796	29,586,359
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(166,467)	(10,451)
Банктерге берілген кредиттер	78,341,329	29,575,908

2024 жыл ішінде көктемгі дала жұмыстарын жүргізуді қолдауға бағытталған «Кең-Дала» жыл сайынғы мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Қоғам «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-ға жалпы сомасы 52,177,500 мың теңгеге және «Банк ЦентрКредит» АҚ-ға жалпы сомасы 4,000,000 мың теңгеге нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% пайыздық мөлшерлемен және тең үлестермен 2025 жылғы 1 наурызда берешекті өтеу мерзімімен кредиттер берді. Қоғам нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелермен кредиттерді бастапқы тану кезінде залал ретінде 4,630,496 мың теңге мөлшеріндегі дисконтты (16-ескертпе) және банктерге берілген кредиттер бойынша өзге шығыстар мен пайыздық кірістер құрамындағы пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте 4,156,770 мың теңге мөлшеріндегі дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті таныды. Қоғам шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 12.98%-дан 15.15%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

2024 жыл ішінде көктемгі дала жұмыстарын жүргізуге қолдау көрсетуге бағытталған «Кең-Дала 2» жыл сайынғы мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Қоғам «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-ға жалпы сомасы 49,322,500 мың теңгеге, «Банк ЦентрКредит» АҚ-ға жалпы сомасы 4,350,000 мың теңгеге және «Фридом Банк Қазақстан» АҚ-ға жалпы сомасы 11,900,000 мың теңгеге нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% пайыздық мөлшерлемен және тең үлестермен 2025 жылғы 1 наурызда, 2026 жылғы 1 наурызда және 2026 жылғы 10 наурызда берешекті өтеу мерзімімен кредиттер берді. Қоғам нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелермен кредиттерді бастапқы тану кезінде залал ретінде 5,992,000 мың теңге мөлшерінде дисконтты (16-ескерпне) және банктерге берілген кредиттер бойынша өзге шығыстар мен пайыздық кірістер құрамындағы пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте 1,775,237 мың теңге мөлшерінде дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті таныды. Қоғам шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 13.66%-дан 15.97%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2024 жылғы желтоқсанда тамақ өнімдерін өндіру саласын және/немесе өңдеуші өнеркәсіпте (ауыл шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу) қолдауға бағытталған «Агробизнес (облигациялық)» жыл сайынғы мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Қоғам «Bereke Bank» АҚ-ға жалпы сомасы 3,000,000 мың теңгеге және «Банк ЦентрКредит» АҚ-ға жалпы сомасы 3,833,750 мың теңгеге, нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% пайыздық мөлшерлемен және тең үлестермен 2025 жылғы 10 тамызда берешекті өтеу мерзімімен кредиттер берді. Қоғам нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелермен кредиттерді бастапқы тану кезінде залал ретінде 349,504 мың теңге мөлшерінде дисконтты (16-ескерпне) және банктерге берілген кредиттер бойынша өзге шығыстар мен пайыздық кірістер құрамындағы пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте 2,082 мың теңге мөлшерінде дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті таныды. Қоғам шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 13.92%-дан 14.62%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2023 жыл ішінде көктемгі дала жұмыстарын жүргізуді қолдауға бағытталған «Кең-Дала» жыл сайынғы мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Қоғам «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-ға жалпы сомасы 56,000,000 мың теңгеге және «Банк ЦентрКредит» АҚ-ға жалпы сомасы 4,861,311 мың теңгеге нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% пайыздық мөлшерлемен және тең үлестермен 2023 жылғы 24-27 қарашада және 2024 жылғы 1 наурызда берешекті өтеу мерзімімен кредиттер берді. Қоғам нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелермен кредиттерді бастапқы тану кезінде залал ретінде 6,765,769 мың теңге мөлшерінде дисконтты (16-ескерпне) және банктерге берілген кредиттер бойынша өзге шығыстар мен пайыздық кірістер құрамындағы пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте 6,038,656 мың теңге мөлшерінде дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті таныды. Қоғам шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 16.28%-дан 18.42%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамда жалпы қалдығы меншікті капиталдың 10.00%-ынан асатын банктердегі баланстар болған жоқ.

7. Клиенттерге берілген кредиттер

Клиенттерге берілген кредиттер аграрлық сектордағы қызметті жүзеге асыратын қарыз алушыларға берілген кредиттермен ұсынылған және келесі позицияларды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Заңды тұлға-кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер	465,714,649	327,752,769
Инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін заңды тұлғаларға берілген кредиттер	92,346,326	106,452,355
Өзге де заңды тұлғаларға берілген кредиттер	200,936,364	196,266,196
Жеке тұлғаларға берілген кредиттер	266,507,488	268,404,726
	1,025,504,827	898,876,046
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(187,933,265)	(172,065,060)
Клиенттерге берілген кредиттер	837,571,562	726,810,986

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

мың теңгемен

Клиенттерге берілген кредиттердің құнсыздануына арналған резерв

Төменде 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған он екі ай ішінде заңды тұлғалар мен жеке тұлғаларға берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құн мен күтілетін кредиттік залалдарға (ККЗ) арналған резервтің өзгерістеріне талдау келтірілген:

Заңды тұлға–кредиттік**серіктестіктерге берілген кредиттер**

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құны	143,895,979	107,063,120	73,422,262	3,371,408	327,752,769
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	303,367,451	–	–	–	303,367,451
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(95,427,623)	(51,665,060)	(20,080,643)	(391,998)	(167,565,324)
1-кезеңге аударымдар	29,096,637	(28,561,652)	(534,985)	–	–
2-кезеңге аударымдар	(42,870,211)	61,866,792	(18,996,581)	–	–
3-кезеңге аударымдар	(11,261,458)	(12,479,737)	23,741,195	–	–
Тануды тоқтатуға әкелмейтін түрлендіруге байланысты шартта көзделген акша ағындарының өзгерістері	–	–	(1,273,539)	–	(1,273,539)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	1,658,256	1,152,162	907,944	(5,786)	3,712,576
Есептен шығару	–	–	(279,284)	–	(279,284)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	328,459,031	77,375,625	56,906,369	2,973,624	465,714,649

Заңды тұлға–кредиттік**серіктестіктерге берілген кредиттер**

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	1,507,919	7,093,376	11,819,121	141,792	20,562,208
Құрылған немесе сатып алынған жаңа активтер	4,197,543	–	–	–	4,197,543
Өтелген активтер	(986,264)	(3,241,311)	(3,391,456)	(47,715)	(7,666,746)
1-кезеңге аударымдар	1,795,132	(1,773,776)	(21,356)	–	–
2-кезеңге аударымдар	(723,939)	2,850,140	(2,126,201)	–	–
3-кезеңге аударымдар	(107,302)	(949,218)	1,056,520	–	–
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(2,002,451)	593,831	7,921,378	176,700	6,689,458
Дисконтты босату	–	–	950,317	80,405	1,030,722
Есептен шығару	–	–	(279,284)	–	(279,284)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	3,680,638	4,573,042	15,929,039	351,182	24,533,901

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен**Инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін заңды тұлғаларға берілген кредиттер*

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құны	29,073,160	16,422	76,055,551	1,307,222	106,452,355
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	3,260,070	—	—	—	3,260,070
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(10,104,617)	(142,138)	(3,738,466)	(1,062,247)	(15,047,468)
1-кезеңге аударымдар	4,481,012	—	(4,481,012)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(620,406)	2,714,688	(2,094,282)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(4,313,247)	—	4,313,247	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	—	—	(2,128,861)	—	(2,128,861)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	(237,392)	208,703	2,438,688	—	2,409,999
Есептен шығару	—	—	(2,591,807)	(7,962)	(2,599,769)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	21,538,580	2,797,675	67,773,058	237,013	92,346,326

Инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін заңды тұлғаларға берілген кредиттер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	4,492,396	2,571	36,812,775	925,766	42,233,508
Құрылған немесе сатып алынған жаңа активтер	247,861	—	—	—	247,861
Өтелген активтер	(1,395,147)	—	(1,739,003)	(593,344)	(3,727,494)
1-кезеңге аударымдар	1,698,482	—	(1,698,482)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(73,226)	444,484	(371,258)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(1,030,659)	—	1,030,659	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(2,071,104)	662,842	16,143,208	(157,111)	14,577,835
Дисконтты босату	—	—	2,935,003	46,792	2,981,795
Есептен шығару	—	—	(2,591,807)	(7,962)	(2,599,769)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	1,868,603	1,109,897	50,521,095	214,141	53,713,736

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***Басқа заңды тұлғаларға берілген
кредиттер**

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құны	80,094,924	15,841,515	91,058,722	9,271,035	196,266,196
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	90,978,986	—	—	234,873	91,213,859
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(59,964,309)	(430,078)	(20,364,195)	(389,178)	(81,147,760)
1-кезеңге аударымдар	13,678,213	(262,897)	(13,415,316)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(4,086,085)	8,445,874	(4,359,789)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(8,159,432)	(15,307,279)	23,466,711	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	—	—	(8,407,994)	—	(8,407,994)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	2,295,507	(799,032)	4,161,068	1,041,909	6,699,452
Есептен шығару	—	—	(3,683,704)	(3,685)	(3,687,389)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	114,837,804	7,488,103	68,455,503	10,154,954	200,936,364

**Өзге де заңды тұлғаларға берілген
кредиттер**

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	6,975,949	5,372,106	54,859,103	4,064,526	71,271,684
Құрылған немесе сатып алынған жаңа активтер	2,683,700	—	—	—	2,683,700
Өтелген активтер	(4,250,236)	(250,884)	(10,135,682)	(213,757)	(14,850,559)
1-кезеңге аударымдар	7,817,454	(88,918)	(7,728,536)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(273,247)	2,881,115	(2,607,868)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(796,818)	(5,194,494)	5,991,312	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(8,096,867)	(1,113,446)	6,113,129	3,286,782	189,598
Дисконтты босату	—	—	4,375,243	1,819,481	6,194,724
Есептен шығару	—	—	(3,683,704)	(3,685)	(3,687,389)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	4,059,935	1,605,479	47,182,997	8,953,347	61,801,758

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

Келесі кестеде 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған он екі ай ішінде жеке тұлғаларға берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құн мен ККЗ-ға арналған резервтің өзгеруіне талдау келтірілген.

Жеке тұлғаларға берілген кредиттер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құны	194,260,135	8,486,322	63,292,577	2,365,692	268,404,726
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	67,032,949	—	—	461,659	67,494,608
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(56,091,280)	138,790	(13,070,461)	(297,913)	(69,320,864)
1-кезеңге аударымдар	5,887,383	(1,035,435)	(4,851,948)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(4,166,666)	10,561,191	(6,394,525)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(22,175,637)	(6,188,281)	28,363,918	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	—	—	(1,238,030)	—	(1,238,030)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	(185,369)	(86,963)	3,452,929	10,227	3,190,824
Есептен шығару	—	—	(2,001,877)	(21,899)	(2,023,776)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	184,561,515	11,875,624	67,552,583	2,517,766	266,507,488

Жеке тұлғаларға берілген кредиттер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	4,698,220	1,857,726	31,065,046	376,668	37,997,660
Құрылған немесе сатып алынған жаңа активтер	1,041,445	—	—	—	1,041,445
Өтелген активтер	(1,335,552)	(78,035)	(2,159,452)	(30,379)	(3,603,418)
1-кезеңге аударымдар	1,647,303	(168,071)	(1,479,232)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(103,412)	2,129,416	(2,026,004)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(532,119)	(1,449,960)	1,982,079	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(2,470,971)	(320,104)	14,243,243	685,167	12,137,335
Дисконтты босату	—	—	2,228,790	105,834	2,334,624
Есептен шығару	—	—	(2,001,877)	(21,899)	(2,023,776)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	2,944,914	1,970,972	41,852,593	1,115,391	47,883,870

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

Келесі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған он екі ай ішінде заңды тұлғаларға берілген кредиттер бойынша ЖБҚ және ККЗ-ға арналған резерв өзгерістеріне талдау келтірілген:

Заңды тұлға–кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құны	205,930,373	40,554,189	30,571,154	742,090	277,797,806
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	161,806,404	–	–	2,805,507	164,611,911
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(74,229,025)	(32,789,324)	(9,770,301)	(63,407)	(116,852,057)
1-кезеңге аударымдар	8,418,407	(6,804,408)	(1,613,999)	–	–
2-кезеңге аударымдар	(113,318,591)	117,991,548	(4,672,957)	–	–
3-кезеңге аударымдар	(44,557,080)	(13,730,769)	58,287,849	–	–
Тануды тоқтатуға әкелмейтін түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	–	–	(799,329)	(143,195)	(942,524)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	(154,509)	1,841,884	2,021,869	30,419	3,739,663
Есептен шығару	–	–	(602,024)	(6)	(602,030)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	143,895,979	107,063,120	73,422,262	3,371,408	327,752,769

Заңды тұлға–кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	592,991	349,827	4,082,514	–	5,025,332
Құрылған немесе сатып алынған жаңа активтер	1,440,151	–	–	–	1,440,151
Өтелген активтер	(254,508)	(320,941)	(137,752)	(7,551)	(720,752)
1-кезеңге аударымдар	63,444	(48,107)	(15,337)	–	–
2-кезеңге аударымдар	(625,596)	640,449	(14,853)	–	–
3-кезеңге аударымдар	(353,981)	(223,621)	577,602	–	–
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	645,418	6,695,769	5,553,334	149,578	13,044,099
Дисконтты босату	–	–	2,375,637	(229)	2,375,408
Есептен шығару	–	–	(602,024)	(6)	(602,030)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	1,507,919	7,093,376	11,819,121	141,792	20,562,208

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***Инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін заңды тұлғаларға берілген кредиттер**

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құны	36,483,317	1,311,751	75,235,230	2,200,185	115,230,483
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	3,931,277	—	—	—	3,931,277
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(5,294,708)	90,936	(4,793,253)	(402,373)	(10,399,398)
1-кезеңге аударымдар	3,906,280	(511,605)	(3,394,675)	—	—
2-кезеңге аударымдар	—	23,353	(23,353)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(9,770,313)	(800,146)	10,570,459	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	—	—	(3,424,676)	—	(3,424,676)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	(182,693)	(97,867)	3,470,330	—	3,189,770
Есептен шығару	—	—	(1,584,511)	(490,590)	(2,075,101)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	29,073,160	16,422	76,055,551	1,307,222	106,452,355

Инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін заңды тұлғаларға берілген кредиттер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	5,872,890	234,729	37,559,536	1,698,605	45,365,760
Құрылған немесе сатып алынған жаңа активтер	307,716	—	—	—	307,716
Өтелген активтер	(5,420)	—	(112,906)	—	(118,326)
1-кезеңге аударымдар	613,129	(5,116)	(608,013)	—	—
2-кезеңге аударымдар	—	4,050	(4,050)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(2,020,032)	(229,613)	2,249,645	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(275,887)	(1,479)	(6,518,982)	(147,925)	(6,944,273)
Дисконтты босату	—	—	5,832,056	(134,324)	5,697,732
Есептен шығару	—	—	(1,584,511)	(490,590)	(2,075,101)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	4,492,396	2,571	36,812,775	925,766	42,233,508

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

мың теңгемен

Басқа заңды тұлғаларға берілген кредиттер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құны	99,692,260	4,842,841	84,389,736	5,491,056	194,415,893
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	55,959,826	—	116,500	3,968,372	60,044,698
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(47,245,535)	(3,060,250)	(6,715,490)	(363,254)	(57,384,529)
1-кезеңге аударымдар	4,656,071	(139,394)	(4,516,677)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(14,518,451)	14,640,365	(121,914)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(18,606,331)	(1,411,823)	20,018,154	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	—	—	(5,889,472)	(418,126)	(6,307,598)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	157,084	969,776	7,229,023	601,954	8,957,837
Есептен шығару	—	—	(3,451,138)	(8,967)	(3,460,105)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	80,094,924	15,841,515	91,058,722	9,271,035	196,266,196

Өзге де заңды тұлғаларға берілген кредиттер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	2,864,726	1,144,217	42,295,872	25,265	46,330,080
Құрылған немесе сатып алынған жаңа активтер	3,859,781	—	57,121	—	3,916,902
Өтелген активтер	(406,446)	(536,463)	(585,946)	(288,255)	(1,817,110)
1-кезеңге аударымдар	1,697,838	(25,318)	(1,672,520)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(1,196,010)	1,270,974	(74,964)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(1,239,624)	(335,898)	1,575,522	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	1,395,684	3,854,594	10,518,036	4,338,894	20,107,208
Дисконтты босату	—	—	6,196,532	(2,411)	6,194,121
Қалпына келтіру	—	—	588	—	588
Есептен шығару	—	—	(3,451,138)	(8,967)	(3,460,105)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	6,975,949	5,372,106	54,859,103	4,064,526	71,271,684

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

Келесі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған он екі ай ішінде жеке тұлғаларға берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құн мен резервтің өзгерістеріне талдау келтірілген.

Жеке тұлғаларға берілген кредиттер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құны	200,941,961	6,093,861	64,228,427	2,217,988	273,482,237
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	55,935,346	19,361	—	156,230	56,110,937
Жалпы баланстық құнның ішінара өтелуіне немесе ұлғаюына байланысты өзгерістерді қоса алғанда, өтелген активтер	(51,067,629)	(1,356,997)	(10,836,958)	183,644	(63,077,940)
1-кезеңге аударымдар	12,662,661	(1,554,415)	(11,108,246)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(6,656,863)	8,442,429	(1,785,566)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(19,451,814)	(3,948,688)	23,400,502	—	—
Тануды тоқтатуға әкелмейтін түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгерістері	—	—	(1,558,644)	(201,230)	(1,759,874)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	1,896,473	790,771	2,378,471	11,445	5,077,160
Есептен шығару	—	—	(1,425,409)	(2,385)	(1,427,794)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	194,260,135	8,486,322	63,292,577	2,365,692	268,404,726

Жеке тұлғаларға берілген кредиттер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	7,337,245	1,156,098	32,276,102	518,434	41,287,879
Құрылған немесе сатып алынған жаңа активтер	948,625	3,259	—	—	951,884
Өтелген активтер	(378,324)	(47,779)	(1,703,400)	(14,696)	(2,144,199)
1-кезеңге аударымдар	4,431,174	(288,950)	(4,142,224)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(359,195)	951,486	(592,291)	—	—
3-кезеңге аударымдар	(678,105)	(740,144)	1,418,249	—	—
Кезеңдер арасындағы аударымдар мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде бір жылдағы ККЗ өзгерістері	(6,603,200)	823,756	839,552	(121,215)	(5,061,107)
Дисконтты босату	—	—	4,393,423	(3,470)	4,389,953
Қалпына келтіру	—	—	1,044	—	1,044
Есептен шығару	—	—	(1,425,409)	(2,385)	(1,427,794)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	4,698,220	1,857,726	31,065,046	376,668	37,997,660

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Келесі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттерге берілген кредиттердің сапасы туралы ақпарат берілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12 айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
Заңды тұлға–кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер					
- мерзімі өтпеген	322,030,338	66,573,854	31,275,617	2,776,647	422,656,456
- 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен;	6,428,693	6,450,666	7,994,511	–	20,873,870
- 31 күннен астам және 60 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	4,351,105	6,637,126	151,006	11,139,237
- 61 күннен астам және 90 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	5,007,159	45,971	5,053,130
- 91 күннен астам және 360 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	731,830	–	731,830
- 1 жылдан астам мерзімге мерзімі өткен	–	–	5,260,126	–	5,260,126
	328,459,031	77,375,625	56,906,369	2,973,624	465,714,649
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(3,680,638)	(4,573,042)	(15,929,039)	(351,182)	(24,533,901)
	324,778,393	72,802,583	40,977,330	2,622,442	441,180,748
	2024 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12 айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
Инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін заңды тұлғаларға берілген кредиттер					
- мерзімі өтпеген	20,971,942	1,576,252	17,369,932	222,089	40,140,215
- 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	566,638	976,726	6,403,905	–	7,947,269
- 31 күннен астам және 60 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	244,697	–	–	244,697
- 61 күннен астам және 90 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	2,963,354	–	2,963,354
- 91 күннен астам және 360 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	14,488,287	14,924	14,503,211
- 1 жылдан астам мерзімге мерзімі өткен	–	–	26,547,580	–	26,547,580
	21,538,580	2,797,675	67,773,058	237,013	92,346,326
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(1,868,603)	(1,109,897)	(50,521,095)	(214,141)	(53,713,736)
	19,669,977	1,687,778	17,251,963	22,872	38,632,590

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Өзге де заңды тұлғаларға берілген кредиттер	2024 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12 айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
- мерзімі өтпеген	112,785,764	4,717,930	23,197,019	7,552,894	148,253,607
- 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	2,052,040	41,547	10,684,628	–	12,778,215
- 31 күннен астам және 60 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	2,728,626	2,165,264	18,478	4,912,368
- 61 күннен астам және 90 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	3,145,597	2,184,425	5,330,022
- 91 күннен астам және 360 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	3,212,817	399,157	3,611,974
- 1 жылдан астам мерзімге мерзімі өткен	–	–	26,050,178	–	26,050,178
	114,837,804	7,488,103	68,455,503	10,154,954	200,936,364
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(4,059,935)	(1,605,479)	(47,182,997)	(8,953,347)	(61,801,758)
	110,777,869	5,882,624	21,272,506	1,201,607	139,134,606

Жеке тұлғаларға берілген кредиттер	2024 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12 айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
- мерзімі өтпеген	175,122,369	5,220,075	22,646,840	1,730,567	204,719,851
- 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	9,439,146	1,068,277	5,201,616	110,920	15,819,959
- 31 күннен астам және 60 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	5,587,272	3,340,710	42,194	8,970,176
- 61 күннен астам және 90 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	3,827,805	–	3,827,805
- 91 күннен астам және 360 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	9,432,297	522,747	9,955,044
- 1 жылдан астам мерзімге мерзімі өткен	–	–	23,103,315	111,338	23,214,653
	184,561,515	11,875,624	67,552,583	2,517,766	266,507,488
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(2,944,914)	(1,970,972)	(41,852,593)	(1,115,391)	(47,883,870)
	181,616,601	9,904,652	25,699,990	1,402,375	218,623,618

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Заңды тұлға–кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер	2023 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12 айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	СҚКК	Жиыны
- мерзімі өтпеген	134,753,828	98,607,577	61,480,872	2,790,043	297,632,320
- 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен;	9,142,151	4,252,114	2,661,211	436,931	16,492,407
- 31 күннен астам және 60 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	—	4,203,429	1,141,569	130,208	5,475,206
- 61 күннен астам және 90 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	—	—	2,065,824	14,154	2,079,978
- 91 күннен астам және 360 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	—	—	1,118,175	72	1,118,247
- 1 жылдан астам мерзімге мерзімі өткен	—	—	4,954,611	—	4,954,611
	143,895,979	107,063,120	73,422,262	3,371,408	327,752,769
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(1,507,919)	(7,093,376)	(11,819,121)	(141,792)	(20,562,208)
	142,388,060	99,969,744	61,603,141	3,229,616	307,190,561

Инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін заңды тұлғаларға берілген кредиттер	2023 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12 айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	СҚКК	Жиыны
- мерзімі өтпеген	28,240,760	—	38,235,955	669,181	67,145,896
- 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	832,400	—	9,441,329	638,041	10,911,770
- 31 күннен астам және 60 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	—	16,422	8,726	—	25,148
- 61 күннен астам және 90 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	—	—	4,160,824	—	4,160,824
- 91 күннен астам және 360 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	—	—	4,730,454	—	4,730,454
- 1 жылдан астам мерзімге мерзімі өткен	—	—	19,478,263	—	19,478,263
	29,073,160	16,422	76,055,551	1,307,222	106,452,355
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(4,492,396)	(2,571)	(36,812,775)	(925,766)	(42,233,508)
	24,580,764	13,851	39,242,776	381,456	64,218,847

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Өзге де заңды тұлғаларға берілген кредиттер	2023 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12 айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
- мерзімі өтпеген	76,758,835	–	43,671,382	9,153,091	129,583,308
- 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	3,336,089	3,480,884	15,773,862	109,366	22,700,201
- 31 күннен астам және 60 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	12,360,631	2,502,894	–	14,863,525
- 61 күннен астам және 90 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	6,070,437	–	6,070,437
- 91 күннен астам және 360 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	7,266,540	8,578	7,275,118
- 1 жылдан астам мерзімге мерзімі өткен	–	–	15,773,607	–	15,773,607
	80,094,924	15,841,515	91,058,722	9,271,035	196,266,196
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(6,975,949)	(5,372,106)	(54,859,103)	(4,064,526)	(71,271,684)
	73,118,975	10,469,409	36,199,619	5,206,509	124,994,512

Жеке тұлғаларға берілген кредиттер	2023 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12 айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік– құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	СҚКҚ	Жиыны
- мерзімі өтпеген	181,475,686	1,106,457	20,876,490	771,893	204,230,526
- 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	12,784,449	1,268,605	7,137,530	851,366	22,041,950
- 31 күннен астам және 60 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	6,111,260	3,555,426	602,878	10,269,564
- 61 күннен астам және 90 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	4,361,921	23,264	4,385,185
- 91 күннен астам және 360 күннен аз мерзімге мерзімі өткен	–	–	8,395,363	90,500	8,485,863
- 1 жылдан астам мерзімге мерзімі өткен	–	–	18,965,847	25,791	18,991,638
	194,260,135	8,486,322	63,292,577	2,365,692	268,404,726
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(4,698,220)	(1,857,726)	(31,065,046)	(376,668)	(37,997,660)
	189,561,915	6,628,596	32,227,531	1,989,024	230,407,066

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

2024 жыл ішінде көктемгі дала жұмыстарын жүргізуді қолдау үшін агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кредит беру жөніндегі «Кен–Дала» жыл сайынғы мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Қоғам жалпы сомасы 83,822,500 мың теңгеге (2023 жылы: 79,138,689 мың теңге) нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50% пайыздық мөлшерлемен (2023 жылы: жылдық 1.50%) және 2025 жылғы наурызға дейін (2023 жылы: 2024 жылғы желтоқсанға дейін) өтеу мерзімімен кредиттер берді. Қоғам бастапқы тану кезінде 11,285,940 мың теңге (2023 жылы: 13,431,629 мың теңге) мөлшерінде дисконтты және сәйкесінше клиенттерге берілген кредиттер бойынша өзге шығыстар мен пайыздық кірістер құрамында пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте 10,056,450 мың теңге (2023 жылы: 9,532,289 мың теңге) мөлшерінде дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті таныды. Нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша кредиттерді бастапқы танудан болған 11,285,940 мың теңге (2023 жылы: 13,431,629 мың теңге) мөлшеріндегі залал алынған мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелді (16-ескертпе). Қоғам шарттар бойынша болашақ акша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 17.20%-дан 21.60%-ға дейінгі (2023 жылы: жылдық 21.20%-дан 21.80%-ға дейінгі) есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді пайдаланды.

2024 жыл ішінде Қоғам «Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасы» (бұдан әрі – «Іскер») шеңберінде берілген кредиттерді беруді және оларға қызмет көрсетуді жалғастырды: 3,567,975 мың теңге (2023 жылы: 12,053,018 мың теңге) сомасына жаңа қарыздар берілді. Қоғам шарттар бойынша болашақ акша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған қарыздардың әділ құнын бағалау үшін жылдық 17.20%-дан 25.20%-ға дейінгі (2023 жылы: 19.70%-дан 23.20%-ға дейінгі) диапазондағы есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді пайдаланды. Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша берілген осы кредиттерді бастапқы танудан болған 1,162,301 мың теңге (2023 жылы: 4,210,928 мың теңге) мөлшеріндегі залал өзге шығыстардың құрамында танылды және мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелді (16-ескертпе).

2024 жыл ішінде Қоғам «Еңбек» және «Жұмыспен қамтудың жол картасы–2020» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде 8,526,216 мың теңге (2023 жылы: 10,228,639 мың теңге) сомасына кредиттер беруді және оларға қызмет көрсетуді жалғастырды. Қоғам шарттар бойынша болашақ акша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған қарыздардың әділ құнын бағалау үшін жылдық 17.20%-дан 25.20%-ға дейінгі (2023 жылы: 19.70%-дан 23.20%-ға дейінгі) диапазондағы есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді пайдаланды. Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша берілген осы кредиттерді бастапқы танудан болған 2,191,895 мың теңге (2023 жылы: 2,750,618 мың теңге) мөлшеріндегі залал өзге шығыстардың құрамында танылды және алынған мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелді (16-ескертпе).

2024 жыл ішінде Акционерден сүт–тауар фермаларының құрылысын қаржыландыру және ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру және өңдеу жөніндегі инвестициялық жобаларды іске асыру үшін агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кредит беруге алынған қарыз шеңберінде Қоғам жаңа кредиттер берген жоқ (2023 жылы: 4,798,818 мың теңге). Бұрын берілген қарыздар бойынша түрлендіруден болған залал 718 мың теңгені (2023 жылы: 2,478,012 мың теңге) құрады, өзге шығыстар құрамында танылды және мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелді (16-ескертпе).

2024 жыл ішінде көктемгі дала жұмыстарын жүргізуді қолдау үшін агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кредит беру жөніндегі «Кен–Дала 2» жыл сайынғы мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде. Қоғам жалпы сомасы 214,012,808 мың теңгеге кредиттер берді, сондай-ақ 1,965,123 мың теңгені (2023 жылы: болған жоқ) нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50%-дан 5%-ға дейінгі диапазондағы пайыздық мөлшерлемен (2023 жылы: болған жоқ) және 2026 жылғы наурызға дейін өтеу мерзімімен қайта инвестициялады. Қоғам бастапқы тану кезінде 26,770,262 мың теңге (2023 жылы: болған жоқ) мөлшерінде дисконтты және сәйкесінше клиенттерге берілген кредиттер бойынша өзге шығыстар мен пайыздық кірістер құрамында пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте 11,798,829 мың теңге (2023 жылы: болған жоқ) мөлшерінде дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті таныды. Нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша кредиттерді бастапқы танудан болған 26,770,262 мың теңге мөлшеріндегі (2023 жылы: болған жоқ) залал алынған мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелді (16-ескертпе). Қоғам шарттар бойынша болашақ акша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 21.00%-дан 25.20%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді пайдаланды.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

2024 жыл ішінде «Агробизнес (облигациялық)» агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне тамақ өнімдерін өндіру саласын және/немесе өңдеуші өнеркәсіпте (ауыл шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу) қолдау үшін кредит беру жөніндегі жыл сайынғы мемлекеттік бағдарлама шеңберінде Қоғам жалпы сомасы 14,713,855 мың теңгеге (2023 жылы: болған жоқ) нарықтық мөлшерлемеден төмен жылдық 1.50%-дан 5.00%-ға дейінгі пайыздық мөлшерлемен (2023 жылы: болған жоқ) және 2025 жылдың қыркүйегіне дейін өтеу мерзімімен жоғарыда аталған мемлекеттік бағдарлама аясында кредиттер берді. Қоғам бастапқы тану кезінде 1,812,718 мың теңге (2023 жылы: болған жоқ) мөлшерінде дисконтты және сәйкесінше клиенттерге берілген кредиттер бойынша өзге шығыстар мен пайыздық кірістер құрамында пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте 238,980 мың теңге (2023 жылы: болған жоқ) мөлшерінде дисконт амортизациясынан пайыздық кірісті таныды. Нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша кредиттерді бастапқы танудан болған 1,812,718 мың теңге мөлшеріндегі (2023 жылы: болған жоқ) залал алынған мемлекеттік субсидия есебінен толық өтелді (*16-ескертпе*). Қоғам шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған кредиттердің әділ құнын бағалау үшін жылдық 21.00%-дан 25.20%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді пайдаланды.

Компания өзінің жалпы операциялық қызметі барысында ауыл шаруашылығы өнеркәсібінде қызметін жүзеге асыратын қарыз алушыларға нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша кредиттер береді. Нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша берілген кредиттерді бастапқы танудан 7,081,283 мың теңге мөлшерінде залал (*20-ескертпе*) 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін өзге шығыстар құрамында танылды (2023 жылы: 8,961,245 мың теңге). 2024 жыл ішінде Қоғам шарттар бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде қарыздардың әділ құнын бағалау үшін жылдық 17.20%-дан 25.20%-ға дейінгі (2023 жыл ішінде: 19.70%-дан 23.20%-ға дейінгі) диапазондағы есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді пайдаланды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияда жалпы кредит қалдығы меншікті капиталдың 10%-ынан асатын қарыз алушылар болған жоқ (2023 жылғы 31 желтоқсан: жоқ).

Қамтамасыз ету және кредиттік тәуекелді төмендететін басқа құралдар

Қоғам ұсынуды талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі контрагенттің кредиттік тәуекелін бағалауға байланысты. Қамтамасыз етудің түрлері мен бағалау параметрлерінің рұқсат етілуіне қатысты қағидаттар белгіленді.

Басшылық қамтамасыз етудің нарықтық құнына мониторингті жүзеге асырады және құнсызданудан болған шығындарға арналған бағалау резервінің жеткіліктілігін тексеру барысында негізгі келісімге сәйкес қосымша қамтамасыз етуді сұратады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Бұдан әрі кестелерде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы қамтамасыз ету және қамтамасыз етудің түрлері бойынша клиенттерге берілген кредиттердің (залалдарға арналған бағалау резервін шегергенде) сапасын арттырудың басқа да құралдары туралы ақпарат берілген:

	Клиенттерге берілген кредиттердің баланстық құны	Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті күнге жай-күйі бойынша бааланған қамтамасыз ету үшін	Қамтамасыз етудің әділ құны – кредит берілген күнге жай-күйі бойынша бааланған қамтамасыз ету үшін
<i>3-кезең (Кредиттік-құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар)</i>			
Ақша қаражаты және салымдар	908,323	908,323	—
Заңды тұлғалардан алынған банктік кепілдіктер мен кепілгерліктер (В– тен ВВВ+ ке дейінгі кредиттік рейтингі бар)	172,049	172,049	—
Көлік құралдары	10,794,002	10,695,077	98,925
Жылжымайтын мүлік	52,881,177	34,382,336	18,498,841
Жабдық	4,299,682	3,342,988	956,694
Айналымдағы тауарлар	8,792,902	8,701,742	91,160
Жер учаскелері	22,535,019	22,298,730	236,289
Қамтамасыз етусіз және кредит сапасын арттырудың басқа құралдарынсыз	4,818,635	—	—
Жиыны 3-кезең	105,201,789	80,501,245	19,881,909
<i>СҚКҚ – активтер</i>			
Ақша қаражаты және салымдар	47,069	47,069	—
Заңды тұлғалардан алынған банктік кепілдіктер мен кепілгерліктер (В– тен ВВВ+ ке дейінгі кредиттік рейтингі бар)	221,234	205,175	16,059
Көлік құралдары	812,309	812,309	—
Жылжымайтын мүлік	2,417,088	1,446,955	970,133
Жабдық	362,918	292,002	70,916
Айналымдағы тауарлар	105,944	105,819	125
Жер учаскелері	1,191,898	1,187,278	4,620
Қамтамасыз етусіз және кредит сапасын арттырудың басқа құралдарынсыз	90,836	—	—
СҚКҚ–активтердің жиыны	5,249,296	4,096,607	1,061,853
Клиенттерге берілген кредиттердің жиыны	110,451,085	84,597,852	20,943,762

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Бұдан әрі кестелерде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы қамтамасыз ету және қамтамасыз етудің түрлері бойынша клиенттерге берілген кредиттердің (залалдарға арналған бағалау резервін шегергенде) сапасын арттырудың басқа да құралдары туралы ақпарат берілген:

	Клиенттерге берілген кредиттердің баланстық құны	Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті күнге жай-күйі бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін	Қамтамасыз етудің әділ құны – кредит берілген күнге жай-күйі бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін
<i>3-кезең (Кредиттік-құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар)</i>			
Ақша қаражаты және салымдар	1,716,360	1,716,360	—
Көлік құралдары	24,554,264	24,554,264	—
Жылжымайтын мүлік	78,778,469	42,723,109	36,055,360
Жабдық	8,690,755	—	8,690,755
Айналымдағы тауарлар	9,068,055	9,068,055	—
Жер учаскелері	26,852,104	—	26,852,104
Қамтамасыз етусіз және кредит сапасын арттырудың басқа құралдарынсыз	19,613,060	—	—
Жиыны 3-кезең	169,273,067	78,061,788	71,598,219
<i>СҚКҚ – активтер</i>			
Ақша қаражаты және салымдар	77,837	77,837	—
Көлік құралдары	1,234,724	1,234,724	—
Жылжымайтын мүлік	7,012,277	4,956,380	2,055,897
Жабдық	517,215	—	517,215
Айналымдағы тауарлар	129,200	129,200	—
Жер учаскелері	1,056,200	—	1,056,200
Қамтамасыз етусіз және кредит сапасын арттырудың басқа құралдарынсыз	779,152	—	—
СҚКҚ-активтердің жиыны	10,806,605	6,398,141	3,629,312
Клиенттерге берілген кредиттердің жиыны	180,079,672	84,459,929	75,227,531

Клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдарды есептеу үшін пайдаланылған бағалардың өзгеруі (22-ескертіме) күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің шамасына әсер етуі мүмкін. Мысалы, ағымдағы сәтке келтірілген болжанатын ақша қаражаты ағындарының таза құны плюс/минус бір пайызға өзгерген кезде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің мөлшері 8,375,716 мың теңгеге төмен/жоғары (2023 жылғы 31 желтоқсан: 7,268,110 мың теңгеге төмен/жоғарыда) болды.

Клиенттерге берілген кредиттердің шоғырлануы

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның он ірі тәуелсіз тарапқа берген кредиттерінің таза баланстық құнының шоғырлануы 139,095,950 мың теңгені немесе жиынтық кредиттік портфельдің 16.6%-ын құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 72,722,733 теңге немесе жиынтық кредиттік портфельдің 10.01%-ы), оның 65%-ын мемлекетпен байланысты әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялар ұсынды (2023 жылғы 31 желтоқсанда: әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорацияларға берілген кредиттер жоқ). Бұл ретте 122,742,878 мың теңге кредиттік құнсызданудың 1-кезеңіне, 15,206,461 мың теңгеге және 1,146,611 мың теңгеге тиісінше 2 және 3-кезеңіне жатады, барлық кредиттер мерзімі өткен болып табылады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 14,936,651 мың теңге кредиттік құнсызданудың 1-кезеңіне, 29,008,426 мың теңге және 27,777,657 мың теңге тиісінше 2 және 3-кезеңіне жатады. 50,851,224 мың теңге мөлшеріндегі кредиттер мерзімі өтпеген болып табылады, 7,808,711 мың теңге 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен болып табылады, 7,308,958 мың теңге 31 күннен астам және 60 күннен аз мерзімге мерзімі өткен болып табылады және 6,753,840 мың теңге 91 күннен астам және 360 күннен аз мерзімге мерзімі өткен болып табылады).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

8. Еншілес кәсіпорынға инвестициялар

Акционердің Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 15 шілдедегі №05/22 шешімімен өзіне тиесілі «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның 100% жай акцияларын Қоғам 2022 жылы орналастырған 147,470,014 дана жай акцияларға бір жай акция үшін 1,000 теңге орналастыру бағасы бойынша төлеуге 147,470,014 мың теңге мөлшерінде иеліктен шығару жөнінде шешім қабылданды.

Осылайша, еншілес кәсіпорынға инвестиция сатып алу жалпы бақылаумен жүзеге асырылды.

Қоғамның Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 10 шілдедегі №7 шешімімен Қоғамның еншілес кәсіпорны – «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның жарғылық капиталын Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан нысаналы трансферт есебінен кейіннен лизингке беру үшін ауыл шаруашылығы техникасын, жемшөп дайындау техникасын және суарудың ұтқыр жүйелерін сатып алуды қаржыландыру үшін 20,000,000 мың теңге сомасына ұлғайту туралы шешім қабылданды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның бір еншілес кәсіпорны – «ҚазАгроҚаржы» АҚ-да 100% иелену үлесі бар (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 100% иелену үлесі). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес кәсіпорынға инвестицияның баланстық құны - 167,470,014 мың теңге.

2024 жылғы 18 маусымда Қоғам «ҚазАгроҚаржы» АҚ-дан 13,249,722 мың теңге (2023 жылы - 10,309,687 мың теңге) мөлшерінде дивидендтер алды.

Басшылық көрсетілген күнге қаржылық жағдайды бағалау арқылы 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес кәсіпорынға инвестицияның құнсыздануының ықтимал белгілерінің болуын қарастырды. Басшылық 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қандай да болмасын құнсыздану белгілерін анықтаған жоқ.

9. Өзге активтер

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге активтер келесі позицияларды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
«ҚазАгроӨнім» АҚ-дан дебиторлық берешек	8,583,317	8,604,856
Бөліп төлеумен сатып алу-сату шарттары бойынша дебиторлық берешек	5,349,448	5,506,686
Өзге де дебиторлық берешек	5,258,900	4,898,280
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(14,661,145)	(12,989,456)
Өзге де қаржылық активтердің жиыны	4,530,520	6,020,366
Қорлар	1,057,168	1,043,103
Басқалары	524,304	160,397
Берілген аванстар	35,591	40,737
Өзге де қаржылық емес активтердің жиыны	1,617,063	1,244,237
Өзге де активтердің жиыны	6,147,583	7,264,603

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 4,590,691 мың теңге сомасындағы өзге де қаржылық активтер 2-кезеңге жатады, 14,600,974 мың теңге сомасындағы өзге де қаржылық активтер 3-кезеңге жатады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 4,604,399 мың теңге сомасындағы өзге де қаржылық активтер 2-кезеңге жатады, 14,405,423 мың теңге сомасындағы өзге де қаржылық активтер 3-кезеңге жатады).

Төменде 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы дебиторлық берешек бойынша ККЗ-ға арналған резервті салыстырып тексеру келтірілген:

	2-кезең	3-кезең	Жиыны
1 қаңтарға ККЗ-ға арналған бағалау резерві	83,348	12,906,108	12,989,456
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	1,580	–	1,580
Бір жыл ішінде резервті қалпына келтіру	(28,045)	–	(28,045)
Бір Кезеңнен екіншісіне аударымдар және бастапқы деректерді өзгерту нәтижесінде бір жылдағы ККЗ-дағы өзгерістер	3,288	1,694,866	1,698,154
2024 жылғы 31 желтоқсанға	60,171	14,600,974	14,661,145

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Төменде 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы дебиторлық берешек бойынша ККЗ-ға арналған резервті салыстырып тексеру келтірілген:

	2-кезең	3-кезең	Жиыны
1 қаңтарға ККЗ-ға арналған бағалау резерві	40,798	11,171,083	11,211,881
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	12,303	—	12,303
Бір жыл ішінде резервті қалпына келтіру	(22,731)	(5,329)	(28,060)
3-кезеңге аударымдар	(5,533)	5,533	—
Бір Кезеңнен екіншісіне аударымдар және бастапқы деректерді өзгерту нәтижесінде бір жылдағы ККЗ-дағы өзгерістер	58,511	1,827,460	1,885,971
Есептен шығару	—	(92,639)	(92,639)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	83,348	12,906,108	12,989,456

Келесі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де активтердің сапасы туралы ақпарат берілген:

2024 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12 айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Жиыны
Өзге де активтер				
- мерзімі өтпеген	—	1,975,864	—	1,975,864
- 1 жылдан астам мерзімге мерзімі өткен	—	—	14,600,974	14,600,974
	—	1,975,864	14,600,974	16,576,838
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	—	(60,170)	(14,600,974)	(14,661,144)
	—	1,915,694	—	1,915,694
2023 жылғы 31 желтоқсанға				
	1-кезең 12 айлық ККЗ	2-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Жиыны
Өзге де активтер				
- мерзімі өтпеген	—	1,989,573	—	1,989,573
- 1 жылдан астам мерзімге мерзімі өткен	—	—	14,405,423	14,405,423
	—	1,989,573	14,405,423	16,394,996
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	—	(83,348)	(12,906,108)	(12,989,456)
	—	1,906,225	1,499,315	3,405,540

Өзге де қаржылық активтердің құрамына 2,614,826 мың теңге мөлшерінде пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын 30 күннен аз мерзімге мерзімі өткен дебиторлық берешек енгізілді (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 2,614,826 мың теңге, мерзімі өтпеген).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

мың теңгемен

10. Акционер алдындағы берешек

	Өтеу күні	Жылына номиналды пайыздық мөлшерлеме, %	Валюта	2024 жылғы	2023 жылғы
				31 желтоқсан	31 желтоқсан
№26 келісім бойынша қарыз	2041 жылғы 10 ақпан	1.02%	Тенге	18,141,783	16,881,537
№32 келісім бойынша қарыз	2032 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	12,066,785	13,197,512
№101 келісім бойынша қарыз	2033 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	9,490,406	10,256,549
№135 келісім бойынша қарыз	2032 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	6,491,267	7,098,813
№136 келісім бойынша қарыз	2032 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	6,491,267	7,098,813
№20 келісім бойынша қарыз	2034 жылғы 31 қаңтар	1.00%	Тенге	5,431,133	5,812,653
№43 келісім бойынша қарыз	2034 жылғы 21 маусым	0.28%	Тенге	4,021,183	4,211,853
№76 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	2,690,594	5,216,488
№34 келісім бойынша қарыз	2034 жылғы 28 қыркүйек	1.00%	Тенге	2,311,862	2,480,009
№85 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	2,036,834	3,942,714
№122 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1.00%	Тенге	2,022,904	3,917,510
2018 жылғы 3 шілдедегі цессия шарты бойынша берешек	2024 жылғы 20 желтоқсан	5.00%	Тенге	—	758,401
2018 жылғы 3 шілдедегі борышты беру туралы шарт бойынша берешек	2024 жылғы 9 желтоқсан	3.00%	Тенге	—	220,160
				71,196,018	81,093,012

2024 жыл ішінде Қоғам Акционерден қосымша қаражат тартқан жоқ.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғам Акционер алдындағы берешек бойынша шектеу ковенанттарын сақтауға байланысты талаптарды орындады.

11. Кредиттік ұйымдардың қаражаты

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кредиттік ұйымдардың қаражатына мыналар кіреді:

	Валюта	Жылына номиналды пайыздық мөлшерлеме, %	Өтеу мерзімі	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ					
28.12.2023 жылғы					
ДБЗ № KD 02-22-51-02	Тенге	17.75%	2029 жыл	30,078,923	35,953,102
02.12.2022 жылғы					
ДБЗ № KD 02-22-51-01	Тенге	18.00%	2027 жыл	24,312,000	32,432,000
«Ситибанк Қазақстан» АҚ					
2024 жылы алынған транштар	Тенге	15.72%–16.70%	2025 жыл	12,105,423	—
2023 жылы алынған транштар	Тенге	17.70%–18.46%	2024 жыл	—	12,117,720
Кредиттік ұйымдардың қаражаты				66,496,346	80,502,822

2024 жыл ішінде «Ситибанк Қазақстан» АҚ-дан 12,100,000 мың теңге сомасында, Қоғамның айналым қаражатын толықтыруға 1 жылға дейінгі мерзіммен және жылдық 15.72% -16.70% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен қарыз қаражаты тартылды.

2023 жылғы 28 желтоқсанда «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-дан 35,900,000 мың теңге сомасында, Қоғамның айналым қаражатын толықтыруға 6 жыл мерзімімен және жылдық 17.75% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен қарыз қаражаты тартылды.

2023 жыл ішінде Қоғам айналым капиталын толықтыру мақсатында «Ситибанк Қазақстан» АҚ-дан жалпы сомасы 20,067,000 мың теңгеге, 1 жыл мерзіммен және жылдық 17.70%-18.46% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен қарыз қаражатын тартты.

2024 жыл ішінде Қоғам кредиттік ұйымдардың қарыз қаражаты бойынша 26,083,333 мың теңге (2023 жыл ішінде: 24,244,000 мың теңге) мөлшерінде негізгі борышты жоспарлы өтеуді жүргізді.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***12. Үкімет алдындағы берешек**

2024 жыл ішінде Қоғам Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінен жылдық 0.01% номиналды пайыздық мөлшерлемен және 2024 жылғы 15 желтоқсанда және 2025 жылғы 30 қарашада өтеу мерзімімен жалпы сомасы 140,000,000 мың теңгеге бес транш қарыз алды. Қарыз көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізу кезінде кәсіпорындарды қолдауға бағытталған «Кең-Дала» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде алынды. Алынған ақша қаражаты жоғарыда аталған бағдарламада көзделген одан әрі нысаналы мақсаттағы шартпен «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-ға жалпы сомасы 52,177,500 мың теңгеге және «Банк ЦентрКредит» АҚ-ға жалпы сомасы 4,000,000 мың теңгеге (6-ескертпе), сондай-ақ клиенттерге жалпы сомасы 83,822,500 мың теңгеге тікелей жіберілді (7-ескертпе).

Алынған қарыздарды бастапқы тану кезінде 19,955,981 мың теңге мөлшеріндегі дисконт 2024 жыл ішінде оны ішінара пайдалана отырып, мемлекеттік субсидия бойынша міндеттеме ретінде көрсетілді. 12,582,304 мың теңге сомасындағы дисконттың амортизациясы Қазақстан Республикасы Үкіметінің алдындағы берешек бойынша пайыздық шығыстар құрамында көрсетілді. Қоғам шартта көзделген ақша қаражатының болашақ ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде қарыздың әділ құнын бағалау үшін жылдық 12.89%-14.10% диапазонында есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2023 жыл ішінде Қоғам Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінен жылдық 0.01% номиналды пайыздық мөлшерлемен және 2023 жылғы 15 желтоқсанда және 2024 жылғы 30 қарашада өтеу мерзімімен жалпы сомасы 140,000,000 мың теңгеге екі тең транш қарыз алды. Қарыз көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізу кезінде кәсіпорындарды қолдауға бағытталған «Кең-Дала» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде алынды. Алынған ақша қаражаты жоғарыда аталған бағдарламада көзделген одан әрі нысаналы мақсаттағы шартпен «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-ға және «Банк ЦентрКредит» АҚ-ға жалпы сомасы 60,861,311 мың теңгеге (6-ескертпе), сондай-ақ клиенттерге жалпы сомасы 79,138,689 мың теңгеге тікелей жіберілді (7-ескертпе).

Алынған қарыздарды бастапқы тану кезінде 27,620,548 мың теңге мөлшеріндегі дисконт 2023 жыл ішінде оны ішінара пайдалана отырып, мемлекеттік субсидия бойынша міндеттеме ретінде көрсетілді. 18,016,573 мың теңге сомасындағы дисконттың амортизациясы Қазақстан Республикасы Үкіметінің алдындағы берешек бойынша пайыздық шығыстар құрамында көрсетілді. Қоғам шартта көзделген ақша қаражатының болашақ ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде қарыздың әділ құнын бағалау үшін жылдық 17.71%-дан 18.25%-ға дейінгі есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2023 жылғы 29 қарашада Қоғам 2023 жылғы 15 желтоқсанға дейін алынған 20,000,000 мың теңге мөлшерінде бірінші транштың бір бөлігі үшін мерзімін ұзарту туралы қосымша келісім жасасты. Ұзарту мерзімі 2024 жылдың 30 қарашасына дейін болды. Бастапқы өтеу мерзімін ұзарту нәтижесінде Қоғам мемлекеттік субсидия бойынша қосымша міндеттеме ретінде көрсете отырып, 3,061,822 мың теңге сомасында қосымша дисконтты таныды. Қарыздың әділ құнын бағалау үшін оны түрлендіру кезінде Қоғам жылдық 17.98% есептік нарықтық мөлшерлемені қолданды. 70,000,000 мың теңге мөлшерінде алынған екінші траншты өтеу мерзімі – 2024 жылғы 30 қараша болып өзгеріссіз қалды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған қарыздардың баланстық құны 5,208 мың теңге сомасында есептелген пайыздарды қоса алғанда, 62,631,531 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 6,594 мың теңге сомасында есептелген пайыздарды қоса алғанда, 77,340,798 мың теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***13. Шығарылған борыштық бағалы қағаздар**

Теңгемен ірілендірілген шығарылған борыштық бағалы қағаздар мынадай позицияларды қамтиды:

	Орналасуу күні	Өтеу күні	Жылына пайыздық мөлшер- леме, %	Номиналды құны		Баланстық құн	
				2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Тіркелген кірісі бар облигациялар (KZ2C000013001, AGKKpp6)	2024 жылғы 26 желтоқсан	2026 жылғы 26 наурыз	15.50%	100,000,000	—	100,172,222	—
Тіркелген кірісі бар облигациялар (KZ2C000011302, AGKKpp1)	2024 жылғы 16 мамыр	2025 жылғы 16 мамыр	15.00%	100,000,000	—	100,000,000	—
Тіркелген кірісі бар облигациялар (KZ2C000012615, AGKKpp5)	2024 жылғы 28 қараша	2026 жылғы 28 наурыз	15.00%	100,000,000	—	100,000,000	—
Тіркелген кірісі бар облигациялар (KZ2C000011344, AGKKpp2)	2024 жылғы 23 мамыр	2029 жылғы 23 мамыр	13.96%	50,000,000	—	50,717,389	—
Тіркелген кірісі бар облигациялар (KZ2C000011435, AGKKpp3)	2024 жылғы 21 маусым	2025 жылғы 21 маусым	15.00%	50,000,000	—	50,000,000	—
Тіркелген кірісі бар облигациялар (4-ші облигациялық бағдарламаның 1-ші шығарылымы)	2019 жылғы 10 қазан	2026 жылғы 10 қазан	10.75%	39,475,017	39,475,017	40,417,043	40,413,755
Тіркелген кірісі бар облигациялар (4-ші облигациялық бағдарламаның 6-шы шығарылымы)	2021 жылғы 30 маусым	2031 жылғы 10 желтоқсан	15.00%	35,000,000	35,000,000	39,978,870	39,817,201
Тіркелген кірісі бар облигациялар (KZ2C000011823, AGKKpp4)	2024 жылғы 10 қыркүйек	2025 жылғы 10 қыркүйек	15.00%	35,000,000	—	35,000,000	—
Тіркелген кірісі бар облигациялар (4-ші облигациялық бағдарламаның 2-ші шығарылымы)	2020 жылғы 26 тамыз	2030 жылғы 26 тамыз	10.75%	30,496,202	30,496,202	31,582,572	31,582,622
Тіркелген кірісі бар облигациялар (4-ші облигациялық бағдарламаның 9-шы шығарылымы)	2021 жылғы 21 желтоқсан	2031 жылғы 21 желтоқсан	11.50%	30,000,000	30,000,000	30,095,833	31,820,833
Тіркелген кірісі бар облигациялар (KZ2C000011435, AGKKpp3, 2-транш)	2024 жылғы 30 шілде	2025 жылғы 21 маусым	15.00%	29,533,580	—	29,533,580	—
Тіркелген кірісі бар облигациялар (3-ші облигациялық бағдарламаның 4-ші шығарылымы)	2021 жылғы 27 мамыр	2026 жылғы 27 мамыр	11.50%	9,350,000	9,350,000	9,451,552	9,451,552
Бизнесті біріктіру нәтижесінде танылған тіркелген кірісі бар облигациялар (1-ші облигациялық бағдарламаның 1-ші шығарылымы)	2014 жылғы 30 желтоқсан	2026 жылғы 30 наурыз	10.07%	5,189,000	5,189,000	5,189,000	5,450,266
Тіркелген кірісі бар облигациялар (3-ші облигациялық бағдарламаның 2-ші шығарылымы)	2016 жылғы 22 желтоқсан	2026 жылғы 22 маусым	14.00%	5,000,000	5,000,000	5,017,146	5,366,910
Тіркелген кірісі бар облигациялар (4-ші облигациялық бағдарламаның 7-ші шығарылымы)	2021 жылғы 27 қазан	2031 жылғы 27 қазан	7.10%	5,000,000	5,000,000	4,006,926	3,909,282
Бизнесті біріктіру нәтижесінде танылған тіркелген кірісі бар облигациялар (1-ші облигациялық бағдарламаның 2-ші шығарылымы)	2015 жылғы 21 қазан	2026 жылғы 21 сәуір	10.07%	2,300,000	2,300,000	2,345,035	2,345,035
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар				626,343,799	161,810,219	633,507,168	170,157,456

2024 жыл ішінде Қоғам жалпы номиналды сомасы 464,533,580 мың теңгеге облигациялар шығарды:

- жылдық 15.00% купондық мөлшерлемемен және 2025 жылғы 16 мамырға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 100,000,000 мың теңге (KZ2C00011302) қамтамасыз етусіз коммерциялық облигациялар. Облигациялар шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешен субъектілерінің көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуін қаржыландыру үшін пайдаланылды.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

- жылдық 15.00% купондық мөлшерлемен және 2025 жылғы 21 маусымға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 50,000,000 мың теңге (KZ2C00011435) қамтамасыз етусіз коммерциялық облигациялар. Облигациялар шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешен субъектілерінің көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуін қаржыландыру үшін пайдаланылды.
- жылдық 15.00% купондық мөлшерлемен және 2025 жылғы 21 маусымға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 29,533,580 мың теңге (KZ2C00011435, 2-ші транш) қамтамасыз етусіз коммерциялық облигациялар. Облигациялар шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешен субъектілерінің көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуін қаржыландыру үшін пайдаланылды.
- жылдық 15.00% купондық мөлшерлемен және 2025 жылғы 10 қыркүйекке дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 35,000,000 мың теңге (KZ2C000011823) қамтамасыз етусіз коммерциялық облигациялар. Облигациялар шығарудан түскен қаражат айналым қаражатын толықтыру үшін агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін қаржыландыруға пайдаланылды.

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің 2019 жылғы 24 желтоқсандағы №457 бұйрығымен бекітілген Облигациялар бойынша купондық сыйақыны субсидиялау қағидаларына сәйкес, жоғарыда аталған облигация шығарылымдары бойынша купондық сыйақы Үкіметтің 2024 жылғы 11 мамырдағы №363 қаулысына сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің резервінен алынатын қаражат есебінен 100% мөлшерінде субсидияланады. Субсидиялардың жалпы сомасы 31,698,311 мың теңгені құрайды: AGKKpp1 купондық облигациялары бойынша 15,000,000 мың теңге, AGKKpp3 купондық облигациялары бойынша 11,448,311 мың теңге және AGKKpp4 купондық облигациялары бойынша тиісінше 5,250,000 мың теңге. Бұл ретте субсидиялау белгілі бір шарттарды сақтай отырып жүзеге асырылады, атап айтқанда, Қоғам қарыз алушыларға қарыз шарттарын жасасу жолымен шығарылған облигациялар есебінен қаржыландыру бойынша жеңілдікті сыйақы мөлшерлемесі бойынша кредит береді. Бұл ретте, аталған облигациялар есебінен 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап жасалған қарыз шарттары бойынша көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуге бұрын берілген кредиттік қаражатты ауыстыруға жол беріледі. Шығарылған облигациялар есебінен қаржыландыру бойынша сыйақының жеңілдікті мөлшерлемесі кредиттік серіктестіктерді, екінші деңгейдегі банктерді, әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорацияларды, өңірлік инвестициялық орталықтарды және микроқаржы ұйымдарын қоспағанда, қарыз алушылар және түпкілікті қарыз алушылар үшін жылдық 5.00%-дан аспайды, кредиттік серіктестіктер, екінші деңгейдегі банктер, әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялар, өңірлік инвестициялық орталықтар үшін және микроқаржы ұйымдары үшін – жылдық 3.00%-дан аспайды.

- жылдық 15.00% купондық мөлшерлемен және 2026 жылғы 28 наурызға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 100,000,000 мың теңге (KZ2C000012615) қамтамасыз етусіз коммерциялық облигациялар. Облигациялар шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешен субъектілерінің 2025 жылғы көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуін ерте қаржыландыру үшін пайдаланылды;
- жылдық 15.50% купондық мөлшерлемен және 2026 жылғы 26 наурызға дейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 100,000,000 мың теңге (KZ2C000013001) қамтамасыз етусіз коммерциялық облигациялар. Облигациялар шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешен субъектілерінің 2025 жылғы көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуін ерте қаржыландыру үшін пайдаланылды.

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің 2019 жылғы 24 желтоқсандағы №457 бұйрығымен бекітілген Облигациялар бойынша купондық сыйақыны субсидиялау қағидаларына сәйкес жоғарыда аталған облигация шығарылымдары бойынша купондық сыйақы Үкіметтің 2024 жылғы 11 мамырдағы №363 қаулысына сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің резервінен алынатын 1,759,768 мың теңге мөлшеріндегі қаражат есебінен 100% мөлшерінде субсидияланады. 37,615,232 мың теңге сомасына купондық сыйақының қалған бөлігі 2025 жылға арналған республикалық бюджетте көзделген қаражат есебінен субсидияланады және Қоғамның қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылмаған есепте Қазақстан Республикасының Үкіметінен дебиторлық берешектің құрамында көрсетілген. Субсидиялардың жалпы сомасы 39,375,000 мың теңгені құрайды: AGKKpp5 купондық облигациялары бойынша 20,000,000 мың теңге және AGKKpp6 купондық облигациялары бойынша тиісінше 19,375,000 мың теңге.

- жылдық 13.96% купондық мөлшерлемен және 5 жылдан кейін өтеу мерзімімен шығарылған жалпы номиналды құны 50,000,000 мың теңге (KZ2C00011344) қамтамасыз етусіз купондық облигациялар. Облигациялар шығарудан түскен қаражат агроөнеркәсіптік кешендегі жобаларды қаржыландыруға пайдаланылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

2024 жыл ішінде Қоғам жоғарыда аталған борыштық бағалы қағаздар бойынша субсидияланған купондық сыйақының барлық сомасына алдын ала төлем жасады. Алдын ала төлемді есепке жатқызу тиісті шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздық шығыстардың танылуына қарай жүргізіледі. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алдын ала төлем 15,897,984 мың теңгені құрайды.

2023 жыл ішінде Қоғам жаңа облигациялық қарыздар тартқан жоқ.

14. Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек

	Өтеу жылдары	Жылына номиналды пайыздық мөлшерлемесі, %	Валюта	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан қарыздар	2024-2033 жылдар	0.01%	Теңге	168,265,309	187,590,651
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан қарыздар	2027-2029 жылдар	1.00%	Теңге	1,330,027	933,695
				169,595,336	188,524,346

2024 жыл ішінде Қоғам түпкілікті қарыз алушыларға кредиттер беру (Атырау облысының ауылдық елді мекендерінде кәсіпкерлікті дамыту) мақсатында 480,000 мың теңге сомасын алды. Сыйақы мөлшерлемесі – 2029 жылы өтеу мерзімімен жылдық 1%. Алынған осы қарыз бойынша Қоғам қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте тиісті кезеңдерде ішінара пайдаланылған мемлекеттік субсидия бойынша міндеттеме (16-ескертпе) ретінде бастапқы тану кезінде 203,740 мың теңге мөлшерінде дисконтты таныды. Қоғам шартта көзделген ақша қаражатының болашақ ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған қарыздың әділ құнын бағалау үшін жылдық 13.44% мөлшерінде есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемені қолданды.

2023 жыл ішінде Қоғам 1,500,000 мың теңге сомасын алды. Аталған сомадан 1,000,000 мың теңге түпкілікті қарыз алушыларға кредит беру (түпкілікті қарыз алушыларға кредит беру, оның ішінде Атырау облысының стартап-жобаларына кредит беру арқылы ауылдық елді мекендердегі шағын және орта бизнесті қолдау) мақсатында тартылды. Сыйақы мөлшерлемесі – 2028 жылы өтеу мерзімімен жылдық 1%. Қалған 500,000 мың теңге Ұлытау облысының агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне жаңа ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдық сатып алуға кредит беру мақсатында тартылды. Сыйақы мөлшерлемесі – 2033 жылы өтеу мерзімімен жылдық 0.01%. Алынған барлық қарыздар бойынша Қоғам қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте тиісті кезеңдерде ішінара пайдаланылған мемлекеттік субсидия бойынша міндеттеме (16-ескертпе) ретінде бастапқы тану кезінде 823,769 мың теңге мөлшерінде дисконтты таныды. Қоғам шарттарда көзделген ақша қаражатының болашақ ағындарын дисконттау арқылы бастапқы тану кезінде жоғарыда аталған қарыздардың әділ құнын бағалау үшін жылдық 14.74% – 15.56% мөлшерінде есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолданды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғам кредиторлармен келісімдердің шектеу ковенанттарын сақтауға байланысты талаптарды орындады.

15. Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мынадай позицияларды қамтиды:

	2024 жыл	2023 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	(17,333,996)	(4,219,277)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар – уақыт айырмаларының туындауы және азаюы	6,124,345	(7,266,788)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	(11,209,651)	(11,486,065)
	2024 жыл	2023 жыл
Пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте танылған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы	6,124,345	(7,266,788)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығындағы өзгеріс	6,124,345	(7,266,788)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның корпоративтік табыс салығы бойынша қысқа мерзімді активтері жоқ (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 2,136,597 мың теңге сомасындағы активтер). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелері 2,364,381 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанға: болған жоқ). Қоғам үшін корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесі 2024 және 2023 жылдары 20.0% болды.

Корпоративтік табыс салығының тиімді мөлшерлемесі ресми табыс салығының мөлшерлемесінен ерекшеленеді. Төменде ресми мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстармен салыстырып тексеру келтірілген:

	2024 жыл	2023 жыл
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға дейінгі пайда	64,471,023	32,422,719
Корпоративтік табыс салығының ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми салық мөлшерлемесі бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығыстар	(12,894,205)	(6,484,544)
Мемлекеттік бағалы қағаздардан салық салынбайтын табыс	23,952	207,005
Дивидендтер бойынша салық салынбайтын табыс	2,649,944	2,061,937
Шегерімге жатқызылмайтын түрлендіру бойынша шығыстар	(70,762)	(5,968,800)
Кредиттік залалдарды есептеу бойынша шегерілмейтін шығыстар	(445,817)	(1,055,952)
Шегерімге жатқызылмайтын шығыстар	(472,763)	(245,711)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	(11,209,651)	(11,486,065)

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ олардың тиісті жылдардағы қозғалысы мынадай позицияларды қамтиды:

	Уақыт айырмасының туындауы және төмендеуі		Уақыт айырмасының туындауы және төмендеуі		
	Пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте		Пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте		2024 жыл
	2022 жыл	2023 жыл	2023 жыл	2024 жыл	
Шегерілетін уақыт айырмасының салықтық әсері					
Клиенттерге берілген кредиттер	21,455,360	(8,069,032)	13,386,328	598,525	13,984,853
Банктерге берілген кредиттер	59,640	85,783	145,423	862,159	1,007,582
Өзге активтер	644,343	(60,567)	583,776	(106,045)	477,731
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	260,957	55,161	316,118	64,055	380,173
Мемлекеттік субсидиялар	6,924,687	(2,998,876)	3,925,811	(972,186)	2,953,625
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	767,552	(96,128)	671,424	51,863	723,287
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	30,112,539	(11,083,659)	19,028,880	498,371	19,527,251
Салық салынатын уақыт айырмасының салықтық әсері					
Акционер алдындағы берешек	(16,304,962)	1,204,380	(15,100,582)	1,125,342	(13,975,240)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	(16,571,658)	3,323,131	(13,248,527)	3,312,583	(9,935,944)
Үкімет алдындағы берешек	(1,850,450)	(682,710)	(2,533,160)	1,058,424	(1,474,736)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(149,341)	(27,930)	(177,271)	129,625	(47,646)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	(34,876,411)	3,816,871	(31,059,540)	5,625,974	(25,433,566)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша таза міндеттемелер	(4,763,872)	(7,266,788)	(12,030,660)	6,124,345	(5,906,315)

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер шотына актив пайдаланылуы мүмкін болашақ салық салынатын пайданың қолжетімді болу ықтималдығы бар көлемде ғана танылады.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***16. Мемлекеттік субсидиялар**

	<i>2024 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2023 жылғы 31 желтоқсан</i>
Агробизнесі дамыту бағдарламасы шеңберінде мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан және Акционерден қарыз түрінде Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар	41,605,448	19,629,056
Қарыз алушыларға берілген қарыздар бойынша негізгі соманы және пайыздарды ішінара субсидиялау үшін Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінен алынған мемлекеттік субсидиялар	2,439,935	3,105,769
Мемлекеттік субсидиялар	44,045,383	22,734,825

Үкіметтен алынған мемлекеттік субсидиялар

Қоғам мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан тартылған қарыздар бойынша төмен пайыздық мөлшерлеме арқылы берілген пайда сомасын мемлекеттік субсидиялар ретінде көрсетті.

	<i>2024 жыл</i>	<i>2023 жыл</i>
1 қантарға	19,629,056	34,623,434
Қаржы министрлігінен қарыз түрінде Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар (12-ескертпе)	19,955,981	27,620,548
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың сыйақысы бойынша шығындарды өтеуге Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар (13-ескертпе)	71,073,311	—
Жергілікті атқарушы органдардан қарыз түрінде Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар (14-ескертпе)	203,740	823,769
«Кен-Дала 2» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде қарыз алушы клиенттерге кредит беру үшін мемлекеттік субсидияны пайдалану (7-ескертпе)	(26,770,262)	—
«Кен-Дала 2» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде банктерге кредит беру үшін мемлекеттік субсидияны пайдалану (6-ескертпе)	(5,992,000)	—
«Кен-Дала» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде қарыз алушы клиенттерге кредит беру үшін мемлекеттік субсидияны пайдалану (7-ескертпе)	(11,285,940)	(13,431,629)
«Кен-Дала» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде банктерге кредит беру үшін мемлекеттік субсидияны пайдалану (6-ескертпе)	(4,630,496)	(6,765,769)
«Жұмыспен қамтудың жол картасы 2020-2021» және «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде қарыз алушы клиенттерге кредиттер беру үшін мемлекеттік субсидияны пайдалану (7-ескертпе)	(2,191,895)	(2,750,618)
«Облигациялық агробизнес» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде қарыз алушы клиенттерге кредиттер беру үшін мемлекеттік субсидияны пайдалану (7-ескертпе)	(1,812,718)	—
«Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасы» (бұдан әрі – «Іскер») шеңберінде қарыз алушыларға кредиттер беру үшін мемлекеттік субсидияны пайдалану (7-ескертпе)	(1,162,301)	(4,210,928)
«Облигациялық агробизнес» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде банктерге кредиттер беру үшін мемлекеттік субсидияны пайдалану (6-ескертпе)	(349,504)	—
Қаржы министрлігінен қарыздарды түрлендіру түрінде Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған мемлекеттік субсидиялар (12-ескертпе)	—	3,061,822
Мемлекеттік субсидияны Холдингтен алынған қарыздар шеңберінде клиенттерге-қарыз алушыларға кредит беру үшін пайдалану (7-ескертпе)	(718)	(2,478,012)
Кезеңдегі амортизация (20-ескертпе)	(15,060,806)	(16,863,561)
Мемлекеттік субсидиялар	41,605,448	19,629,056

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Мемлекеттік субсидия бойынша міндеттеме бастапқы танылғаннан кейін Қоғам мемлекеттік бағдарламалардың шарттары орындалғаннан кейін қарыз алушыларға берілген жеңілдікті шарттармен берешек сомасына сәйкес келетін соманы пайда немесе залал құрамына жатқызады (6, 7-ескертпелер). Қоғам кредиттер бойынша сыйақының төмен мөлшерлемесі арқылы түпкілікті қарыз алушыларға пайданы бөлу жөніндегі міндеттемені алады.

2024 жыл ішінде пайда немесе залал құрамына ауыстырылған мемлекеттік субсидиялар (20-ескертпе) 69,256,640 мың теңгені құрады және «өзге де кірістерге/шығыстарға» енгізілді (2023 жыл ішінде: 46,500,517 мың теңге).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақыға байланысты шығыстарды жабуға Қазақстан Республикасы Үкіметінен мемлекеттік субсидияға қатысты 37,615,232 мың теңге мөлшерінде мемлекеттік субсидиялар бойынша дебиторлық берешегі бар, ол Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі бекіткен Облигациялар бойынша купондық сыйақыны субсидиялау қағидаларына сәйкес танылды.

Ауыл шаруашылығы министрлігінен алынған мемлекеттік субсидиялар

	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	3,105,769	3,173,708
Кезең ішінде алынды	21,108,754	16,381,165
Ауыл шаруашылығы министрлігіне қайтарылды/ерекше шарттарды орындаған нақты қарыз алушыларға берілді	(9,235,989)	(6,606,995)
Есептелген пайыздар бойынша берешекті және ерекше шарттарды орындаған нақты қарыз алушылар борышының негізгі сомасын есепке жатқызу арқылы субсидияны пайдалану	(12,538,599)	(9,842,109)
31 желтоқсанға	2,439,935	3,105,769

Ауыл шаруашылығы министрлігінен алынған мемлекеттік субсидиялар инвестициялық жобаларға және жаңа немесе бұрын пайдаланылмаған техника мен жабдықты сатып алуға кредит алған қарыз алушылар борышының негізгі сомасы мен пайыздарын ішінара өтеу үшін пайдаланылады. Осы субсидияларды алу үшін қарыз алушылар белгілі бір шарттарды орындауға тиіс.

17. Меншікті капитал

Акционерлік капитал

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның тіркелген және шығарылған жай акцияларының саны 427,059,079 дана құрайды, оларды Жалғыз акционер толық төледі.

2023 жылғы маусымда Акционердің 2023 жылғы 14 маусымдағы № 23/23 шешіміне сәйкес 20,000,000 дана мөлшерінде қосымша шығару арқылы Қоғамның жарияланған жай акцияларының саны ұлғайтылды. Осылайша, 2023 жылғы шілдеде Қоғамның Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 10 шілдедегі № 7 шешіміне сәйкес кейіннен ауыл шаруашылығы техникасын, жемшөп дайындау техникасы мен суарудың ұтқыр жүйелерін сатып алуды қаржыландыру үшін «ҚазАгроҚаржы» АҚ-ның жарғылық капиталын ұлғайта отырып, Акционердің басымдықпен сатып алу құқығын іске асыру жолымен Қоғам жарияланған акциялар шегінде Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан нысаналы трансферт есебінен кейіннен лизингке беру үшін 20,000,000 жай акцияны бір жай акция үшін 1 мың теңге орналастыру бағасы бойынша орналастырды.

Резервтік капитал

2024 жыл ішінде Қоғам резервтік капиталды 8,864,130 мың теңгеге ұлғайтты (2023 жыл ішінде: 5,858,144 мың теңге). Қоғамның саясатына сәйкес, резервтік капитал болашақ залалдарды және өзге де күтпеген тәуекелдер мен мән-жайларды қоса алғанда, жалпы тәуекелдерді жабу үшін қалыптастырылады. Резервтік капитал Акционердің шешімі негізінде бөлінуге жатады.

Дивидендтер

2024 жыл ішінде Жалғыз акционердің 2024 жылғы 30 мамырдағы шешіміне сәйкес Қоғам 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде 20,691,012 мың теңге немесе бір жай акцияға 48.45 теңге сомасында дивидендтер жариялады. Дивидендтер 2024 жылдың 20 маусымында төленді.

2023 жыл ішінде Жалғыз акционердің 2023 жылғы 31 мамырдағы шешіміне сәйкес Қоғам 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде 13,677,185 мың теңге немесе бір жай акцияға 33.60 теңге сомасында дивидендтер жариялады. Дивидендтер 2023 жылдың 31 шілдесінде төленді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

мың теңгемен

Төменде Қазақстан қор биржасының әдіснамасына сәйкес есептелген бір жай акцияның баланстық құны келтірілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Активтер	1,526,254,662	1,072,750,661
Материалдық емес активтерді шегергенде	(429,927)	(462,081)
Міндеттемелерді шегергенде	(1,062,092,616)	(641,158,975)
Таза активтер	463,732,119	431,129,605
Жай акциялардың саны, дана	427,059,079	427,059,079
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	1,085.87	1,009.53

18. Кредиттік залалдар бойынша шығындар

Төмендегі кестеде 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетілген қаржы құралдары бойынша ККЗ бойынша шығыстар келтірілген:

	Ескерт- не	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
Ақшалай қаражат және оның баламалары	5	5,859	—	—	—	5,859
Банктерге берілген кредиттер	6	156,016	—	—	—	156,016
Клиенттерге берілген кредиттер	7	(14,438,043)	(3,747,107)	26,995,365	3,106,343	11,916,558
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		5,931	(6,597)	5,523,429	—	5,522,763
Инвестициялық бағалы қағаздар		(54,825)	—	—	—	(54,825)
Өзге де қаржылық активтер	9	—	(23,177)	1,694,866	—	1,671,689
Кредит беру жөніндегі міндеттемелер	21	(513,860)	—	—	—	(513,860)
Кредиттік залалдар бойынша шығындардың жиыны*		(14,838,922)	(3,776,881)	34,213,660	3,106,343	18,704,200

*Кредиттік залалдар бойынша шығыстардың шамасы пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетілген кредиттік залалдар бойынша шығыстардың жалпы сомасынан клиенттерге берілген кредиттердің жалпы баланстық құнын түзететін 3-кезеңнің активтері бойынша түрлендіруден болған жалпы сомасы 13,048,424 мың теңгеге залалдар шамасына ерекшеленеді, өйткені оларды өтеу күтілмейді (7-ескертпе).

Төмендегі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетілген қаржы құралдары бойынша ККЗ бойынша шығыстар келтірілген:

	Ескерт- не	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
Ақшалай қаражат және оның баламалары		935	—	—	—	935
Банктерге берілген кредиттер	6	(5,869)	—	—	—	(5,869)
Клиенттерге берілген кредиттер	7	673,590	10,470,716	7,909,057	3,908,830	22,962,193
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		(12,891)	159,748	555,724	—	702,581
Инвестициялық бағалы қағаздар		(4,688)	—	—	—	(4,688)
Өзге де қаржылық активтер	9	—	48,083	1,822,131	—	1,870,214
Кредит беру жөніндегі міндеттемелер	21	1,345,315	—	—	—	1,345,315
Кредиттік залалдар бойынша шығындардың жиыны*		1,996,392	10,678,547	10,286,912	3,908,830	26,870,681

*Кредиттік залалдар бойынша шығыстардың шамасы пайда немесе залал туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетілген кредиттік залалдар бойынша шығыстардың жалпы сомасынан клиенттерге берілген кредиттердің жалпы баланстық құнын түзететін жалпы сомасы 12,434,672 мың теңгеге түрлендіруден болған залалдар шамасына ерекшеленеді, өйткені оларды өтеу күтілмейді (7-ескертпе).

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***19. Персоналға арналған шығындар және өзге де әкімшілік шығындар**

Персоналға арналған шығыстар және өзге де операциялық шығыстар келесі позицияларды қамтиды:

	2024 жыл	2023 жыл
Персоналға арналған шығыстар және өзге де төлемдер	(9,245,119)	(7,753,350)
Әлеуметтік қамсыздандыруға арналған шығыстар	(1,199,261)	(870,472)
Персоналға арналған шығындар	(10,444,380)	(8,623,822)
Аутсорсингке арналған шығыстар	(2,364,813)	(1,537,009)
Үй-жайларды күтіп-ұстау және жалдау	(931,000)	(810,986)
Салықтар және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер	(520,288)	(477,704)
Тозу және амортизация	(448,735)	(491,461)
Көрсетілетін көлік қызметтері бойынша шығыстар	(425,522)	(211,352)
Комиссиялық шығыстар	(405,171)	(61,505)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерге техникалық қызмет көрсету	(309,574)	(298,065)
Іссапар шығыстары	(256,965)	(212,466)
Аудитке арналған шығыстар <i>(шолу тексерісін жүргізуді, сондай-ақ қаржылық есептілікті ағылшын тіліне аудару, пішімдеу және оқын түзету бойынша аудиторлық емес көрсетілетін қызметтерді қоса алғанда)</i>	(177,000)	(132,000)
Маркетинг және жарнама	(146,810)	(110,049)
Көрсетілетін байланыс қызметтері	(141,586)	(160,901)
Консультациялық шығыстар	(108,576)	(138,969)
Кеңсе және типографиялық шығыстар	(72,483)	(121,231)
Көрсетілетін күзет қызметтеріне байланысты шығыстар	(56,513)	(41,675)
Персоналды оқыту	(52,956)	(87,194)
Ақпараттық көрсетілетін қызметтер	(50,734)	(40,190)
Материалдар	(23,470)	(46,621)
Директорлар кеңесін ұстауға арналған шығыстар	(20,919)	(20,577)
Көрсетілетін банк қызметтері	(9,806)	(13,322)
Сактандыруға арналған шығыстар	(7,687)	(5,314)
Басқалары	(130,705)	(262,666)
Өзге де операциялық шығыстар	(6,661,313)	(5,281,257)

Оның ішінде:

	2024 жыл	2023 жыл
Жалпы әкімшілік шығыстар	(6,205,166)	(5,097,013)
Іске асыру бойынша шығыстар	(10,900,527)	(8,808,066)
Жиыны	(17,105,693)	(13,905,079)

Консультациялық шығыстардың құрамына Қоғамның аудиторымен байланысты компаниялар 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде көрсеткен аудиторлық емес қызметтердің ҚҚС-ты қоса есептегенде 14,560 мың теңге мөлшеріндегі құны енгізілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***20. Өзге кірістер, нетто**

	2024 жыл	2023 жыл
Мемлекеттік субсидияларды пайдаланудан түсетін өзге де кіріс (16-ескертпе)	54,195,834	29,636,956
Мемлекеттік субсидияның амортизациясы (16-ескертпе)	15,060,806	16,863,561
«Кең-Дала» бағдарламасы шеңберінде банктерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (6-ескертпе)	(4,630,496)	(6,765,769)
«Кең-Дала» бағдарламасы шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (7-ескертпе)	(11,285,940)	(13,431,629)
«Іскер» бағдарламасы шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (7-ескертпе)	(1,162,301)	(4,210,928)
«Жұмыспен қамтудың жол картасы 2020-2021» және «Еңбек» бағдарламалары шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (7-ескертпе)	(2,191,895)	(2,750,618)
Клиенттерге берілген өзге де кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (7-ескертпе)	(7,081,283)	(8,961,245)
«Кең-Дала 2» бағдарламасы шеңберінде банктерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (6-ескертпе)	(5,992,000)	—
«Кең-Дала 2» бағдарламасы шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (7-ескертпе)	(26,770,262)	—
«Облигациялық агробизнес» бағдарламасы шеңберінде банктерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (6-ескертпе)	(349,504)	—
«Облигациялық агробизнес» бағдарламасы шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (7-ескертпе)	(1,812,718)	—
Холдингтен алынған қарыз шеңберінде клиенттерге берілген кредиттерді бастапқы тану кезіндегі залал (7-ескертпе)	(718)	(2,478,012)
Ауылдық ипотека жөніндегі агенттік сыйақы	571	517,328
Жастарға микрокредит беру жөніндегі агенттік сыйақы	538,577	219,139
Инвестициялық мүлікті өткізуден түскен табыс	5,753,937	—
Өзге де кірістер	1,564,870	2,870,616
Өзге де кірістер, нетто	15,837,478	11,509,399

Мемлекеттік субсидияларды пайдаланудан түскен өзге де кірістер тиісті мемлекеттік бағдарламалардың талаптарын орындау нәтижелері бойынша кірістер ретінде танылды (16-ескертпе).

2024 жыл ішінде Қоғам инвестициялық мүлікті өткізуден түскен табысты таныды, оның баланстық құны 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚҚС-ты есептемегенде 5,753,937 мың теңге мөлшерінде 2,599,511 мың теңгені құрады.

21. Шарттық және шартты міндеттемелер**Салық салу**

Қазақстандық коммерциялық және, атап айтқанда, салық заңнамасында түсіндірілуі әртүрлі болуы мүмкін ережелер бар, жекелеген жағдайларда заңнамаға жанама ретроспективті әсері бар өзгерістер енгізілуі мүмкін. Бұдан өзге, Қоғам басшылығының заңнама ережелерін түсінуі салық органдарының осы ережелерді түсінуінен өзгеше болуы мүмкін, нәтижесінде Қоғам жүргізген операцияларды салық органдары басқаша бағалауы мүмкін және бұл қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар есептеуге әкелуі мүмкін. Қоғамның басшылығы барлық қажетті салықтық аударымдар жүргізілді және сәйкесінше есептілікте қандай да бір резервтер есептелген жоқ деп санайды. Салық органдары соңғы 5 жылдағы салық салу деректерін тексере алады. Қоғамның басшылығы 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша оның заңнаманы түсіндіруі тиісті болып табылады және Компанияның салық, валюта және кеден заңнамасын сақтау жөніндегі ұстанымдары расталады деп есептейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Зандық мәселелер

Қәдімгі қызмет барысында Қоғам сот талап-арыздарының объектісі болып табылады. Басшылықтың пікірінше, мұндай талаптардың немесе кінәрат-талаптардың нәтижесінде туындайтын ықтимал міндеттемелер (олар болған жағдайда) болашақта Қоғамның қаржылық жағдайына немесе қызметінің нәтижелеріне елеулі теріс әсер етпейді.

Басшылықта қандай да бір елеулі нақты немесе аяқталмаған сотта істі қарау, сондай-ақ Қоғамға қарсы қойылуы мүмкін ықтимал талап-арыздар туралы ақпарат жоқ.

Кредиттік сипаттағы міндеттемелер

Қоғамның шарттық және шартты міндеттемелері мынадай позицияларды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер		
Қарыздар беру жөніндегі міндеттемелер	250,123,578	156,028,243
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(1,510,737)	(2,024,597)
	248,612,841	154,003,646
Операциялық жалдау шарттары бойынша міндеттемелер		
1 жылға дейін	78,895	51,919
Шарттық және шартты міндеттемелер	248,691,736	154,055,565

Кредиттік сипаттағы міндеттемелер

Жоғарыда аталған жалпы өтелмеген шарттық міндеттемелер міндетті түрде болашақ ақшалай талаптарды білдірмейді, өйткені кредит беру жөніндегі бұл шартты міндеттемелердің мерзімі аяқталуы мүмкін немесе олар орындалмай тоқтатылуы мүмкін.

Қарыз беру жөніндегі міндеттемелер туралы келісім Қоғам үшін қолайсыз жағдайлар туындаған жағдайда, сондай-ақ кредит беру үшін ресурстар болмаған жағдайда Қоғамның келісімнен біржақты шығу құқығын көздейді.

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыз беру жөніндегі міндеттемелер бойынша контрагенттер берілген кредиттік рейтингі жоқ, 1-кезеңге жіктелген және есепті күнге негізгі борыш пен пайыздарды төлеу мерзімін өткізіп алмаған Қоғамның ағымдағы қарыз алушылары, агроөнеркәсіптік сектор кәсіпорындары болып табылады.

Төменде ККЗ-ға арналған резервтердің өзгерістеріне талдау келтірілген:

Қарыздар беру жөніндегі міндеттемелер	2024 жыл 1-кезең	2023 жыл 1-кезең
1 қаңтарға	2,024,597	679,282
Жыл ішінде ККЗ өзгеруі	(513,860)	1,345,315
31 желтоқсан	1,510,737	2,024,597

22. Тәуекелдерді басқару

Кіріспе

Қоғамның қызметіне тән тәуекелдер бар. Қоғам тәуекелдерді басқаруды анықтау, бағалау және бақылаудың тұрақты процесі барысында, сондай-ақ тәуекел лимиттерін белгілеу және басқа да ішкі бақылау шаралары арқылы жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару процесі Қоғамның тұрақты кірістілігін сақтау үшін шешуші мәнге ие және Қоғамның әрбір жеке қызметкері өз міндеттеріне байланысты тәуекелдерге жауапты болады. Қоғам кредиттік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және нарықтық тәуекелге бейім. Қоғам сонымен қатар операциялық тәуекелдерге де бейім.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау процесі, мысалы, қоршаған ортаның өзгеруі, технологиялар немесе саладағы өзгерістер сияқты қызметті жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Мұндай тәуекелдерді Қоғам стратегиялық жоспарлау процесінде бақылайды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау және бақылау үшін ортақ жауапкершілік Директорлар кеңесіне жүктеледі, алайда тәуекелдерді басқаруға және бақылауға жауапты жеке тәуелсіз органдар да бар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы тәсіліне, тәуекелдерді басқару стратегиясы мен қағидаттарын бекітуге жауапты.

Басқарма

Басқарманың міндеті – Қоғамдағы тәуекелдерді басқару процесін бақылау.

Тәуекелдерді бақылау

Тәуекел менеджменті департаменті тәуелсіз бақылау процесін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқаруға байланысты рәсімдерді енгізуге және жүргізуге, сондай-ақ Қоғамның тәуекелдерді басқару қағидаттарының, саясатының және тәуекел лимиттерінің сақталуын бақылауға жауапты. Тәуекел менеджменті департаментінің құрамына қаржылық тәуекелдер бөлімі және кредиттік тәуекелдер бөлімі деген екі құрылымдық бөлімше кіреді.

Қазынашылық департаменті

Қоғамның қазынашылық департаменті Қоғамның активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымды басқаруға жауапты. Қазынашылық департаменті өтімділік тәуекелі мен Қоғамды қаржыландыру тәуекелі үшін де жауапты болады.

Ішкі аудит қызметі

Қоғамда болып жатқан тәуекелдерді басқару процестерін жыл сайын ішкі аудит қызметі тексереді, ол рәсімдердің жеткіліктілігін де, Қоғамның осы рәсімдерді орындауын да тексереді. Ішкі аудит қызметі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және Қоғамның Басқармасы мен Директорлар Кеңесіне өз тұжырымдары мен ұсынымдарын береді.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпаратты беру жүйелері

Қоғамның тәуекелдері әдеттегі қызмет барысында келтірілуі ықтимал күтілетін залалды да, статистикалық модельдер негізінде ең үлкен нақты залалдарды бағалауды білдіретін күтпеген залалдарды да көрсететін әдісті қолдана отырып бағаланады.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді талдау, бақылау және ерте анықтау мақсатында зерделеніп, өңделеді. Аталған ақпарат Басқармаға, Директорлар кеңесіне және Қоғамның әрбір бөлімшесінің басшыларына түсіндірмелермен ұсынылады. Есепте кредиттік тәуекелдің жиынтық мөлшері туралы ақпарат, болжамды кредиттік көрсеткіштер, белгіленген тәуекел лимиттерінен ерекшеліктер, өтімділік көрсеткіштері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер қамтылады. Ай сайын салалар, клиенттер және географиялық өңірлер бөлінісінде тәуекелдер туралы ақпарат беріледі. Қоғамның Директорлар кеңесі тоқсан сайын тәуекелдер туралы егжей-тегжейлі есеп алады, онда Қоғамның тәуекелдерін бағалау және тиісті шешімдер қабылдау үшін барлық қажетті ақпарат болады.

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануы

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануын болдырмау үшін Қоғамның саясаты мен рәсімдері әртараптандырылған портфельді сақтауға бағытталған арнайы қағидаттарды қамтиды. Белгіленген тәуекел шоғырлануын басқару жүзеге асырылады.

Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел – Қоғамның клиенттерінің немесе контрагенттерінің өздерінің келісімшарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан оған залал келтірілу қаупі. Қоғам кредиттік тәуекелді жеке контрагенттер бойынша қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ белгіленген тәуекел лимиттерінің сақталу мониторингінің көмегімен басқарады. Мәселен, өзара байланысты компаниялардың бірінде немесе тобында кредиттік тәуекелдің шоғырлануын болдырмау үшін Қоғамның меншікті капиталының 25.00%-ынан аспайтын мөлшерде лимит белгіленген. Банкаралық операциялар бойынша контрагент–банктерге лимиттерді Акционер белгілейді.

Қоғам оның жеке бөлімшелері жүзеге асыратын қамтамасыз ету мөлшерін мерзімді қайта қарауды қоса алғанда, контрагенттердің кредитке қабілеттілігіндегі ықтимал өзгерістерді ерте анықтауды қамтамасыз ету үшін кредиттік сапаны тексеру рәсімін әзірледі. Кредиттік сапаны тексеру рәсімі Қоғамға ол ұшыраған тәуекелдер бойынша ықтимал залалдардың мөлшерін бағалауға және қажетті шаралар қабылдауға мүмкіндік береді.

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есеп баптарының баланстық құны өзара есеп айырысу туралы бас келісімдерді және қамтамасыз етуді ұсыну туралы келісімдерді пайдалану нәтижесінде тәуекелді төмендету әсерін ескермей, осы баптар бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшерін неғұрлым дәл көрсетеді.

Қаржы құралдарының әрбір класы бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшері туралы толығырақ ақпарат жеке ескертпелерде берілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Құнсыздануды бағалау

Әрбір есепті кезеңнің соңында қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі артуы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде дефолттың басталу тәуекелінің өзгерістерін есепке алу жолымен бастапқы тану кезінен бастап болған-болмағанына қатысты бағалауды жүзеге асыруға арналған әдістеме шеңберінде Қоғам өзі берген кредиттерді мынадай топтарға біріктіреді.

Қоғам ККЗ-ны тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған ақша қаражатының күтілетін жетіспеушілігін бағалау үшін ықтималдықты ескере отырып өлшенген бірнеше сценарийдің негізінде есептейді. Қолма-қол ақшаның жетіспеушілігі – бұл шартқа сәйкес ұйымға есептелетін ақша ағындары мен ұйым алуды күтетін ақша ағындарының арасындағы айырмашылық. ККЗ есептеу тетігі төменде сипатталған, ал негізгі элементтері мыналар:

Дефолт ықтималдығы (PD)	<i>Дефолт ықтималдығы</i> берілген уақыт аралығында дефолттың басталу ықтималдығын есептік бағалауды білдіреді. Егер активті тану тоқтатылмаған болса, дефолт қарастырылып отырған кезең ішінде белгілі бір уақытта ғана орын алуы мүмкін және ол бұрынғысынша портфельдің бөлігі болып табылады.
Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама (EAD)	<i>Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама</i> шартта көзделген борыштың негізгі сомасын және пайыздарды төлеуді немесе өзге де тәсілмен күтілетін берілген қарыздарды өтеуді және төлемдердің мерзімін өткізіп алу нәтижесінде есептелген пайыздарды қоса алғанда, есепті күннен кейін осы шаманың күтілетін өзгерістерін ескере отырып, болашақта қандай да бір күнге дефолтқа ұшыраған шаманы есептік бағалауды білдіреді.
Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі (LGD)	<i>Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі</i> белгілі бір уақытта дефолт басталған жағдайда туындайтын залалдарды есептік бағалауды білдіреді. Бұл көрсеткіш шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алуды күтетін, оның ішінде қамтамасыз етуді іске асыру нәтижесінде ақша ағындары арасындағы айырмаға сүйене отырып есептеледі. Әдетте EAD-ге қатысты пайызбен көрсетіледі.

ККЗ-ға арналған бағалау резерві, бастапқы тану кезінен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы орын алған жағдайда активтің қолданылу мерзімі ішінде туындауы күтілетін кредиттік залалдар (бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар немесе бүкіл мерзім ішінде ККЗ) негізінде есептеледі, әйтпесе бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік залалға (12 айлық ККЗ) тең сомада есептеледі. 12 айлық ККЗ – бұл есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын ККЗ болып табылатын бүкіл мерзім ішінде ККЗ бөлігі. Бүкіл мерзім ішінде ККЗ және 12 айлық ККЗ жеке негізде не белгіленген маңыздылық шегіне байланысты топтық негізде есептеледі.

Қоғам әрбір есепті кезеңнің соңында қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі артуы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде дефолттың басталу тәуекелінің өзгерістерін есепке алу жолымен бастапқы тану кезінен бастап болған-болмағанына қатысты бағалауды жүзеге асыруға арналған әдістемені әзірледі. Жоғарыда сипатталған процесс негізінде Қоғам өзі берген кредиттерді мынадай топтарға біріктіреді:

1-кезең:	Кредитті бастапқы тану кезінде Қоғам 12 айлық ККЗ-ға тең сомада бағалау резервін таниды. 1-кезеңге кредиттер мен басқа кредиттік желілер де кіреді, олар бойынша кредиттік тәуекел 2-кезеңнен ауыстырылған дәрежеге дейін азайды.
2-кезең:	Егер кредит бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай артса, Қоғам бүкіл мерзім ішінде ККЗ-ға тең сомада бағалау резервін таниды. 2-кезеңге кредиттер мен басқа кредиттік желілер де кіреді, олар бойынша кредиттік тәуекел олар 3-кезеңнен ауыстырылған дәрежеге дейін азайды.
3-кезең:	Кредиттік-құнсызданған кредиттер. Қоғам бүкіл мерзім ішінде ККЗ-ға тең сомада бағалау резервін таниды.
СҚКҚ:	Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (СҚКҚ) активтер – бұл бастапқы тану кезінде кредиттік құнсыздануы болған қаржылық активтер. Бастапқы тану кезінде СҚКҚ активтер әділ құн бойынша бағаланады, содан кейін кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып есептелген пайыздық түсім танылады. ККЗ-ға арналған бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар сомасының кейіннен өзгеруі орын алған көлемде ғана танылады немесе танылуын тоқтатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2023 жылғы 31 желтоқсанда клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің мөлшерін айқындау кезінде Қоғамның басшылығы мынадай жорамалдар жасады:

- PD деңгейлері портфельді сегменттеуге байланысты тиісті пулдар арқылы анықталады:
 - кредиттік залалдарға арналған резервтері 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар мөлшерінде танылған заңды тұлға–кредиттік серіктестіктерге берілген кредиттер бойынша PD деңгейі 9.85% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 12.32%), кредиттік–құнсызданған болып табылмайтын және олар бойынша залалдарға арналған резервтер толық көлемде, яғни активтің бүкіл өміршеңдік мерзіміне танылатын кредиттер бойынша 55.50% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 58.64%) болды;
 - жалпы баланстық құны меншікті капиталдың 0.2%-ынан кем, залалдарға арналған резервтері 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар мөлшерінде танылатын кредиттік–құнсызданған және құнсызданған қаржылық активтер болып табылмайтын инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін заңды тұлғаларға берілген кредиттер бойынша PD деңгейі 19.84% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 20.69%), кредиттік–құнсызданған болып табылмайтын және залалдарға арналған резервтері толық көлемде, яғни активтің бүкіл өміршеңдік мерзіміне танылатын кредиттер бойынша 77.75% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 77.82%) болды;
 - жалпы баланстық құны меншікті капиталдың 0.2%-ынан кем, залалдарға арналған резервтері 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар мөлшерінде танылатын кредиттік–құнсызданған және құнсызданған қаржылық активтер болып табылмайтын инвестициялық жобаларды жүзеге асыру үшін заңды тұлғаларға берілген кредиттер бойынша PD деңгейі 26.93% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 57.94%), кредиттік–құнсызданған болып табылмайтын және залалдарға арналған резервтері толық көлемде, яғни активтің бүкіл өміршеңдік мерзіміне танылатын кредиттер бойынша 89.92% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 78.66%) болды;
 - кредиттік залалдарға арналған резервтері 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар мөлшерінде танылған өзге де заңды тұлғаларға берілген кредиттер бойынша PD деңгейі 0.77% – 14.13% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 0.66% – 57.01%), кредиттік–құнсызданған болып табылмайтын және олар бойынша залалдарға арналған резервтер толық көлемде, яғни активтің бүкіл өміршеңдік мерзіміне танылатын кредиттер бойынша 40.92% – 71.77% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 54.2% – 75.5%) болды;
 - кредиттік залалдарға арналған резервтері 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар мөлшерінде танылған жеке тұлғалар тобына берілген кредиттер бойынша PD деңгейі 6.08% – 19.84% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 6.83% – 20.69%), кредиттік–құнсызданған болып табылмайтын және олар бойынша залалдарға арналған резервтер толық көлемде, яғни активтің бүкіл өміршеңдік мерзіміне танылатын кредиттер бойынша 37.78% – 79.31% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 52.45% – 81.64%) болды.

LGD әрбір қарыз бойынша жеке анықталады:

- жалпы баланстық құны меншікті капиталдың 0.2%-ынан кем кредиттік–құнсызданған және құнсызданған қаржылық активтер болып табылмайтын кредиттер бойынша LGD деңгейі 0.038%-дан 100.00%-ға дейін (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 0.25%-дан 100.00%-ға дейін) болды. Жалпы баланстық құны меншікті капиталдың 0.2%-ынан асатын кредиттік–құнсызданған қаржылық активтер бойынша LGD деңгейі 0.98%-дан 100.00%-ға дейін (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 0.45%-дан 100.00%-ға дейін) болды;
- кепілдегі мүліктің бастапқы бағаланған құнын төмендету RR(Collateral) есептеу мақсаттары үшін қолданылатын қамтамасыз етудің өтімділік коэффициенттеріне және іске асырудың болжамды мерзімдеріне жүргізіледі. Жалпы баланстық құны 0.2%-дан асатын кредиттік–құнсызданған қаржылық активтер бойынша кепілмен қамтамасыз етуді іске асырудың орташа мерзімі 24 ай деңгейінде, өтімділік коэффициенттері кепіл түріне байланысты 0.40–1.00 шегінде белгіленеді. Жалпы баланстық құны меншікті капиталдың 0.2%-ынан кем кредиттік–құнсызданған және құнсызданған қаржылық активтер болып табылмайтын кредиттер бойынша кепілмен қамтамасыз етуді іске асырудың орташа мерзімі 20-дан 36 айға дейін (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 20-дан 31 айға дейін), өтімділік коэффициенттері кепіл түріне байланысты 0.40-1.00 шегінде айқындалды;
- болашақта түсетін кепіл, сондай-ақ есепті жыл ішінде қайта бағаланбаған кепіл және 6 жылдан астам мерзімі өткен берешегі бар кепіл түріндегі мүлікті кепіл массасынан алып тастау;

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

- жыл сайын бағалау құнының 10% жеңілдетілген нормасы бойынша жылжымалы мүліктің амортизациясы қолданылды;
- шектеу факторларына байланысты кепіл мүлкін өндіріп алудың мүмкін еместігі (меншік құқығын үшінші тұлғаларға беру және басқа факторлар) және (немесе) өндіріп алғаннан кейін кепіл мүлкін өткізудің мүмкін еместігі (кепіл мүлкінің қолайсыз сипаттамалары және басқа факторлар), *write-off* коэффициенті ескерілді.

2024 жылы Қоғам белгіленген дефолт өлшемшарттарына сәйкес дефолт басталғаннан кейін клиенттерге берілген барлық кредиттерді ай сайынғы өтеу бойынша тарихи деректерді жаңартты. Өтеу статистикасының құрамына белгілі бір шарттар сақталған кезде қарыз алушылар сыйақының бір бөлігінің өтемақысы ретінде мемлекеттік және квазимемлекеттік ұйымдардан алған субсидиялардың сомалары енгізілді. Бұдан өзге, 2024 жылы Қоғам RR (Cash) компонентін қайта теңгерімдеуді ол бойынша дефолттан бастап 60 айдан астам уақыт өткен кредиттер үшін LGD ескіру тетігін енгізу арқылы жүзеге асырды.

2024 жылы Қоғам LGD (RRCollateral) көрсеткішін есептеу кезінде кепілмен қамтамасыз етуді пайдалану тәсілін қайта қарады және есептеулерден коммерциялық жылжымайтын мүлік объектілерінің едәуір бөлігін алып тастады. Мұндай шешім Қоғамның агроөнеркәсіптік секторды қолдауға стратегиялық бағдарлануын және тиісінше дефолт кезінде осындай кепілмен қамтамасыз етуді алу рәсімдеріне бастамашылық ету ықтималдығының төмендігін ескере отырып қабылданды. Нәтижесінде клиенттерге берілген осы кредиттер бойынша LGD есептеу кезінде қарыз алушылардың операциялық қызметінен күтілетін түсімдерді не ақшалай өтеулерді (RR (Cash)) бағалау жағына баса назар аударылды.

Дефолт пен қалпына келтіруді анықтау

Қоғам қаржы құралы бойынша дефолт орын алды деп есептейді, демек, кредиттер бойынша құнсыздандудың немесе дефолттың объективті растауы болып табылатын бір немесе бірнеше оқиғаның болуы бағаланатын жағдайларда ККЗ есептеу мақсаттары үшін оны 3-кезеңге (кредиттік-құнсызданған активтер) жатқызады.

Дефолт – бұл 60 күнтізбелік күннен астам мерзімі өткен берешектің болуы не төлемнің екіталай екенін көрсетуі мүмкін клиент бойынша дефолттың болуын сапалық бағалау шеңберінде бір немесе одан да көп жағдайдың болуы. Мұндай оқиғалар басталған жағдайда Қоғам мұндай оқиғаның дефолтқа әкелетінін және активтерді ККЗ есептеу мақсаттары үшін 3-кезеңге жатқызу керек пе, әлде 2-кезең қолайлы ма, соны мұқият талдайды. Мұндай оқиғаларға мыналар жатады:

- 60 күннен астам мерзімі өткен берешектің және кросс–дефолттың болуы;
- соңғы он екі айда бір немесе одан да көп рет мәжбүрлі қайта құрылымдаудың болуы;
- сот тәртібімен мәжбүрлеп өндіріп алу немесе банкроттық іс жүргізу;
- контрагенттің елеулі қаржылық қиындықтары туралы негізделген және расталатын ақпараттың болуы немесе қарыз алушының табыс деңгейінің немесе төлем қабілеттілігінің айтарлықтай нашарлауы;
- қолданыстағы Қоғамның провизияларын есептеу әдістемесі шеңберінде айқындалған құнсыздану мен дефолттың өзге де белгілері.

Қоғамның саясатына сәйкес қаржы құралдары есепті күнше дефолттың басталу өлшемшарттарының ешқайсысы байқалмаған кезде, сондай-ақ Қоғамның провизияларын есептеу әдістемесі шеңберінде белгіленген қайта жіктеу шарттарын орындау кезінде 3-кезеңнен ауыстырылады. Активті 2-кезеңге немесе 1-кезеңге жатқызу керек пе, жоқ па деген шешім бастапқы тану кезінен бастап есепті күнге кредиттік тәуекелдің арту белгілерінің болуына, сондай-ақ Қоғамның провизияларын есептеу әдістемесі шеңберінде белгіленген қайта жіктеу шарттарының орындалуына байланысты, атап айтқанда: контрагент күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтерді қалыптастыру күніне қаржылық активтің жалпы баланстық құнының кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер санатына ауысу сәтіндегі берешек сомасына тең немесе одан төмен деңгейге дейін төмендеуіне әкеп соғатын 12 айдан кем емес кезең ішінде берешекті өтеген жағдайда және бағалау күніне Провизияларды есептеу әдістемесінде белгіленген қаржылық активтің құнсыздану белгілері негізінде құнсыздандудың объективті растамасы болып табылатын оқиғалар болмаған жағдайда кредиттік-құнсызданған қаржылық актив кредиттік тәуекелдің елеулі арту белгілері бар қаржылық активтер санатына ауысады. Кредиттік тәуекелдің елеулі арту белгілері бар қаржылық актив, контрагент резервтерді қалыптастыру күніне қаржылық активтің жалпы баланстық құнының қаржылық активтің кредиттік тәуекелдің елеулі арту белгілері бар қаржылық активтер санатына ауысу сәтіндегі берешек сомасына тең немесе одан төмен деңгейге дейін төмендеуіне әкеп соғатын берешекті өтеген және күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтерді қалыптастыру күніне кредиттік тәуекелдің елеулі артуы болмаған жағдайда күтілетін залалдарға арналған резервтері он екі айлық күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада қалыптастырылатын қаржылық активтер санатына ауысады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

Осылайша, құнсыздану кезеңдері арасындағы қарыздың ауысуының (қайта жіктелуінің) негізгі шарттары мынадай шарттардың бірін немесе бірнешеуін қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

- қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауы байқалмайтын мәжбүрлі қайта құрылымдауды ұсыну күнінен басталатын кезең кемінде 12 айды құрайды. Ұжымдық негізде бағаланатын жеке тұлғаларға берілген қарыздар бойынша жетінші төлемнен бастап мерзімін өткізіп алуға шығу серпінінің тұрақтанғанын көрсететін жеке тұлғаларға берілген қайта құрылымдалған қарыздарды өтеудің тарихи статистикасы болған кезде кемінде 6 ай кезең пайдаланылуы мүмкін. Құнсызданудың объективті растауы болып табылатын өзге де оқиғалар бойынша – кредиттік құнсыздану кезеңінің нашарлауына әкеп соққан осы оқиғаға жол берілмеген сәттен бастап;
- қарыз алушы кредиттік құнсызданудан кейін енгізген төлемдердің жалпы сомасы бұрын мерзімі өткен берешектің мөлшерінен көп немесе оған тең.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Қоғамның қазынашылық және банкаралық қатынастарына екінші деңгейдегі банктердің (ЕДБ) қатынастары, соның ішінде ең кемінде үш халықаралық рейтингтік агенттіктің (Fitch Ratings, Moody's Investors Service, S&P Global Ratings) бірін сыртқы кредиттік рейтингтер беретін ЕДБ кепілдігімен берілетін қарыздар жатады. Контрагенттермен банкаралық мәмілелерді бағалау үшін Қоғам әрбір контрагентті жеке бағалайды. Халықаралық рейтингтік агенттіктер немесе басқа қолжетімді көздер ұсынған сыртқы рейтингі бар контрагенттер үшін Қоғам Moody's Investors Service (корпоративтік рейтингтер) кестесіне сәйкес дефолт ықтималдығын бағалауды пайдаланады.

Агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кредит беру

Агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кредит берілген жағдайда, провизияларды есептеу процесіне қатысатын Қоғамның құрылымдық бөлімшелері кредиттік тәуекелдің елеулі арту белгілерінің болуын, сондай-ақ қарыздың құнсыздануын/дефолтын айқындау жөніндегі жұмысты жүргізеді. Кредиттік тәуекелді бағалау әртүрлі тарихи, ағымдағы және болжамды ақпаратқа негізделген, мысалы:

- Клиенттер бөлінісінде дайындалған болжамдар мен жоспарлармен бірге тарихи қаржылық ақпарат. Мұндай қаржылық ақпарат алынған және күтілетін нәтижелер туралы деректерді, төлем қабілеттілігі коэффициенттерін, өтімділік коэффициенттерін және клиент қызметінің қаржылық нәтижелерін бағалау үшін орынды кез келген басқа коэффициенттерді қамтиды.
- Макроэкономикалық ақпарат.
- Ұйым қызметінің нәтижелерін анықтау үшін орынды басқару сапасы және клиенттің мүмкіндіктері туралы басқа негізделген және расталған ақпарат.

Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама

Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама (EAD) құнсыздану мәніне бағаланатын қаржы құралдарының жалпы баланстық құнын білдіреді және клиенттің дефолтқа жақындаған кезде өзінің берешегін ұлғайту қабілетін де, мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігін де көрсетеді.

Дефолт жағдайындағы залал

Дефолт жағдайындағы залалды (LGD) анықтау үшін Қоғам қарыз алушының дефолттан кейінгі ақшалай қайтарымдарын (Дефолттан кейінгі өтеу коэффициенті – RR (Cash)) және кредит бойынша кепілмен қамтамасыз етуді ескереді. RR (Cash) көрсеткіші тоқсанына бір рет бағаланады. Кепілмен қамтамасыз ету құны Қоғамның кепіл мүлкін қайта бағалау кестесі бойынша бекітілген мерзімдер шеңберінде қайта қаралады.

Ақша ағындарын анықтау шеңберінде кемінде соңғы 5 жылдағы дефолт қарыздары бойынша ақша қарадатымен (кепіл мүлкін өткізу сомаларын қоспағанда) ай сайынғы өтеу талданады және бес жылдағы ай сайынғы шоғылдандырма RR(Cash) есептеледі.

Кепіл мүлкі есебінен өтеу коэффициентін бағалау үшін (RR (Collateral)i) бағалау күнінен бастап болжалды өткізу күніне дейінгі мерзімге дисконтталған өтімділік коэффициенттерін ескере отырып, кепілмен қамтамасыз етудің әділ құны ескеріледі. Сондай-ақ, LGD бағалау кезінде қоғам коэффициентті (p–write off) – шектеу факторларына байланысты кепіл мүлкін өндіріп алу мүмкін еместігін және (немесе) өндіріп алғаннан кейін кепіл мүлкін өткізу мүмкін еместігін ескереді.

Кредиттік тәуекелді бағалау LGD бағалаудың стандартты моделіне негізделген, оның нәтижесінде белгілі бір LGD деңгейлері белгіленеді. Бұл LGD деңгейлері ұсталатын қамтамасыз етуді сату нәтижесінде қалпына келтіріледі немесе өткізіледі деп күтілетін сомалармен салыстырғанда EAD күтілетін көрсеткішін ескереді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Кредиттік тәуекелдің елеулі артуы

Әрбір есепті күнгі жағдай бойынша Қоғам кредиттік тәуекелдің бастапқы танылған кезінен бастап қаржы құралы бойынша елеулі артқанын бағалайды. Бағалау жүргізу кезінде Қоғам күтілетін кредиттік залалдар сомасының өзгеруіне емес, қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі ішінде дефолттың басталу тәуекелінің өзгеруіне бағдарланады. Қоғам есепті күнгі жағдай бойынша қаржы құралы бойынша дефолттың туындау тәуекелін бастапқы тану күніндегі қаржы құралы бойынша дефолттың басталу тәуекелімен салыстырады және тиісті құрал бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің елеулі артуын көрсететін шамадан тыс шығындарсыз немесе күш-жігерсіз қолжетімді негізделген және расталатын ақпаратты талдайды.

Егер негізделген және расталған болжамды ақпарат шамадан тыс шығындарсыз немесе күш-жігерсіз қолжетімді болса, Қоғам кредиттік тәуекелдің бастапқы тану кезінен бері елеулі артқанын анықтау кезінде мерзімі өткен төлемдер туралы ақпаратқа ғана сүйенбейді. Алайда, мұндай ақпарат қолжетімді болмаған кезде Қоғам мерзімі өткен төлемдер туралы және қарыз алушының қарызын қайта құрылымдаудың болуы туралы ақпаратты актив бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің елеулі артқанын анықтау кезінде пайдаланады.

Бағалауы топтық негізде жүзеге асырылатын қаржылық активтерді топтастыру

Төменде көрсетілген факторларға байланысты Қоғам ККЗ-ны жеке негізде не топтық негізде есептейді. 2024 жыл ішінде Қоғам бағалауы топтық негізде жүзеге асырылатын қаржылық активтерді топтастыруды қайта қарады.

Қоғам ККЗ-ны жеке негізде есептейтін активтердің кластарына мыналар кіреді:

- меншікті капитал шамасының 0.2%-ынан астам берешекпен құнсыздану және/немесе дефолт белгілері бар және/немесе осы қаржылық активті бастапқы тану күніне меншікті капитал шамасының 0.2%-ынан астам жалпы берешекпен кредиттік желі болған кезде барлық қаржылық активтер (2023 жылғы 31 желтоқсанда: қаржылық есептілік деректеріне сәйкес алдыңғы есепті күнге меншікті капитал шамасының 0.2%-ынан астам жалпы берешекпен құнсыздану және/немесе дефолт белгілері бар барлық қаржылық активтер);
- қазынашылық және банкаралық қатынастар (мысалы, банктердегі қаражат, ақша қаражатының баламалары және амортизацияланған құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар) (2023 жылғы 31 желтоқсанда: бұл да сондай);
- бастапқы қарызды тану және борышты қайта құрылымдау нәтижесінде жаңа қарызды тану кезінде СҚКҚ ретінде жіктелген қаржылық активтер (2023 жылғы 31 желтоқсанда: бұл да сондай).

Қоғам ККЗ-ны қаржылық активті бастапқы тану күніне құнсыздану/дефолт белгілері жоқ және/немесе меншікті капиталдың 0.2%-ынан кем берешекпен қаржылық активтер бойынша ұжымдық негізде есептейді (2023 жылғы 31 желтоқсанда: қаржылық есептілік деректеріне сәйкес алдыңғы есепті күнге меншікті капиталдың 0.2%-ынан кем). Бағалауды ұжымдық негізде жүзеге асыру кезінде ұжымдық талдау үшін ұқсас тәуекел сипаттамалары бар кредиттерді сегменттеу жүргізіледі. Ұжымдық негізде бағаланатын активтер бойынша ККЗ есептеу әрбір сегмент бойынша жеке-жеке жүзеге асырылады.

Болжалды ақпарат және көптеген экономикалық сценарийлер

ККЗ есептеу модельдерінде Қоғам бастапқы экономикалық деректер ретінде ЖІӨ өсу қарқыны туралы макроэкономикалық болжамды ақпаратты пайдаланады.

Макроэкономикалық факторды таңдау оның көптеген басқа факторлардың әсерін көрсететін экономикалық тұрғыдан ең жалпы (кең) көрсеткіштердің бірі екендігіне байланысты.

Болжамды ақпарат алу үшін Қоғам сыртқы дереккөздерден (тиісті мемлекеттік органдардың, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми сайты және басқа да сыртқы ақпараттық дереккөздер) алынған деректерді пайдаланады. Төмендегі кестеде әрбір экономикалық сценарийде ККЗ бағалау үшін қолданылатын болжамды экономикалық айнымалылардың/жорамалдардың мәндері көрсетілген:

Негізгі факторлар	ККЗ сценарийі	Берілген ықтималдық, %	2025 жыл, %
ЖІӨ өсуі	Оптимистік	10%	1.92
	Базалық	70%	0.92
	Пессимистік	20%	0.08

Қоғамның қаржылық активтері мен міндеттемелері Қазақстан Республикасында шоғырландырылады.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР****2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару**

Өтімділік тәуекелі – бұл кәдімгі немесе күтпеген жағдайларда өтеу мерзімі басталған кезде Қоғамның төлемдер бойынша өз міндеттемелерін орындай алмау қаупі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында Қоғамның басшылығы түрлі қаржыландыру көздерінің қолжетімділігін қамтамасыз етті. Басшылық сонымен қатар өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағындары мен өтімділіктің күнделікті мониторингін жүзеге асырады. Бұл процесс күтілетін ақша ағындарын бағалауды және қажет болған жағдайда қосымша қаржыландыру үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етудің болуын қамтиды.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау

Төмендегі кестеде өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлінісінде 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның қаржылық міндеттемелері көрсетілген.

2024 жылғы 31 желтоқсанға	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан астам	Жиыны
Туынды емес қаржылық міндеттемелер:						
Үкімет алдындағы берешек	500	1,000	1,500	70,008,625	–	70,011,625
Акционер алдындағы берешек	19,643	1,156,066	637,724	14,078,787	138,841,814	154,734,034
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	8,831,778	5,374,755	2,688,247	19,098,455	54,950,852	90,944,087
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	–	16,127,570	6,758,375	5,298,283	191,233,798	219,418,026
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	1,639,171	203,758,009	63,601,282	521,214,555	790,213,017
Мемлекеттік субсидиялар	–	–	–	2,439,935	–	2,439,935
Өзге де қаржылық міндеттемелер	2,068,533	70,276	–	799,127	62,329	3,000,265
Міндеттемелердің жиыны	10,920,454	24,368,838	213,843,855	175,324,494	906,303,348	1,330,760,989

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

<i>2023 жылғы 31 желтоқсанға</i>	<i>Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз</i>	<i>1 айдан 3 айға дейін</i>	<i>3 айдан 6 айға дейін</i>	<i>6 айдан 12 айға дейін</i>	<i>1 жылдан астам</i>	<i>Жиыны</i>
Туынды емес қаржылық міндеттемелер:						
Үкімет алдындағы берешек	500	1,000	1,500	90,013,475	—	90,016,475
Акционер алдындағы берешек	49,681	1,204,463	744,794	15,050,686	154,734,034	171,783,658
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	—	3,474,805	12,291,711	23,534,668	78,727,648	118,028,832
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	—	5,837,561	22,732,459	7,446,789	218,890,559	254,907,368
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	—	1,639,171	7,736,479	9,730,650	257,146,486	276,252,786
Мемлекеттік субсидиялар	—	—	—	3,105,769	—	3,105,769
Өзге де қаржылық міндеттемелер	4,105,849	83,086	39,807	149,346	1,956,414	6,334,502
Міндеттемелердің жиыны	4,156,030	12,240,086	43,546,750	149,031,383	711,455,141	920,429,390

Төмендегі кестеде Қоғамның кредиттік сипаттағы шартты және шарттық міндеттемелерінің шарттық қолданылу мерзімдері көрсетілген. Кредиттер беру жөніндегі барлық орындалмаған міндеттемелер клиент оны орындауды талап ете алатын ең ерте күнді қамтитын уақыт кезеңіне енгізіледі.

	<i>3 айдан аз</i>	<i>3 айдан 12 айға дейін</i>	<i>1 жылдан 5 жылға дейін</i>	<i>5 жылдан астам</i>	<i>Жиыны</i>
2024 жыл	250,123,578	—	—	—	250,123,578
2023 жыл	156,028,243	—	—	—	156,028,243

Қоғам кредиттік сипаттағы барлық шарттық міндеттемелерді олардың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін орындау талап етілмейді деп күтеді.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел — бұл пайыздық мөлшерлемелер мен валюта бағамдары сияқты нарықтық параметрлердегі өзгерістер салдарынан қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны өзгеретін тәуекел.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістердің болашақ ақша ағындарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуінің мүмкін болуынан туындайды. Қоғамның активтері мен міндеттемелері бойынша пайыздық мөлшерлемелер тіркелген болып табылады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел — бұл валюта бағамдарының өзгеруіне байланысты қаржы құралының құнының өзгеру тәуекелі.

Оның барлық активтері мен міндеттемелері теңгемен ірілендірілгеніне байланысты Қоғам валюталық тәуекелге ұшырамайды.

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел — бұл жүйелік сәтсіздік, персоналдық қателіктері, алаяқтық немесе сыртқы оқиғалар салдарынан туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі жұмысын тоқтатқан кезде операциялық тәуекелдер беделге нұқсан келтіруі, құқықтық салдарларға немесе қаржылық залалдарға әкелуі мүмкін. Қоғам барлық операциялық тәуекелдер жойылды деген болжамды ұсына алмайды, бірақ бақылау жүйесінің көмегімен және ықтимал тәуекелдерді қадағалау және оларға тиісті ден қою арқылы Қоғам мұндай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді тиімді бөлуді, қол жеткізу құқықтарын, бекіту және салыстырып тексеру рәсімдерін, персоналды оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда, бағалау рәсімдерін көздейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен***23. Қаржылық қызметке қатысты міндеттемелердегі өзгерістер**

	<i>Акционердің алдындағы берешек</i>	<i>Кредиттік ұйымдардың қаражаты</i>	<i>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар</i>	<i>Қазақстан Республикасы Үкіметінің алдындағы берешек</i>	<i>Мемлекет- тік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек</i>	<i>Қаржылық қызмет бойынша міндетте- лердің жиыны</i>
2023 жылғы						
1 қаңтардағы баланстық құн	89,417,496	48,884,037	178,599,494	60,747,873	182,850,442	560,499,342
Түсімдер	—	55,967,000	—	140,000,000	1,500,000	197,467,000
Өтеу	(14,314,148)	(24,244,000)	(10,000,000)	(120,000,000)	(12,442,228)	(181,000,376)
Жарияланған дивидендтер	13,677,185	—	—	—	—	13,677,185
Дивидендтер төлеу	(13,677,185)	—	—	—	—	(13,677,185)
Әділ құн бойынша міндеттемелерді бастапқы тану кезінде немесе бастапқы келісімшарттық талаптарды түрлендіру нәтижесінде танылған дисконт	—	—	—	(30,682,370)	(823,769)	(31,506,139)
Басқалары	5,989,664	(104,215)	1,557,962	27,275,295	17,439,901	52,158,607
2023 жылғы 31 желтоқсандағы баланстық құн	81,093,012	80,502,822	170,157,456	77,340,798	188,524,346	597,618,434
2024 жылғы						
1 қаңтардағы баланстық құн	81,093,012	80,502,822	170,157,456	77,340,798	188,524,346	597,618,434
Түсімдер	—	12,100,000	464,533,580	140,000,000	480,000	617,113,580
Өтеу	(15,480,923)	(26,083,333)	—	(160,000,000)	(35,969,449)	(237,533,705)
Жарияланған дивидендтер	20,691,012	—	—	—	—	20,691,012
Дивидендтер төлеу	(20,691,012)	—	—	—	—	(20,691,012)
Әділ құн бойынша міндеттемелерді бастапқы тану кезінде немесе бастапқы келісімшарттық талаптарды түрлендіру нәтижесінде танылған дисконт	—	—	—	(19,955,981)	(203,740)	(20,159,721)
Басқалары	5,583,929	(23,143)	(1,183,868)	25,246,714	16,764,179	46,387,811
2024 жылғы 31 желтоқсандағы баланстық құн	71,196,018	66,496,346	633,507,168	62,631,531	169,595,336	1,003,426,399

«Басқалары» бабы кезең ішіндегі дисконттың/сыйлықақының амортизациясынан басқа, қаржылық қызметке қатысты міндеттемелер бойынша есептелген, бірақ әлі төленбеген пайыздардың әсерін көрсетеді. Қоғам төленген пайыздарды операциялық қызметтен түсетін ақша ағындары ретінде жіктейді.

24. Қаржы құралдарының әділ құны

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте әділ құны бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде төменде сипатталған әділ құн иерархиясы шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей: белсенді нарықтардағы бірдей активтер мен міндеттемелерге белгіленетін (түзетілмеген) бағалар;
- 2-деңгей: бүкіл бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер тікелей не жанама түрде бақыланатын бағалау әдістері;

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

- 3-деңгей: бүкіл бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер бақыланатын нарық деректеріне негізделмеген бағалау әдістері.

Келесі кестеде әділ құн көздерінің иерархиясы деңгейлері бөлінісінде әділ құны ашылатын қаржы құралдарының талдауы келтірілген:

		Мыналарды пайдалана отырып әділ құнды бағалау			
		Бастапқы деректер	Бастапқы деректер	Бастапқы деректер	
		1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Жиыны
Бағалау күні					
2024 жылғы 31 желтоқсан					
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	377,152,699	—	377,152,699
Банктерге берілген кредиттер	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	78,779,768	—	78,779,768
Клиенттерге берілген кредиттер	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	721,673,471	68,403,885	790,077,356
Қарж. жалдау бойынша дебиторлық берешек	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	970,551	2,407,820	3,378,371
Қазақстан Республикасының Үкіметінен дебиторлық берешек	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	37,615,232	—	37,615,232
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақыны алдын ала төлеу	2024 жылғы 31 желтоқсан		15,897,984	—	15,897,984
Өзге де қаржылық активтер	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	4,530,520	—	4,530,520
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Акционер алдындағы берешек	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	63,694,970	—	63,694,970
Кредиттік мекемелердің қаражаты	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	66,496,346	—	66,496,346
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	166,112,826	—	166,112,826
Үкімет алдындағы берешек	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	62,802,311	—	62,802,311
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	628,503,200	—	628,503,200
Өзге де қаржылық міндеттемелер	2024 жылғы 31 желтоқсан	—	3,000,265	—	3,000,265
2023 жылғы 31 желтоқсанға					
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	125,187,941	—	125,187,941
Банктерге берілген кредиттер	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	28,863,808	—	28,863,808
Клиенттерге берілген кредиттер	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	537,009,711	115,741,806	652,751,517
Қарж. жалдау бойынша дебиторлық берешек	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	2,205,942	5,811,044	8,016,986
Өзге де қаржылық активтер	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	6,020,366	—	6,020,366
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Акционер алдындағы берешек	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	66,367,444	—	66,367,444
Кредиттік мекемелердің қаражаты	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	80,502,822	—	80,502,822
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	170,268,015	—	170,268,015
Үкімет алдындағы берешек	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	78,590,490	—	78,590,490
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	151,178,003	—	151,178,003
Өзге де қаржылық міндеттемелер	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	6,334,502	—	6,334,502

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

Қаржылық жағдай туралы қысқартылған шоғырландырылмаған есепте әділ құны бойынша бааланбайтын қаржы құралдары

Төменде шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте көрсетілген Компанияның қаржы құралдарының баланстық және әділ құнын салыстыру келтірілген. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құны көрсетілмеген.

2024 жылғы 31 желтоқсан			
	Баланстық құн	Әділ құн	Танылмаған (залал)/пайда
Қаржылық активтер			
Ақшалай қаражат және оның баламалары	377,152,699	377,152,699	—
Банктерге берілген кредиттер	78,341,329	78,779,768	438,439
Клиенттерге берілген кредиттер	837,571,562	790,077,356	(47,494,206)
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	3,467,292	3,378,371	(88,921)
Қазақстан Республикасының Үкіметінен дебиторлық берешек	37,615,232	37,615,232	—
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақыны алдын ала төлеу	15,897,984	15,897,984	—
Өзге де қаржылық активтер	4,530,520	4,530,520	—
Қаржылық міндеттемелер			
Акционер алдындағы берешек	71,196,018	63,694,970	7,501,048
Кредиттік мекемелердің қаражаты	66,496,346	66,496,346	—
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	169,595,336	166,112,826	3,482,510
Үкімет алдындағы берешек	62,631,531	62,802,311	(170,780)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	633,507,168	628,503,200	5,003,968
Өзге де қаржылық міндеттемелер	3,000,265	3,000,265	—
Өткізілмеген әділ құндағы танылмаған өзгерістің жиыны			(31,327,942)

2023 жылғы 31 желтоқсан			
	Баланстық құн	Әділ құн	Танылмаған (залал)/пайда
Қаржылық активтер			
Ақшалай қаражат және оның баламалары	125,187,941	125,187,941	—
Банктерге берілген кредиттер	29,575,908	28,863,808	(712,100)
Клиенттерге берілген кредиттер	726,810,986	652,751,517	(74,059,469)
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	9,040,648	8,016,986	(1,023,662)
Өзге де қаржылық активтер	6,020,366	6,020,366	—
Қаржылық міндеттемелер			
Акционер алдындағы берешек	81,093,012	66,367,444	14,725,568
Кредиттік мекемелердің қаражаты	80,502,822	80,502,822	—
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	188,524,346	170,268,015	18,256,331
Үкімет алдындағы берешек	77,340,798	78,590,490	(1,249,692)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	170,157,456	151,178,003	18,979,453
Өзге де қаржылық міндеттемелер	6,334,502	6,334,502	—
Өткізілмеген әділ құндағы танылмаған өзгерістің жиыны			(25,083,571)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

Бұдан әрі әділ құн бойынша осы шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте көрсетілмеген қаржы құралдарының әділ құнын айқындау кезінде пайдаланылған әдістемелер мен жорамалдар сипатталған.

Әділ құны шамамен олардың ағымдағы құнына тең болатын активтер

Өтімді немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан аз) қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер жағдайында олардың ағымдағы құнының шамамен әділ құнға тең болуына жол беріледі. Мұндай жол беру талап етілгенге дейінгі салымдарға, белгіленген өтеу мерзімінсіз жинақ шоттарына да қолданылады.

Тіркелген мөлшерлемесі бар қаржы құралдары

Биржада баға белгіленетін борыштық құралдар жағдайында әділ құн жарияланған нарықтық бағаларға негізделеді. Баға белгіленбейтін борыштық құралдар жағдайында ұқсас шарттары мен кредиттік тәуекелі бар борыштық құралдар үшін өтеуге дейінгі қалған уақыт кезеңін ескере отырып, ағымдағы пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының моделі қолданылады.

Банктерге берілген кредиттер және клиенттерге берілген кредиттер бойынша болашақ ақша ағындары ҚРҰБ жариялаған статистикалық деректердің негізінде өтеу мерзімі ұқсас қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталады. Бұл тәсіл клиенттерге берілген кредиттердің әділ құнын бағалау үшін қолданылды. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша орташа нарықтық мөлшерлеме жылдық 17.20%-дан 25.20%-ға дейін (2023 жылғы 31 желтоқсанда – жылдық 19.70–23.20%) болды.

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте әділ құны ашылатын міндеттемелер бойынша болашақ ақша ағындары Қазақстандық қор биржасының кірістілік кисығы және Bloomberg жариялайтын өтеу мерзіміне түзетілген Компанияның рейтингі үшін кредиттік спрэд сияқты барлық байқалатын бастапқы деректерді пайдалана отырып, капиталды өсіру моделінің көмегімен есептелген нарықтық мөлшерлеме бойынша дисконтталады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тартылған қарыздардың әділ құнын бағалау үшін пайдаланылатын нарықтық мөлшерлеме жылдық 12.89–14.1% (2023 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 14.74–18.25%) болды. Болашақ ақша ағындарына негізгі борышты және негізгі қарызға қолданылатын шарт бойынша пайыздық мөлшерлемен есептелген пайыздарды өтеу кіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

25. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін талдау

Төмендегі кестеде активтер мен міндеттемелер оларды өтеудің күтілетін мерзімдері бөлінісінде көрсетілген. Қоғамның өтеу жөніндегі дисконтталмаған шарттық міндеттемелері туралы ақпарат «Тәуекелдерді басқару» деген 22-ескертеде ашылған.

	Талап етілгенге дейін	1 айдан аз		1 айдан 3 айға дейін		3 айдан 1 жылға дейін		1 жылдан 5 жылға дейін		5 жылдан астам		Өтеу мерзімі жоқ	Барлығы
		I айдан аз		I айдан 3 айға дейін		3 айдан 1 жылға дейін		1 жылдан 5 жылға дейін		5 жылдан астам			
Активтер													
Ақшалай қаражат және оның баламалары	48,022,139	329,130,560	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	377,152,699
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	—	449,332	41,021,981	19,278,886	17,591,130	—	—	—	—	—	—	—	78,341,329
Клиенттерге берілетін кредиттер	68,453,794	10,241,755	128,048,061	140,075,625	358,275,257	132,477,070	—	—	—	—	—	—	837,571,562
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	—	65,810	3,360	277,159	1,942,176	1,178,787	—	—	—	—	—	—	3,467,292
Сатуға арналған активтер	—	—	—	977,094	—	—	—	—	—	—	—	—	977,094
Еңгілес кәсіпорындарға инвестициялар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	167,470,014
Қазақстан Республикасы Үкіметінен дебиторлық берешек	—	—	—	28,740,232	8,875,000	—	—	—	—	—	—	—	37,615,232
Негізгі құралдар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,183,946
Материалдық емес активтер	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	429,927
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақыны алдын ала төлеу	—	—	8,963,726	6,934,258	—	—	—	—	—	—	—	—	15,897,984
Өзге активтер	—	135,014	129,812	2,689,546	2,832,877	360,334	—	—	—	—	—	—	6,147,583
Барлық активтер	116,475,933	340,022,471	178,166,940	198,972,800	389,516,440	134,016,191	169,083,887	1,526,254,662					
Міндеттемелер													
Акционер алдындағы берешек	—	547	371,809	6,965,791	14,943,227	48,914,644	—	—	—	—	—	—	71,196,018
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	—	8,800,612	2,955,468	14,517,951	40,222,315	—	—	—	—	—	—	—	66,496,346
ҚР Үкіметі алдындағы берешек	—	447	895	62,630,189	—	—	—	—	—	—	—	—	62,631,531
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	—	—	120,841	216,671,569	315,440,986	101,273,772	—	—	—	—	—	—	633,507,168
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	—	—	12,465,056	9,305,643	134,764,143	13,060,494	—	—	—	—	—	—	169,595,336
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	—	—	—	2,497,881	—	—	—	—	—	—	—	—	2,497,881
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	—	—	—	2,364,381	—	—	—	—	—	—	—	—	2,364,381
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мемлекеттік субсидиялар	—	—	—	9,130,848	26,014,100	5,906,315	—	—	—	—	—	—	5,906,315
Өзге міндеттемелер	1,510,737	1,014,767	236,196	1,028,228	62,329	8,900,435	—	—	—	—	—	—	44,045,383
Барлық міндеттемелер	1,510,737	9,816,373	16,150,265	325,112,481	531,447,100	178,055,660	—	1,062,092,616					
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	114,965,196	330,206,098	162,016,675	(126,139,681)	(141,930,660)	(44,039,469)	169,083,887	464,162,046					

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ТҮСІНДІРME ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

	Талап емілгенге дейін	1 айдан аз	3 айдан 1 айға дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	5 жылға дейін	5 жылдан астам	Өтеу мерзімі ясоқ	Барлығы
Активтер									
Ақшалай қаражат және оның баламалары	52,710,445	72,477,496	-	-	-	-	-	-	125,187,941
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	-	-	29,575,908	-	-	-	-	-	29,575,908
Клиенттерге берілетін кредиттер	42,867,158	8,743,562	36,974,570	143,889,265	350,082,427	144,254,004	-	-	726,810,986
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	-	137,347	106,080	640,506	4,621,111	3,535,604	-	-	9,040,648
Сатуға арналған активтер	-	-	-	726,309	-	-	-	-	726,309
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	-	-	-	-	-	-	-	167,470,014	167,470,014
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	-	-	-	-	-	-	-	2,599,511	2,599,511
Негізгі құралдар	-	-	-	-	-	-	-	1,476,063	1,476,063
Материалдық емес активтер	-	-	-	-	-	-	-	462,081	462,081
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	-	-	-	2,136,597	-	-	-	-	2,136,597
Өзге активтер	474,463	137,983	114,651	2,055,476	2,941,785	1,540,245	-	-	7,264,603
Барлық активтер	96,052,066	81,496,388	66,771,209	149,448,153	357,645,323	149,329,853	172,007,669	1,072,750,661	
Міндеттемелер									
Акционер алдындағы берешек	-	10,550	400,900	7,628,183	19,031,343	54,022,036	-	-	81,093,012
ҚР Үкіметі алдындағы берешек	-	430	859	77,339,509	-	-	-	-	77,340,798
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	-	-	45,944	26,212,157	48,248,203	5,996,518	-	-	80,502,822
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	-	72,456	772,093	65,283,668	104,029,239	-	-	170,157,456
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	-	-	4,309,780	22,311,979	131,533,020	30,369,567	-	-	188,524,346
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	-	-	-	1,719,345	-	-	-	-	1,719,345
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	-	-	-	-	-	12,030,660	-	-	12,030,660
Мемлекеттік субсидиялар	-	-	-	3,105,769	-	19,629,056	-	-	22,734,825
Өзге міндеттемелер	3,782,405	908,308	185,130	223,454	26,790	1,929,624	-	-	7,055,711
Барлық міндеттемелер	3,782,405	919,288	5,015,069	139,312,489	264,123,024	228,006,700	-	-	641,158,975
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	92,269,661	80,577,100	61,756,140	10,135,664	93,522,299	(78,676,847)	172,007,669	431,591,686	

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

26. Сегменттік есептілік

Қоғамның қызметі жоғары дәрежеде интеграцияланған және ХҚЕС (IFRS) 8 «Операциялық сегменттер» бөлімінің мақсаттары үшін бірыңғай операциялық сегментті білдіреді. Қоғамның активтері Қазақстан Республикасының аумағында шоғырландырылған және Қоғам Қазақстан Республикасында жүргізілетін және онымен байланысты операциялардан кіріс алады. Операциялық шешімдер қабылдауға жауапты, Қоғам жағдайында Басқарма Төрағасы болып табылатын тұлға жалпы Қоғам туралы ақпаратты тек алады және қарастырады.

27. Байланысты тараптармен операциялар

БЕХС 24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» бөліміне сәйкес тараптар байланысты деп саналады, олардың біреуінің екінші тараптың операциялық және қаржылық шешімдерін бақылауға немесе оларға айтарлықтай дәрежеде ықпал етуге мүмкіндігі бар. Тараптар байланысты ма, жоқ па деген мәселені шешу кезінде олардың заңды нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны да назарға алынады.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптармен жасалмайтын мәмілелер жасаса алады. Мұндай бағалар мен мәміле шарттары байланысты емес тараптар арасындағы бағалар мен мәміле шарттарынан өзгеше болуы мүмкін.

Қазақстан Республикасының Үкіметі Акционер арқылы Қоғамның қызметін бақылайды.

Есепті кезеңнің соңындағы байланысты тараптармен операциялардың сальдосы, сондай-ақ шығыстар мен кірістердің тиісті сомалары төменде келтірілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан				2023 жылғы 31 желтоқсан			
	Номи- налды мөлшер- леме (%)	Акционер	Акционер- дің жалпы бақылауын- дағы кәсіпорын- дар	Мемлекет- пен байланысты ұйымдар	Номи- налды мөлшер- леме (%)	Акционер	Акционер- дің жалпы бақылауын- дағы кәсіпорын- дар	Мемлекет- пен байланысты ұйымдар
Активтер								
Ақшалай қаражат және оның баламалары	—	—	—	329,149,982	—	—	175,228	76,338,950
Клиенттерге берілген кредиттер	1.5-5.00	—	12,541,772	114,188,606	5.00	—	16,926,089	—
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	—	—	(33,170)	(2,586,800)	—	—	(48,303)	—
Қазақстан Республикасы Үкіметінен дебиторлық берешек	—	—	—	37,615,232	—	—	—	—
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы	—	—	—	—	—	—	—	2,136,597
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	—	—	167,470,014	—	—	—	167,470,014	—
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондық сыйақыны алдын ала төлеу	—	15,897,984	—	—	—	—	—	—
Өзге активтер	—	—	—	15,978	—	—	—	6,659
Міндеттемелер								
Акционер алдындағы берешек	0.28–5.00	71,196,018	—	—	0.28–10.00	81,093,012	—	—
Үкімет алдындағы берешек	0.01	—	—	62,631,531	0.01	—	—	77,340,798
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек	0.01–1.00	—	—	169,595,336	0.01–1.00	—	—	188,524,346
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	7.10–15.50	552,056,002	—	71,999,615	7.10–15.00	88,709,527	—	71,996,377
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	—	—	—	2,364,381	—	—	—	—
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	—	—	—	5,906,315	—	—	—	12,030,660
Мемлекеттік субсидиялар	—	—	—	44,045,383	—	—	—	22,734,825
Өзге міндеттемелер	—	—	—	961,494	—	—	—	3,698,535

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***мың теңгемен*

	2024 жыл			2023 жыл		
	Акциянердің жалпы бақылауындағы		Мемлекетпен байланысты ұйымдар	Акциянердің жалпы бақылауындағы		Мемлекетпен байланысты ұйымдар
	Акциянер	кәсіпорындар		Акциянер	кәсіпорындар	
Ақшалай қаражат және оның баламалары бойынша пайыздық кірістер	—	—	31,705,656	—	139,794	14,462,417
Инвестициялық бағалы қағаздар бойынша пайыздық кірістер	—	—	—	—	54,816	—
Клиенттерге берілген кредиттер бойынша пайыздық кірістер	—	2,070,845	660,336	—	2,634,913	—
Алынған қарыздар бойынша пайыздық шығыстар	(7,152,630)	—	(42,083,840)	(7,711,933)	—	(44,776,274)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздық шығыстар	(33,215,983)	—	(7,525,143)	(10,154,647)	—	(7,522,866)
Дивидендтер бойынша кіріс	—	13,249,722	—	—	10,309,687	—
Кредиттік залалдар бойынша шығыстар	—	15,143	(2,586,800)	—	(6,570)	—
Өзге де әкімшілік шығыстар	—	(117,428)	—	—	(2,488)	—
Өзге де кірістер	—	—	69,256,640	—	—	46,500,517
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыс	—	—	(11,209,651)	—	—	(11,486,065)

Аға басшы персоналға берілетін сыйақы

Аға басшы персоналға берілетін сыйақы келесі позициялардан тұрады:

	2024 жыл	2023 жыл
Жалақы және басқа да қысқа мерзімді төлемдер	256,716	180,542
Директорлар кеңесінің мүшелеріне берілетін сыйақы	18,745	18,721
Директорлар кеңесін ұстауға арналған шығыстар	191	—
Әлеуметтік қамсыздандыруға арналған аударымдар	29,082	18,972
Аға басшы персоналға берілетін сыйақының жиыны	304,734	218,235

28. Капиталдың жеткіліктілігі

Қоғам өз қызметіне тән тәуекелдерден қорғау мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді түрде басқарады. Қоғам капиталының жеткіліктілігі ҚРҰБ белгілеген өзге әдістерді, нормативтерді пайдалана отырып бақыланады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғам капиталға қатысты барлық сыртқы белгіленген талаптарды толық орындады.

Қоғам үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты капиталға қатысты сыртқы талаптардың сақталуын және қызметті жүзеге асыру және акционерлік құнды барынша арттыру үшін қажетті жоғары кредиттік рейтинг пен капиталдың жеткіліктілік нормативтерін сақтауды қамтамасыз етуде.

Қоғам өз капиталының құрылымын басқарады және оны экономикалық жағдайлары мен жүзеге асырылатын қызмет түрлерінің тәуекел сипаттамаларындағы өзгерістер аясында түзетеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

мың теңгемен

ҚРҰБ банк қызметінің жекелеген түрлерімен айналысатын ұйымдардан активтердің кемінде 6%-ы мөлшерінде капиталдың жеткіліктілік коэффициентін (k1); тәуекелді ескере отырып өлшенген активтер мен шартты және ықтимал міндеттемелердің кемінде 6%-ы мөлшерінде капиталдың жеткіліктілік коэффициентін (k1-2); және тәуекел мен операциялық тәуекелді ескере отырып өлшенген активтер мен шартты және ықтимал міндеттемелердің кемінде 12%-ы мөлшерінде капиталдың жалпы жеткіліктілік коэффициентін (k1-3) ұстап тұруды талап етеді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚРҰБ талаптарына сәйкес есептелген Қоғам капиталының жеткіліктілік коэффициенттері келесідей болды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
1-деңгейдегі капитал	410,503,450	410,249,916
2-деңгейдегі капитал	53,261,372	20,936,654
Капитал жиыны	463,764,822	431,186,570
Тәуекелді ескере отырып өлшенген активтер	1,040,968,369	846,531,479
Шарттық және шартты міндеттемелер	125,061,789	78,014,122
Операциялық тәуекел	71,051,802	40,368,934
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1)	26.90%	38.24%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-2)	35.21%	44.37%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-3)	23.95%	27.33%

29. Есепті күннен кейінгі оқиғалар

2025 жылғы қаңтар – сәуір аралығында Қоғам көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын қаржыландыру мақсаттары үшін Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінен 0.01% номиналды мөлшерлемен және 2025 жылғы желтоқсан мен 2026 жылғы қарашада өтеу мерзімімен жалпы сомасы 90,000,000 мың теңгеге қарыз алды (аудиттелмеген).

2025 жылдың наурыз-сәуір айларында Қоғам Жалғыз акционерден келесі:

- 2025 жылғы 5 наурызда агроөнеркәсіптік кешен жобаларын қаржыландыру мақсаттары үшін 5 жыл мерзімге 3.39% номиналды мөлшерлемен 430,000 мың қытай юаны сомасына (аудиттелмеген);
- 2025 жылғы 7 сәуірде көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын қаржыландыру мақсаттары үшін 15 ай мерзімге 17.50% номиналды мөлшерлемен 100,000,000 мың теңге сомасына. Осы облигациялар бойынша купондық мөлшерлеме де көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын қаржыландырудың жалпы бағдарламасы шеңберінде Қазақстан Республикасының Үкіметінің субсидиялауына жатады (аудиттелмеген);
- 2025 жылғы 10 сәуірде тамақ өнеркәсібі саласындағы қайта өңдеу кәсіпорындарын қаржыландыру мақсаттары үшін 12 ай мерзімге 17.20% номиналды мөлшерлемен 44,300,000 мың теңге сомасына облигациялық қарыздар тартты. Бұл ретте Қоғамның №436 Агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кредит беру кезінде сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау қағидаларына сәйкес тікелей субсидиялау шеңберінде Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінен субсидиялар алуы болжанады, оларды ескере отырып, облигациялық қарыз есебінен қаржыландыру жеңілдікті шарттармен жүзеге асырылатын болады (аудиттелмеген).

Жыл басынан бастап 2025 жылдың 1 наурызына дейінгі мерзімде Қоғам «Қазақстан Халық Банкі» АҚ, «Банк ЦентрКредит» АҚ және «Фридом Банк Қазақстан» АҚ берген жалпы сомасы 43,244,154 мың теңгеге (6-ескертпе) қарыздар шеңберінде негізгі борыш бойынша берешектің қалған сомасына жоспарланған өтеуді алды (аудиттелмеген).